

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Danaja Batinič

Kultura popotništva

Analiza popotniških spletnih dnevnikov

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Danaja Batinič

Mentor: izr. prof. dr. Peter Stanković

Kultura popotništva

Analiza popotniških spletnih dnevnikov

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

ZAHVALA

Za pomoč pri diplomskem delu se želim zahvaliti mojemu mentorju, prof. Stankoviću in vsem, ki so kadarkoli potovali z menoj, tako dobesedno, v mislih, kot tudi prek spleta. Bilo je čudovito.

Kultura popotništva - Analiza popotniških spletnih dnevnikov

V diplomskem delu sem se osredotočila na pomembnost različnih elementov kulture popotništva: predstavila sem različne tipe turističnih izkušenj, avtentičnost kot glavno vodilo nekaterih popotnikov, pri čemer gre za iskanje neindustrializiranih turističnih krajev, popotniške enklave, ki so zatočišča popotnikov s pridihom eksotičnosti, koncept svobode v popotništvu in popotništvo kot obred prehoda, ki je značilen za tradicionalne družbe. Poleg tega sem omenila tudi status ceste in ključen proces, značilen za današnjo kulturo popotništva, ki je pogojen s komunikacijskim in tehnološkim napredkom, to je virtualizacija.

V empiričnem delu sem z analizo teksta desetih popotniških spletnih dnevnikov predstavila vsakdanjik popotnikov: destinacije, ki jih izbirajo, prehranjevalne navade, izbiro nizkocenovnih prenočišč, interesne dejavnosti popotnikov, odnos do drugih popotnikov in domačinov ter pogostost uporabe interneta. Nadalje sem primerjala fizični, kulturni in virtualni prostor vseh spletnih dnevnikov ter pisala o mobilnosti med temi tremi prostori. Ugotovila sem, da ideološki steber popotništva ostaja nespremenjen, virtualizacija popotništva pa je povzročila zabrisanost meje med domom in svetom.

Ključne besede: kultura, potovanje z nahrbtnikom, spletni dnevnik, virtualizacija.

Culture of backpacking – Analysis of backpacker blogs

In this thesis I focused on culture of backpacking and the significance of its different components: several types of tourist experiences, searching for authenticity as main goal of some backpackers, which means searching for non-touristy places, backpacker enclaves, which are second homes for backpackers with exotic spirit, a concept of freedom and backpacking as *rite de passage* in traditional societies. Further I wrote about road status and about the process of virtualization of backpacker culture, which has occurred with development of technology and communication.

In empirical part I introduce the everyday life of backpackers with text analysis: destinations they choose, eating habits, sleeping choices, interests, the relationship with other backpackers and locals and the use of web. Further on I compared physical, cultural and virtual space of all blogs and I also wrote about mobility between these three spaces. I found out that the ideological basis of backpacking remains the same, whereas the virtualization of backpacking caused more permeable boundary between home and world.

Key words: culture, backpacking, blog, virtualization.

KAZALO VSEBINE

1 UVOD	7
2 TEORETSKI OKVIR.....	10
2.1 OPREDELITEV POJMOV: TURIST, POPOTNIK.....	10
2.1 KORENINE IN RAZVOJ POPOTNIŠTVA: OD POTEPUHA, PREKO KLATEŽA DO POPOTNIKA.....	15
2.2 RAZLIČNI TEORETSKI PRISTOPI K POPOTNIŠTVU	19
2.2.1 Pomembni mejniki pri preučevanju popotništva	19
2.2.2 Popotniška izkušnja	25
2.2.3 Popotništvo kot iskanje avtentičnosti.....	27
2.2.4 Popotniške enklave	28
2.2.5 Popotništvo kot iskanje svobode	29
2.2.6 Popotništvo kot <i>rite de passage</i>	30
2.2.7 Popotništvo kot konstrukcija identitete in pomenov	31
2.3 KULTURA POPOTNIŠTVA.....	32
2.3.1 Koncept kulture in kulturne študije	32
2.3.2 Kultura popotništva	33
2.3.3 Status ceste	36
2.4 VIRTUALIZACIJA IN SPREMINJANJE KULTURE POPOTNIŠTVA.....	37
2.4.1. <i>Flashpacker</i>	41
2.5 SPLETNI DNEVNIKI – BLOGI	42
2.5.1 Definicija bloga.....	42
2.5.2 Blogi in popotniki	43
3 EMPIRIČNI DEL	45
3.1 PREDMET PREUČEVANJA IN RAZISKOVALNO VPRAŠANJE/CILJ	45
3.2 METODA PREUČEVANJA	47
3.3 ANALIZA TEKSTA DESETIH POPOTNIŠKIH BLOGOV	49

3.3.1 NDBT: First time around the world blog	49
3.3.2 Blog Alice's Gap Year Travels.....	54
3.3.3 Blog A year in the life	57
3.3.4 Blog Dan's adventure	62
3.3.5 YE blog	65
3.3.6 Nathan Shipley travels the world blog	68
3.3.7 Blog Solbeam.....	72
3.3.8 Blog Trail of Ants.....	76
3.3.9 Blog A Little Adrift.....	80
3.3.10 Blog The Aussie Nomad	84
3.4 PRIMERJAVA DESETIH POPOTNIŠKIH BLOGOV	87
3.4.1 Na splošno	87
3.4.2 Fizični prostor.....	87
3.4.3 Kulturni prostor.....	90
3.4.4 Virtualni prostor	97
3.4.5 Preplet fizičnega, kulturnega in virtualnega prostora.....	99
4 ZAKLJUČEK.....	101
5 LITERATURA.....	105

1 UVOD

Ko sem bila še otrok, sem sanjala, da bom nekoč turistična vodička. Želja po potovanjih se je rodila že v osnovni šoli, ko sem z začudenjem in radovednostjo listala po *Vseh čudih sveta* in gledala fotografije v angleški izdaji *National Geographica*, zelo močna pa je postala, ko sem s starši in sestro prvič odpotovala "nekam daleč", v Provanso. Nadaljevali smo s Katalonijo in Andaluzijo, Toskano in Bavarsko. Vsako leto, ponavadi za prvega maja, smo odkrivali nove pokrajine, nove obraze in nove običaje. Želje so postajale vse večje, prav tako tudi jaz in za zaključek srednje šole sem prvič, brez staršev, a s prijateljico in z nahrbtnikom na rami, vkorakala v svet neodvisnega popotništva. Evropa kmalu ni bila več dovolj, pustolovski duh je klical k daljnim deželam in drugim kulturam. Rusija, Mongolija, Maroko, Indija, Nepal, Tajska. Vem, da seznam ni zaključen, želja po potovanjih verjetno nikoli ne bo usahnila. Danes opravljam študentsko delo v turistični agenciji.

Tako je bila izbira teme za mojo diplomsko nalogo mačji kašelj. Ker tudi sama potujem samostojno, z nahrbtnikom na rami, z nizko vsoto denarja na kreditni kartici, na pot se odpravim ponavadi za dalj časa, udobje pri meni ne igra velike vloge, organizirani paketi turističnih agencij pa so daleč od mojih interesov, je bila odločitev jasna: osredotočila se bom na popotnike z nahrbtniki, angl. backpackerje. Kljub temu, da popotniki niso locirani na en sam kraj, ampak se vedno premikajo in so zelo heterogena skupina, sem mnenja, da obstaja določena kultura, ki jim je skupna. Kultura popotništva. Področje mojega raziskovanja pa je bilo precej obsežno in nekako sem se znašla v zadregi, kako se zadeve sploh lotiti. Intervjuji, študije primera, ankete...? O tej temi je bilo že nekaj napisanega (glej Vodopivec, 2004) in kljub temu, da mi je bilo to v veliko pomoč in mi je tudi omogočilo nadaljnje preučevanje, sem želela nekaj novega in vsaj malce drugačnega. Ker večina današnjih popotnikov z nahrbtnikom potuje vsaj s fotoaparatom, telefonom ali prenosnikom, in jih ni veliko, ki ne bi nikoli na svoji poti uporabili interneta, saj je ta postal "nujno zlo" vsakdanjika popotnikov, na primer za nakup letalskih kart, rezervacijo hotelov,

pridobivanja informacij itd., sem se odločila, da bom v svojo nalogo vpletla koncept tehnologije in z njo povezane komunikacije. Po drugi strani je preučevanje popotništva postalo zopet možno in veliko lažje prav zaradi tehnologije. V zadnjem desetletju je popotništvo namreč postalo tako razširjeno in priljubljeno, da bi bila njegova analiza brez novih spletnih orodij in komunikacij skorajda nemogoča. Ena izmed oblik spletne komunikacije so tudi blogi oziroma spletni dnevniki, ki se jih med drugimi poslužujejo tudi popotniki z nahrbtnikom. Na njih pišejo svoje vtise s potepanj, objavljajo fotografije, blogi služijo tudi kot stik z domačimi, prijatelji in ostalimi popotniki, hkrati pa so tudi izčrpen vir informacij. Tako sem se odločila, da bom kulturo popotništva preučevala preko aktualnih in v današnjem času izjemno popularnih spletnih dnevnikov.

V moji diplomski nalogi se bom osredotočila na kulturo popotništva kot tako, se pravi na vse elemente in dimenzije kulture, ki se jih bo dalo razbrati iz spletnih dnevnikov. Zanima me torej, katere destinacije popotniki izbirajo za svoja potovanja in če za to obstaja določen ključ, zanima me potek vsakdanjika popotnikov z nahrbtnikom in ali potujejo sami ali v paru, kakšni so razlogi za potovanje, ali je ob stiku z drugo kulturo prisoten kulturni šok in če je, ali je pozitiven ali negativen. Izvedeti želim, če se iz spletnih dnevnikov da razbrati popotniške vrednote in vrline, ki naj bi jih ločile od drugih turistov in kaj je na splošno tisto, kar loči kulturo popotništva od turistične kulture. V nalogi se bom spraševala, če obstajajo določena območja, kjer se popotniki zadržujejo in kjer se počutijo varne ter ali obstaja hierarhija med popotniki. Ker me zanima tudi tehnološki in komunikacijski dejavnik, bom poskusila analizirati tudi to plat, se pravi kakšen vpliv imajo spletni dnevniki na avtorja, s kakšnim namenom jih piše, komu so namenjeni itd. Nekatere dejavnike preučevanja pa je nemogoče predvidevati, zato bom po spletnih dnevnikih popotnikov brskala tudi na splošno. Predpostavljam, da se današnje popotništvo razlikuje od tistega pred poplavo interneta, komunikacijskih orodij in spletnih socialnih omrežij, se pravi, da je tehnološki napredek in razvoj pomembno vplival na kulturo popotništva, tako da so nastali trije prostori, ki so bili prej strogo ločeni oziroma nekateri izmed njih sploh niso obstajali, danes pa se tesno prepletajo in vplivajo drug na drugega. To so fizični prostor, kulturni prostor in virtualni prostor.

V diplomski nalogi bom z analizo teksta pod drobnogled vzela deset naključno izbranih spletnih dnevnikov. Moj namen je kulturološko osvetliti skupno točko današnjih popotnikov z nahrbtnikom z različnih zornih kotov, postaviti pod vprašaj stvari, ki se prevečkrat zdijo samoumevne in definirati značilnosti življenja na poti, ki je postalo tudi virtualno in dostopno skoraj vsakemu bolj kot kadarkoli prej. Zaradi naštetega se mi zdi analiza kulture popotništva na spletnih dnevnikih aktualna in pomembna za razumevanje sodobnih turističnih smernic, popularne kulture mladih in vpliva tehnologije na potovalne prakse. Poleg analize teksta, mi bojo pri preučevanju vsekakor pomagale tudi moje izkušnje, spoznanja in opažanja s poti, ki so krivi, da je vse skupaj sploh vzknilo.

2 TEORETSKI OKVIR

2.1 OPREDELITEV POJMOV: TURIST, POPOTNIK

Danes velika večina ljudi potuje ali pa si želi potovati. Turizem in potovanja imajo v sodobnem svetu velik pomen. Ne predstavljajo samo nujen del v sistemu produkcije, tržnih sil in potrošnje, temveč so tudi kulturna ikona in vedno pomembnejša sestavina kulturnega kapitala. Turizem je tako od poznega 20. stoletja ena izmed najpomembnejših oblik mobilnosti ter največja in najhitreje rastoča industrijska panoga. Je velik, naraščajoč in kompleksen skupek ekonomskih, političnih, socio-kulturnih in okoljskih procesov, ki so povezani z aktivnostmi turistov (Shaw in Williams 2004).

Turistične prakse vključujejo pojem 'odhoda', časovno omejeno prekinitev z ustaljenimi rutinami in praksami vsakdanjega življenja ter dopuščanje čutilom, da delujejo skupaj s skupino dražljajev, ki je v nasprotju z vsakdanjimi. Po Urryju obstajajo nekatere minimalne skupne značilnosti družbenih praks, ki bi jih lahko opisali kot turizem:

- Turizem je prostočasna aktivnost, ki predpostavlja svoje nasprotje: točno določeno in organizirano delo. Delo in prosti čas sta v modernih družbah organizirana kot ločeni in urejeni sferi družbenih praks. Biti turist je pravzaprav ena izmed prevladujočih značilnosti modernega posameznika.
- Razmerja v okviru turističnega sektorja nastanejo skozi premikanje ljudi proti različnim destinacijam in njihove nastanitve v teh destinacijah. Ta razmerja posledično vključujejo potovanja in obdobja nastanitev v določenem kraju ali določenih krajih.

- Potovanje in nastanitev na potovanju sta vedno izven običajnega bivališča in izven delovnega območja. Potovalno obdobje je vedno kratkoročne in začasne narave. Vedno obstaja jasen namen vrnitve domov v relativno kratkem časovnem obdobju.
- Turistične destinacije niso z namenom neposredno povezane z delovnim okoljem in so običajno popolno nasprotje od dela, tako plačanega kot neplačanega.
- V turističnih praksah sodeluje precejšen delež populacije modernih družb. Zaradi tega se razvijajo vedno nove družbene oblike, ki skrbijo za delovanje masovnega značaja turizma.
- Turisti stremijo k turističnem izkustvu predvsem zaradi pričakovanj o intenzivnem zadovoljstvu, ki se zaradi različnih meril razlikuje od tistega običajnega, vsakodnevnega. Taka pričakovanja se pridobijo skozi sanjarjenje in fantazije, nastajajo in ohranjajo pa se skozi spekter neturističnih praks, kot so film, televizija, literatura, revije itd., ki gradijo in utrjujejo turistično izkustvo.
- Turistično izkustvo je usmerjeno k podobam pokrajin in mest, ki jih ločijo od vsakdanjih izkustev. Gledanje turističnih znamenitosti velikokrat vključuje drugačne oblike družbenih vzorcev, ki so povezani z veliko večjo občutljivostjo za vizualne elemente pokrajin in mest, kot je prisotna v vsakdanjem življenju. To ljudje običajno hočejo obdržati v spominu, kar se vizualno objektivizira in zajame skozi fotografije, razglednice, filme itd. To pa omogoča turističnemu izkustvu, da se znova in znova reproducira in doživi.
- Turistično izkustvo je konstruirano skozi znake in pomene, turizem tako sestoji iz cele serije znakov. Če turist na primer v Parizu vidi par, ki se poljublja, je to znak, ki ima konotacijo brezčasne romantike Pariza.
- Strokovnjaki na področju turizma se trudijo reproducirati vedno nove predmete turističnega izkustva. Ti predmeti so razporejeni v spreminjajoči se in kompleksni hierarhiji. Ta je odvisna od vzajemnega delovanja med tekmovalnostjo interesov glede zagotovitve predmetov izkustva, in med razlikami v spolu, razredu in splošnem okusu potencialne populacije turistov (Urry 2002, 2-3).

V svojem diplomskem delu pa se osredotočam na posebno skupino turistov, ki predstavlja izjemno pomemben segment svetovnega turizma in jih najbolj poznamo pod angleško besedo 'backpackerji'. Tu je potrebno omeniti, da bi se verjetno le malo backpackerjev strinjalo z oznako turist, čeprav so brez dvoma del turizma. Oznaka 'turist' namreč z njihovega stališča implicira slepo sledenje čredi, nekaj masovnega, neavanturističnega, nesamostojnega. Turisti naj ne bi imeli nobene želje po spoznavanju kraja, lokalnih prebivalcev in običajev ter njihove kulture. Oznaka 'turist' se navezuje na kratka, neeksotična potovanja in paketni turizem. Vendar pa za označevanje turista z negativnim predznakom niso krivi le backpackerji, temveč tudi množični mediji in industrija turizma sama, ki zadnje čase z oglaševanjem eko-turizma, dobrodelnega turizma itd. spodbuja in premika pozornost k bolj odgovorni dejavnosti, kot je potovanje samo iz sebičnih razlogov. Backpackerjem je najbližja oznaka 'popotnik' (ang. traveller). Če je biti turist nekaj negativnega, je biti popotnik nekaj pozitivnega. V tem kontekstu beseda popotnik vsebuje ideale neodvisnosti, mobilnosti in svobode. Predpostavlja, da je pomembno potovanje samo, ne pa samo prihod v določeno destinacijo. Potovanje naj bi popotniku omogočalo, da si nabere kulturni in simbolični kapital, ki je pomemben tako na poti, kot ob vrnitvi domov. Turistu pa potovanje tega ne omogoča. 'Backpacker' je alternativni izraz; največ ga uporabljajo neodvisni popotniki, ki potujejo za daljši čas. Vendar pa ta izraz ni univerzalno sprejemljiv, kot izraz 'popotnik' (ang. traveller), ker velikokrat dobi negativne implikacije in kaže na posameznika, ki je skopuški, se ne družijo z lokalnim prebivalstvom, prenočuje v hostlih samo zato, ker so poceni, in preživi večino svojega časa za šankom, v klubih ali pa uživa, predvsem v zahodnih državah prepovedane substance. Kljub temu, da se izraz backpacker uporablja v vsakodnevni rabi in nima vedno negativnega predznaka, je izgubil večino svojega 'uličnega ugleda' s prihodom množičnega 'backpackerskega' trga ter s poplavo mladih, ki si vzamejo prosto leto med študijskimi obveznostmi in se kot za stavo oklepajo najnovejše izdaje *Lonely Planeta*¹. Kljub vsem težavam pri definiranju 'backpackerja', se ta izraz največkrat uporablja kot kratica za 'neodvisnega popotnika, ki gre na dolgo pot za dalj časa' (O'Reilly 2005, 155-156).

¹ *Lonely Planet* je turistični vodič, ki je kot 'Biblija' za popotnike, saj je v njem moč najti informacije o cenovno najbolj ugodnih in najbolj popularnih destinacijah, nastanitvah, transportnih sredstvih itd.

Prevod besede 'backpacker' v slovenščino je 'popotnik z nahrbtnikom' in ni ravno primeren, ker je podoben kot prevod besede 'traveller', vendar bom v diplomskem delu navkljub vsem težavam pri prevajanju in definiranju pojmov ter zaradi zgoraj opredeljenih dilem uporabljala izraz 'popotnik'. Pri tem pa moram omeniti, da pod ta izraz v tem delu ne bom vključevala popotnika, kot je na primer Sal iz Jack Kerouacove knjige *Na cesti* (čeprav je ta popotnik nekakšna osnova za današnjega 'backpackerja'), oziroma popotnika, ki vse ali pa večino življenja preživi na poti in ima potovanje v njegovem življenju največjo ter najpomembnejšo vlogo. Pod izraz 'popotnik' bom vključila na tisoče mladih ljudi, ki se vsako leto odpravijo na daljše potovanje z nahrbtnikom na rami, z nizkim proračunom in predvsem v države tretjega sveta, ni pa to njihov način življenja oziroma praksa, ki bi jo ponavljali vse življenje.

Torej se osredotočam na popotništvo, ki je v večjem delu fenomen postmodernizma, saj vsebuje vse prvine zadnjega: visoko mobilnost, vrednotenje vizualnega in nepričakovane družbene odnose (Anderskov 2002). V zadnjih desetletjih se je popotništvo oziroma neodvisno potovanje za daljši čas, spremenilo iz marginalne in neobičajne aktivnosti v nekakšen obred prehoda, *rite de passage*², za katerega se odloča vedno več ljudi in je povezan z ideali mladostniške svobode, osebnim razvojem in izpolnitvijo. Mednarodno popotništvo za daljši čas z nizkim proračunom po eni strani ne bi bilo mogoče brez ekonomskega in političnega razvoja, ki so ga povzročili globalizacijski procesi, po drugi strani pa pomembno prispeva h kulturnim spremembam, ki naj bi karakterizirale obdobje postmodernizma. Čeprav je kakršna koli klasifikacija popotništva obsojena na zahtevno opredelitev mej, ki so zabrisane, je mogoče določiti tri okvirne značilnosti popotništva. Prvi dve sta oblikovni lastnosti: dolžina časa, preživetega na poti (ponavadi 6 mesecev ali več, včasih se potovanje zavleče do več let) in način potovanja (prevažanje in preživljanje z zelo

² *Rite de passage*: obred, velikokrat religijskega značaja, ki pomeni pomemben prehod v življenju nekoga, npr. rojstvo, puberteta, poroka, smrt itd. (Yourdictionary).

nizkim proračunom, pri čemer igra udobje zelo majno vlogo). Zadnja lastnost je vsebinske narave in je verjetno najpomembnejša: usmerjenost k pomenu potovanja (O'Reilly 2005).

Tako v poljudni kot v znanstveni literaturi so popotniki z nahrbtnikom največkrat označeni kot samoorganizirani turisti na daljšem potovanju, ki vsebuje več različnih destinacij in fleksibilen potovalni načrt. Vendar ta opis lahko služi le kot smernica, ne pa kot objektivna ločnica med popotnikom z nahrbtnikom in ostalimi turisti. Sørensen tako zatrjuje, da je popotnike nemogoče opredeliti z jasno določenimi kriteriji in da so bolj družbena kot pa ekonomska oziroma demografska kategorija. Ta družbena kategorija postane smiselna le z zornega kota popotnika samega, in je kot taka primerna za etnografsko raziskovanje (Sørensen 2003, 852).

Anderskov v svoji raziskavi popotnike z nahrbtnikom od ostalih turistov loči po metodi potovanja. Popotniki naj bi imeli poseben način potovanja, pri katerem potujejo prostorsko, kar pomeni, da kljub temu, da iz enega kraja pogosto delajo manjše ture v odročne, manj poznane kraje in se kasneje vrnejo v ta kraj, ne uporabijo neke destinacije za bazo, iz katere se podajajo na ogled, kot to počnejo ostali turisti. Potovalna metoda popotnikov je linearna, kljub temu, da je včasih zamišljena kot krožno potovanje, vendar je za način potovanja značilna prostorska linearnost in stalno premikanje naprej. V primerjavi z ostalimi turisti, ki imajo destinacijo za jasno načrtan cilj potovanja, popotniki bolj cenijo pot, kot pa destinacijo samo (Anderskov 2002, 5).

V tem diplomskem delu se ne bom omejila na popotnika z nahrbtnikom kot na individua, temveč na kulturo, ki je skupna vsem popotnikom. Pri tem naj omenim še, da me zanima navadna kultura kot celosten način življenja popotnikov na poti in s tem vsakdanji pomeni, ki nastajajo v skupnosti popotnikov kot skupni pomeni (Williams 2005).

2.1 KORENINE IN RAZVOJ POPOTNIŠTVA: OD POTEPUHA, PREKO KLATEŽA DO POPOTNIKA

Obstoj alternativnega turizma³ bi po mnenju nekaterih avtorjev (glej Casson, Sigaux) lahko našli že pri Starih Rimljanih, ko so premožni meščani iz Rima hodili v svoje počitniške vile z razgledom na Vezuv v Neapelj, revnejši pa so najeli manjše sobe na obrobju mesta (Eadington in Smith 1992). V 17. in 18. stoletju so se pojavila t.i. *Grand Tour* potovanja, ki so vključevala mlade angleške elitneže, sinove aristokratov, ki so velikokrat odšli na večletno potovanje po Evropi, z namenom, da si razširijo obzorja in se učijo o arhitekturi, jeziku, geografiji in kulturi. Vzporedno z *Grand Tourom* se v 18. stoletju med nižjimi sloji pojavi potepušstvo, ki je zajemalo romanja in premike sezonskih delavcev in je bilo oblika potovanja, ki je revnejšim omogočila ogledovanje, avanturo in izobrazbo, predvsem pa je bilo povezano z učenjem obrti. Tako za aristokratska potovanja *Grand Tour* kot za mlade potepuhe je potovanje označevalo neke vste obred prehoda v odraslost, ločitev od družine in doma ter ni imelo negativnih konotacij (Rosenberg 2010).

V 19. stoletju turizem postane industrijska panoga. V *Dictionnaire universale du XIXe siècle* (Splošni slovar 19. stoletja) iz 1876 so turisti definirani kot "ljudje, ki potujejo zaradi zadovoljstva, ki jim ga potovanje prinaša, zaradi radovednosti in zato, ker nimajo nič boljšega početi" in tudi zato, "da se lahko o potovanju hvalijo, ko pridejo domov" (Sigaux v Eadington in Smith 1992, 5). Poleg konvencionalnega turizma⁴ se zopet pojavi potepušstvo, ki v 19. stoletju doseže svoj vrh, in sicer pri mladih Angležih iz delavskega

³ Alternativni turizem je definiran kot »oblika turizma, ki je usklajena z naravnimi, s socialnimi, in skupnostnimi vrednotami ter omogoča tako gostu kot gostitelju pozitivne, pomenske interakcije in skupne izkušnje« (Smith in Eadington 1992, 3). Nasprotje od alternativnega turizma je konvencionalni, množični turizem oziroma *mainstream* turizem. Popotništvo naj bi bilo del alternativnega turizma, čeprav je v zadnjem času po mnenju nekaterih (glej O'Reilly 2005, Cohen 2004) tudi popotništvo postalo *mainstream*.

⁴ Thomas Cook in George Pullman leta 1857 ustvarita novo obliko konvencionalnega turizma – skupinska potovanja. Pojavijo se hotelski *voucherji*, potovalni čeki in turistične agencije po vsem svetu (Smith in Eadington 1992, 5).

razreda, ki so se odpravili na pot z namenom, da bi našli delo. Potovali so iz kraja v kraj, prenočevali pa so v gostiščih, ki so bila osnovana posebej za mlade migrante. Kljub temu, da je bil glavni motiv potovanja delo, so nekateri, na primer pisatelji, romantizirali tak način potovanja. Tako je konec 19. stoletja študent Harvarda Lee Merriwether napisal knjigo z naslovom *Popotovanje: Kako videti Evropo s 50 centi na dan*, turistični vodič, ki je nekakšen predhodnik *Lonely Planeta* (Adler v Richard in Wilson 2004).

Z razvojem in širjenjem železniških povezav in z razkrajanjem kulture migrantskih delavcev ob pričetku prve svetovne vojne, se je število takih potovanj manjšalo. Zaradi brezposelnosti in urbanizacije je bilo potovanje po prvi svetovni vojni povezano predvsem z iskanjem dela, šlo je torej predvsem za preživetje. Kar je bila nekoč spoštovana navada, se je sčasoma spremenilo v simbol družbene marginalnosti in deviantnosti. Potepuštvo mladih iskalcev dela je bilo označeno za socialni problem, njihov individualni in psihološki motiv za potovanje pa *Wanderlust*⁵. Kljub temu, da so se jih vsi izogibali in je bila začasna narava njihovega bivanja v nekem kraju tabu, so bili ti popotniki dobro izobraženi in je bilo njihovo potepuštvo ena izmed redkih aktivnosti, pri katerih je mladina iz nižjih slojev lahko spoznala nekaj najvišjih vrednot v kulturi dominantnega razreda (Adler v Richard in Wilson 2004).

Na prelomu 19. v 20. stoletje je v Nemčiji kot odgovor na novo usmerjeni materialistični in industrializirani in tehnokratski svet nastalo veliko število novih mladinskih gibanj in društev. Zavzemala so se za nove metode zdravljenja, bolj zdrav način življenja brez alkohola, cigaret, kave, mesa, kemije, borili so se proti onesnaženosti in zagovarjali zdrav duh v zdravem telesu, sobivanje človeka in narave ter nudizem. Med drugimi je bilo leta 1895 v Berlinu ustanovljeno društvo *Wandervogel*. Ustanovna člana sta bila Hermann Hoffmann in Karl Fischer, ki sta srednješolce vozila sprva na krajše sprehode v naravo, potem pa na vedno daljše trekinge. Društvo se je hitro širilo, kmalu je imelo okrog 50.000

⁵ *Wanderlust*: nenadna želja, sla po potovanju ali potepuštvu (Yourdictionary.com).

članov po celi Nemčiji. Člani so bili večinoma otroci, v starosti od 14 do 18 let, iz nemških srednjerazrednih družin. Kmalu so začeli hoditi na tri do štiri tedne dolga potovanja in prehodili na stotine kilometrov. Spali so na prostem, se kopali goli, peli pesmi in igrali na različne inštrumente. Začeli so ustanavljati kampe v divjini, ki so bili odprti za vse. Kampe so delali zastonj in kmalu so začeli dobivati podobo hostlov⁶. Leta 1907 je bil v nemški Alteni ustanovljen prvi mladinski hotel in z njim gibanje mladinskih hotelov. *Wandervogel* je iskal harmonijo z naravo, s starodavnim ljudskim duhom, ki se je izražal v tradicionalni kmečki kulturi, in harmonijo z ostalimi ljudmi. Izraz "Lebensreform", življenska sprememba, je bil prvič uporabljen leta 1896, in je združeval številne trende, ki so se pojavili v Nemčiji v 19. stoletju in v prvi polovici 20. stoletja:

- vegetarijanstvo,
- nudizem,
- naravna medicina,
- zavračanje alkohola,
- sprememba oblačenja,
- mirovna gibanja,
- vrtovi in parki v mestih,
- boj proti onesnaževanju,
- reforme v spolnosti,
- ekonomske spremembe in spremembe pri načinu prehranjevanja,
- družbene reforme,
- svoboda za ženske, otroke in živali,
- življenje v skupnosti,
- kulturne in religijske spremembe (*Wandervögel*).

Reforme so bile takrat v razcvetu: surreailzem, moderni ples, dadaizem, poganstvo, feminizem, pacifizem, psihoanaliza in zdravljenje z naravnimi sredstvi. Med pripadniki so

⁶ Hostel – mladinsko prenočišče.

bili med drugimi tudi Hermann Hesse, Carl Jung, Isadora Duncan, D.H. Lawrence in Franz Kafka (*Wandervögel*).

Po prvi svetovni vojni so bili voditelji gibanja *Wandervögel* duhovno povsem na tleh. Podobno je bilo z nemškim skavtskim gibanjem. Obe gibanji sta začeli močno vplivati eno na drugo, *Wandervögel* je prinesel močnejšo kulturo pohodništva, potovanja v vedno bolj oddaljene kraje, pustolovski duh, romanticizem, taborniki pa so prinesli uniforme, zastavice, več organiziranosti in jasnejšo ideologijo. Vse skupaj je vodilo k nastanku *Bundische Jugend* in kasneje se je rodilo *Nemško mladinsko gibanje*. Nekateri člani gibanja so imigrirali v Ameriko in botrovali k nastanku hipijskega gibanja, drugi so zaradi pritiskov voditeljev *Nacionalsocialistične stranke* prestopili k *Hitlerjevi mladini* ali bili zaradi romantičnih idealov blizu antisemitski ideologiji, spet tretji člani gibanja so imeli v svojih vrstah tudi člane židovskih korenin⁷ (*Wandervögel*).

Po drugi svetovni vojni so v Zahodni Evropi, kasneje pa tudi v Ameriki, Kanadi in Avstraliji, študenti iz delavskega razreda začeli potovati po Evropi z avtoštopom. Cohen jih je poimenoval *drifterji* (klateži), lahko pa bi jih šteli tudi kot člane beatniške generacije. Zanje je značilno, da so bili pripadniki srednjih ali višjih družbenih slojev, niso imeli vnaprej pripravljene poti in so sprejemali različne nenavadne službe, bili so pripadniki kontrakulture, nepatrioti, ki so prezirali ideologijo, bili so eskapisti, hedonisti, anarhisti, velikokrat so prosjačili in delali za hrano ter uživali droge (Cohen v Ateljević in Doorne 2004).

Sčasoma, še posebej pa v sredini 20. stoletja, se je *Wanderlust* transformiral v romantični ideal, popotništvo je postalo estetizirana oblika igre. Iz potovanja zaradi iskanja dela se je razvilo potovanje zaradi užitka in nabiranja izkušenj (Adler v Richard in Wilson 2004, 44). S pojavom popularne kulture in hipijev v 60. letih je med mladimi potovanje postalo skoraj nekaj obveznega, predvsem pa popularnega. Množica mladih je proti koncu 60. let potovala

⁷ Gibanje *Wandervögel* je bilo ponovno ustanovljeno po II. svetovni vojni in v Nemčiji ter sosednjih državah obstaja še danes z okoli 5000 člani. Razčlenjeno je na različna področja in interese.

v azijske države, še posebej v Indijo, ki je bila za njih obljubljeni raj na Zemlji. Potovanje je imelo za njih simbolni pomen, pomenilo je odmik od vse bolj prevladujočih materialnih vrednot v zahodnem svetu v duhovno orientiranost Vzhoda. Cesta hipijev je šla vse preko Turčije, Iraka, Irana, Afganistana in Pakistana do Indije. Vsebovala je tudi nekaj odsekov nekoč zelo prometne Svilene poti. Kasneje, v zgodnjih 80. letih, se je klateštvo zaradi nemirov na bližnjem Vzhodu razširilo po celem svetu. Poleg hipijskega gibanja se je na sončnih plažah Kalifornije v 60. letih 20. stoletja razvila tudi surferska kontra-kultura, ki je vključevala komponente, kot so dolgi lasje, organsko pridelana hrana, izleti v Mexico, psihadelično glasbo, življenje na prostem, sleng in potovanja po celem svetu, povezana z iskanjem najboljših lokacij za deskanje (*Hippy*).

Popotništvo je kmalu postalo pomemben del infrastrukture. Prevozna sredstva so postajala vse cenejša, prav tako prenočišča, začeli so se pojavljati turistični vodniki za nizkocenovna potovanja, vse več je bilo tudi ustnih informacij, s katerimi so izkušeni popotniki pomagali začetnikom. Po Cohenu se je klateštvo tako spremenilo v popotništvo in je vse bolj postajalo ena glavnih usmeritev v turizmu. S tem je po njegovem mnenju resnična avantura začela izginjati in na neki ravni je tak način potovanja začel postajati podoben konvencionalnemu turizmu (Cohen v Ateljević in Doorne 2004). Največji razmah oziroma pravi *boom* je popotništvo dobilo s pojavom nizko cenovnih letalskih prevoznikov, kasneje pa tudi z naraščanjem števila hostlov in razširjenosti ter priljubljenosti *Lonely Planeta*.

2.2 RAZLIČNI TEORETSKI PRISTOPI K POPOTNIŠTVU

2.2.1 Pomembni mejniki pri preučevanju popotništva

Začetki študij popotništva segajo v začetek 70. let prejšnjega stoletja. Prvi so se študij o popotništvu lotili sociologi, na čelu z Erikom Cohenom, ki je v svojih razpravah o aktivnosti turistov razvil tipologijo vloge turista. Ločil je med institucioniziranimi in neinstitutcioniziranimi vlogami popotnikov. Prve so značilne za organizirani množični turizem, ki kaže na ujetost v kulturne vzorce zahoda. Množični turist sam sprejema

odločitve, turistična infrastruktura pa je prilagojena njegovim potrebam. Prevoz in nastanitev si vedno omogoči prek turistične agencije, pri načrtovanju potovalnega načrta pa izbira netvegane, domače mu situacije. Drugače je pri neinstitucioniranih vlogah, ki so značilne za 'raziskovalca' in 'potepuha'. Vrednote, ki prevladujejo pri tej vlogi so spontanost, tveganje, iskanje novitet, neodvisnost in potovanja v manj obljudene kraje. Razlika med potepuhom in množičnim turistom ni le v tem, da potepuh nima vnaprej pripravljenega potovalnega načrta in ima nizek proračun, temveč tudi v socio-politični drži njegove protikulture, ki kaže na hedonističnega, anarhističnega, nepatriotskega individualista, ki prezira vse ideologije (Cohen 1979). Cohenova razprava o potepuhih pomeni velik odmik od razprav o 'konstruktivnih' mladostniških gibanjih in o tradiciji 'klatežev', ki izvira iz preteklih stoletij in se nanaša na vse od *Grand Toura*⁸ preko delovnih počitnic in mladostniškega gibanja *Wandervögel*. Te zgodnje oblike nomadstva so odsevale družbeno strukturo tedanjega obdobja, prav tako kot Cohenov opis potepuha odseva nastanek premožnih družin v srednjem sloju na zahodu. Širok spekter potepuhovih družbenih motivacij in navad je razdelil na tri področja: kulturnega, političnega in ekonomskega. Kulturni kontekst potepuhove dejavnosti je Cohen opisal kot osvoboditev od vseh obvez, opustitev sprejetih standardov in konvencionalnega načina življenja ter iskanje čutnih in čustvenih izkušenj. Z ekonomskega vidika je potepuha označil kot mladostnika, ki študij dokonča v relativno kratkem času, vendar ne vidi veliko smisla v poklicni karieri in rutinskem delu. Kljub temu da potepuh zapusti ekonomsko varnost, pa na svojih potepanjih skrbno pazi na razporejanje svojih financ. S političnega vidika pa Cohen potepuštvo opiše kot oboje, simptom in izraz širše odtujenosti, ki je bila značilna za tedanjo mladino. Razlog za to sta bila Vietnamska vojna in politični sistem na splošno (Cohen v Ateljević in Doorne 2004, 60-63).

⁸ Mladi angleški elitneži so v 17. in 18. stoletju velikokrat odšli na večletno potovanje po Evropi, z namenom, da si razširijo obzorja in se učijo o arhitekturi, jeziku, geografiji in kulturi. Ta njihova izkušnja se je uveljavila pod imenom Grand Tour (Rosenberg 2010).

Cohenove diskusije o potepuhih so zagotovile temelj za nadaljnje preučevanje popotniških navad, ki je pripeljalo do definiranja in redefiniranja evolucije potepuha v popotnika z nahrbtnikom.

V 80. letih prejšnjega stoletja so se pojavile nove diskusije o popotništvu. Riley je predstavila več terminologije pri opisovanju fenomena popotništva. Zavrnila je Cohenove prve definicije s trditvijo, da takratni tipični mladi popotnik ni bil pravilno definiran kot hipi, potepuh ali kot pripadnik kontrakulture. Riley trdi, da je zahodna družba doživela kar nekaj sprememb, kar se odraža v sodobnih popotnikih, ki potujejo na daljši rok. Njene študije so pomembno spremenile konceptualizacijo in negativne konotacije, povezane s potepuhi (Ateljević in Doorne 2004, 64). Popotnike je opisala kot: "...največkrat so iz srednjega razreda, na neki prelomni točki v življenju, pogosto so starejši kot prvi popotniki, študentje in niso brezciljni potepuhi. Imajo prilagodljiv potovalni načrt in urnik. Večina jih pričakuje, da se bodo po vrnitvi zaposlili v družbi, ki so jo zapustili" (Riley v Ateljević in Doorne 2004, 65).

V istem obdobju se s popotništvom ukvarja tudi Adler, ki išče vzporednice med sodobnim popotništvom ter 'Grand Tour' 17. in 18. stoletja in potepuštvom v 19. stoletju. Že pri predhodnikih sodobnih popotnikov je potovanje služilo tudi kot *rite de passage* v odrasli svet z ločitvijo od doma in družine. Za razliko od sodobnih zahodnih družb, so na začetku 20. stoletja potepuštvu obravnavali kot družbeno deviantno vedenje in socialni problem, razlogi za potovanja pa so bili opredeljeni z individualnimi, psihološkimi pojmi, kot je *Wanderlust* (Adler v Ateljević in Doorne 2004, 64).

V začetku 90. let se v akademski literaturi prvič pojavi izraz popotnik z nahrbtnikom oziroma angleško 'backpacker', v svojih interpretacijah potovalnih stilov ga je uporabil Pearce. Pearce je analiziral razloge za potovanje, ki so bili v prvi vrsti podaljševanje izobrazbene poti. Potovanje naj bi služilo kot pobeg od stresnih življenjskih odločitev in kot občasno delo, ki je še podaljšalo potovanje. Pearcov najpomembnejši prispevek pa je povezan z analizo nastanka subkulture, ki teži k zdravemu načinu življenja in aktivnostim

na prostem. Posledično naj bi se tako pojavila velika rast trga in industrije, povezane s popotniškim načinom življenja in *Youth Hostel Association* v Avstraliji sredi 90. let 20. stoletja. Pearce je tako trdil, da pojav besede 'backpacker' ni samo semantična različica, temveč kaže na temeljni premik pojma od netržne blagovne znamke k tržnemu produktu, v kontekstu rastoče ekonomske pomembnosti tega trga. Koncept popotništva z nahrbtnikom na rami je postal čvrst temelj za nastanek vedno novih raziskav in teorij o tem fenomenu (Pearce v Ateljević in Doorne 2004, 65).

Nadaljne raziskave v 90. letih so se zanimale za značilnosti, vedenjske vzorce in razloge za potovanje popotnikov. Pokazale so visoko stopnjo interakcije popotnikov z domačini, zelo majhno organiziranost popotnikov, uporabo nizko cenovnih, manj udobnih storitev, visoko stopnjo samostojnosti in iskanje čim bolj avtentičnih turističnih izkušenj. Te raziskave so bile osnova za sodobne študije o popotništvu, predmet katerih so predvsem kulturna vprašanja, ki se tičejo popotnike same.

Loker-Murphy, ki se nanaša predvsem na Pierca, deli popotnike glede na njihov razlog za potovanje v štiri skupine: iskalce novih, vznemirljivih socialnih vezi, ubežnike/'relakserje', tiste, ki želijo nekaj doseči in 'samorastneže' (Loker-Murphy v Ateljević in Doorne 2004, 66).

Murphy raziskuje socialne interakcije med popotniki, pri čemer se osredotoča na ustno komunikacijo in konverzacijo. Kljub temu, da imajo popotniki določene vrline, ki jih razlikujejo od ostalih turistov, kot so toleranca, odprtost in samostojnost, Murphy ne odkrije nobenega posebnega jezika oziroma slovnice, ki bi bila skupna samo popotniški kulturi (Murphy v Ateljević in Doorne 2004, 66).

Leto 2001 je ponovni mejnik v raziskovanju popotnikov, saj se ustanovi *Backpacker Research Group (BRG)*, posebna skupina *Zveze za vzgojo o turizmu in prostem času (ATLAS)*, ki začne delati posebne raziskave na področju popotništva. Razlog za ustanovitev te skupine je bilo mnenje, da je popotništvo pomemben segment v turizmu, ki zahteva

poseben način preučevanja, ki ga je potrebno na novo strukturirati in definirati. Namen članov skupine je bil narediti podlago za diskusijo med raziskovalci popotništva iz vsega sveta, razviti splošen raziskovalen program in redno izdajati publikacije. Skupina deluje še danes in redno izdaja zbornike, v katerih so rezultati raziskav, ter organizira številne konference (*Atlas*). Njihov raziskovalni program se imenuje *Globalni nomad*, v njem pa so določili tri glavne smeri preučevanja:

- Smer 1: “*Kam so odšli vsi potepuhi?*” Ta smer se osredotoča na naslednja vprašanja:
 - Zakaj ljudje postanejo popotniki?
 - Kaj popotniki izkusijo na njihovih potovanjih?
 - Kako se izkušnja popotništva spreminja skozi čas?
 - Kakšen vpliv ima popotništvo na kasnejšo življenjsko pot?

Ta vprašanja so pomembna predvsem zato, ker kažejo na to, da je pravo popotništvo ‘umirajoča umetnost’ (Cederholm v Richards in Wilson 2004, 7). Zaradi družbenih sprememb in sprememb v turizmu, se je popotništvo temeljito spremenilo, potepuštvo pa izginilo (Richard in Wilson 2004, 7).

- Smer 2: “*Na dobro uhojeni poti*”

Popotniki so pomemben element na trgu mladinskega turizma, naraščajoči dohodki in svoboda do potovanja pa bodo ta trg še povečali v prihodnosti. Popotniki so prav tako pomembni za določene destinacije in določene tipe potovalnih produktov. Ustvarjajo nove potovalne trende, nove destinacije in nove trge (Hampton in Scheyvens v Richard in Wilson 2004, 7). Proces odločanja popotnikov je torej zelo pomemben za turistični trg kot celoto. Zaradi relativno dolgih potovanj in prilagodljivih potovalnih načrtov je veliko več možnosti, da popotniki pridejo v stik s prej neznanimi turističnimi zanimivostmi. Da bi ovrednotili aktivnosti in vpliv popotnikov so pri BRG sklenili, da je pomembno narediti

mednarodne raziskave, ki lahko zajamejo premikanje popotnikov med eno in drugo destinacijo ter preučijo njihov proces odločanja (Richard in Wilson 2004, 7-8).

Ta smer se osredotoča na naslednja vprašanja:

- Kdo so popotniki?
 - Zakaj se odločijo za popotništvo?
 - Katere destinacije obiščejo?
 - Kako potujejo?
 - Kateri so njihovi razlogi za izbiro določene destinacije in potovalne poti?
 - Katere vire informacij uporabijo na njihovih potovanjih?
-
- Smer 3: *“Turisti prihodnosti”*

Današnji globalni nomadi so potencialni jutrišnji navdušeni turisti. Njihova izkušnja popotništva bo imela zelo verjetno pomemben vpliv na izbiro destinacije kasneje v življenju, ko bodo verjetno potovali z družino ali prijatelji. To je eden od razlogov za razvijanje dolgoročnih tržnih strategij na področju popotništva. Z vodenjem dolgoročnih študij popotnikov tudi pred in po potovanju v različnih državah naj bi bilo učinkovanje popotništva na izgled kraja lahko direktno prikazano. Prav tako je možno analizirati odnose do potovanja, kot so okoljska zavest, družbene in kulturne teme ter vpliv tega na izbiro destinacije, načina potovanja in transporta (Richard in Wilson 2004, 8-9).

Ta raziskovalni program tako zagotovi drugačen pogled na popotnike, njihovo vedenje, potovalne izkušnje in njihove razloge za potovanje, vse v različnih kontekstih.

V naslednjih podpoglavjih želim predstaviti še druge pomembne raziskave, teorije in analize popotništva.

2.2.2 Popotniška izkušnja

Po Cohenu izkušnja, ki jo turisti pridobijo, ko potujejo, ni tako monolitna, kot so jo opisovali avtorji pred njim. Različni ljudje se odločijo za potovanje iz različnih razlogov, tako so tudi izkušnje različne. Na osnovi te trditve Cohen razvije tipologijo petih oblik turistične izkušnje, ki so razpete med turistovim iskanjem zadovoljstva na eni strani in med iskanjem pomenske izkušnje na drugi strani. Iskanje pomena Cohen konceptualizira v smislu iskanja 'centra', kjer je center območje svetih moralnih načel, ki obstajajo v vsaki družbi. Tako je pet oblik turističnih značilnosti določenih s pomeni, ki so dodeljeni s centrom družbe, v kateri turist živi in s centrom drugih kultur, ki ga turist išče na potovanju (Cohen 1979).

Prva oblika turistične izkušnje se imenuje rekreacijska oblika in je povezana z aktivnostmi, ki se tičejo zabave. Ta oblika se lahko primerja z uživanjem, ki ga zagotavljajo različne oblike množične zabave, kot so kino, televizija, športni dogodki itd. Rekreacijska turistična izkušnja služi potrebi po odmoru od stresnega vsakdanjika in napolne moči za spopadanje z vsakdanjikom po vrnitvi domov. Čeprav se ljudje, za katere je značilna taka turistična izkušnja, spopadajo s stresnim vsakdanjikom, so kljub temu povsem zavezani 'centru' družbe, iz katere izhajajo. Njihovo potovanje ne predstavlja iskanja 'centra' v drugi kulturi (Cohen 1979).

Druga - razvedrilna - oblika prav tako vključuje težnjo po uživanju, brez iskanja 'centra'. Medtem ko je rekreacijska oblika povezana z ljudmi, ki svoj vsakdanjik vidijo kot nekaj smiselne, se razvedrilna oblika nanaša na ljudi, ki so odtujeni od svojih ciljev in vrednot v vsakdanjem življenju. Na potovanje, ki za njih nima nobenega pomena pobegnejo zaradi dolgočasne rutine vsakdanjosti in se udeležujejo površinskih pristočasnih aktivnosti. Medtem ko rekreacijski tip išče odmor, sprostitve, razvedrilni tip hoče pobegniti (Cohen 1979).

Tretja oblika turistične izkušnje je izkustvena oblika, ki za razliko od prvih dveh vključuje iskanje centra v drugih kulturah, nanaša pa se na iskanje avtentičnosti. Avtentičnost je tu

razumljena kot nekaj, kar obstaja nekje drugje in se lahko doživi na potovanju. Tak tip turista uživa v opazovanju avtentičnega življenja v drugi kulturi, brez kakršnekoli želje, da bi sam postal del te kulture (Cohen 1979).

Naslednja je eksperimentalna oblika, ki se nanaša na tiste, ki želijo poskusiti avtentično življenje v drugi kulturi, zaradi njihove težnje po alternativni centru svoje lastne kulture. Vendar, ko potujejo še niso zavezani nobenemu načinu življenja in so zato brez centra, podobno kot tisti, za katere je značilna razvedrilna oblika. Z razliko od prejšnjih pa eksperimentalna oblika turistične izkušnje vključuje iskanje smisla, pomena. Ta oblika naj bi bila značilna za potepuhom podobnim turistom (Cohen 1979).

Peta oblika turistične izkušnje se imenuje eksistencialna oblika. Nanaša se na posameznike, ki so se že zavezali izbranemu centru. Slednji je kulturno in geografsko zunaj njihove lastne družbe. Medtem ko ti posamezniki prakticirajo svojo življenjsko rutino na duhovnem potovanju iz praktičnih razlogov, potovanje v odmaknjeni 'center' služi njihovem hrepenenju po udejanjenju in ohranitvi duhovnega obstoja. Podobno iskanje duhovnosti naj bi bilo značilno za romarje, čeprav je njihov center doma del mainstream kulture in je določen z rojstvom in ni prostovoljno izbran (Cohen 1979, 182-193).

Posameznik pa je lahko zavezan tudi več oblikam turističnih izkušenj na istem potovanju (Cohen 1979, 192). Ta Cohenova tipologija je pomembna pri analiziranju razlogov za potovanje pri turistih in pri analiziranju vedenjskih vzorcev vseh vrst turistov, tudi popotnikov z nahrbtnikom.

2.2.3 Popotništvo kot iskanje avtentičnosti

Veliko avtorjev v svojih raziskavah kot razlog za potovanje navaja iskanje avtentičnosti (glej Elsrud, Hillman, Maoz...). Na primer Desforges raziskuje idejo identificiranja skozi prakso 'zbiranja krajev'. Ta naj bi bila način, pri katerem se popotnik povezuje z Drugim. Desforges identificira znake avtentičnosti kot odsotnost turistične industrije in ostalih turistov. Opazuje dva učinka: prvič, popotniki odločijo kateri kraji so izključeni iz turistične ekonomije in drugič, določijo pogoje, pod katerimi se ljudje in kraji vključujejo v turistični trg. Ta ekonomska moč služi za preobrazbo kultur ter zaposlitvenih in ekonomskih praks, ki so vse del vloge turizma pri trženju kraja. Desforges se nasloni tudi na Bourdieuev koncept kulturnega kapitala⁹ in označi potovanje kot pojav, ki omogoča popotniku (kot znak odličnosti), da si odpre vrata v družbeni razred in njegove privilegije (Desforges v Ateljević in Doorne 2004, 67).

Iskanje avtentičnosti naj bi bilo tesno povezano z odtujenostjo modernega človeka od družbe, v kateri živi. Turisti imajo veliko hrepenenje, da bi videli življenje, ki je resnično živeto, in se поблиže spoznati z domačini, istočasno pa jim pri dosegu teh ciljev vedno spodleti. Oznaka turist naj bi se tako porogljivo uporabljala za nekoga, ki se zdi zadovoljen s svojo zelo očitno neavtentično izkušnjo. Bolj je nekdo odtujen od družbe v kateri živi, močnejša je njegova želja po iskanju avtentičnosti. Turisti večkrat resnično verjamejo, da doživijo nekaj avtentičnega, vendar je velikokrat zelo težko zagotovo vedeti, kaj je resnično avtentično in kaj ne. Veliko stvari je vnaprej pripravljenih samo za turistične ogleda. Med potovanjem pa naj bi popotniki lahko izkusili 'eksistencialno avtentičnost', ki je, v nasprotju s strani modernega turista iskano 'objektivno avtentičnostjo' (MacCannell 1999), po Cohenu v bistvu postmoderna izkustvena oblika (Cohen 1979). To je posebno notranjo stanje navdušenosti in vznemirjenosti, ki ni povezano z nobenim zunanjim 'avtentičnim'

⁹ Kulturni kapital je po Bourdieuju vrsta družbenega odnosa v sistemu izmenjave, ki vključuje akumulativno znanje o kulturi in določa moč in status. Pojavljal naj bi se v treh oblikah: kot objektiviran kulturni kapital (kulturne dobrine, kot so slike, knjige, slovarji, itd.), kot personificiran kulturni kapital, ki je utelešen v glavah posameznikov (veščine za vrednotenje, ustvarjanje in razumevanje kulturnih dobrin) in kot institucionaliziran kulturni kapital (certifikati o doseženi izobrazbi) (Bourdieu 1986).

dogodkom, predmetom ali znamenitostjo. Eksistencialna avtentičnost je stanje 'realnega življenja', ki se lahko sproži v točno določenem okolju, vendar ne izvira iz lastnega razmišljanja kot objektivna avtentičnost (MacCannell 1999).

2.2.4 Popotniške enklave

Nekatere študije se osredotočajo na preučevanje posebnega fenomena v popotništvu, na tako imenovane popotniške enklave. Izraz enklava se je začel uporabljati za širok spekter fenomenov v turizmu, od popotniških destinacij, konvencionalnih turističnih krajev in križarjenj. Kar povezuje te različne koncepte enklav, je ideja relativne uniformiranosti, oziroma njihova vloga homogenih turističnih krajev (Edensor v Wilson in Richards 2008, 190). V primeru popotniških enklav je ideja homogenosti pod vprašajem zaradi različnosti in raznolikosti teh krajev. Enklave so ponavadi na stičiščih oziroma zbirnih mestih popotnikov in jim omogočajo druženje ter krepijo skupinski etos (Westerhausen&Macbeth v Wilson in Richards 2008, 190). Lahko so v trgovskih četrtih velikih mest (Bangkok, Jakarta, Jalan Jaksa), na težje dostopnem podeželju (Ubud, Bali) ali pa so prizorišča druženj različnih subkulturnih skupin (Goa) (Saldanha v Wilson in Richards 2008, 191). Popotniške enklave so lahko tudičasne – kot prizorišče masovno obiskanih festivalov. Glavna razlika med popotniškimi enklavami in bolj tradicionalnim konceptom enklave je večja 'prepustnost' prvih. Domačini niso izključeni iz njih, popotniki pa niso povsem zaščiteni pred zunanjim svetom. Obiskovalec enklave išče stik s 'pravimi' domačini, vendar se zaveda, da mu je varnost 'domačega ognjišča' na dosegu roke. Ponavadi je v enklavah moč najti celo infrastrukturo, zgrajeno za ohranjanje tega ravnotežja (Wilson in Richards 2008, 191).

Hottola analizira popotniške enklave kot 'varna nebesa', v katera se lahko popotniki umaknejo z namenom, da bi povečali svojo stopnjo nadzora in nasprotovali kulturnemu kaosu, ki so ga doživeli zunaj enklav. Pritisk lokalne kulture prisili popotnike, da se zbirajo v enklavah, ki zagotavljajo družbo, podporo in informacije drugih popotnikov. Izražena

želja popotnikov po doživetju lokalne kulture velikokrat ni povsem izpolnjena, ker so težave pri spoznavanju domačinov prevelike. Izkušnje ostalih popotnikov v enklavah pa tako predstavljajo nadomestno kulturno izkušnjo, ki je bolj sorodna domači kulturi popotnika. Hottola vidi popotniško enklavo kot 'metasvet' oziroma 'metaprostor', v katerem lahko obiskovalci uveljavljajo več dejanskega oziroma opaznega nadzora nad njihovo situacijo. Popotniki se med seboj razlikujejo v motivacijah in sposobnostih za spopadanje z drugačnostjo. To pomeni, da se kraji v enklavah razlikujejo po stopnji zahtevanega nadzora, od privatnega prostora, ki ga zagotavlja soba v hostlu, do barov, restavracij... v katere domačini ne zahajajo (Hottola v Wilson in Richards 2008, 191).

Ta Hottolova analiza enklav kot 'metaprostorov' predstavlja pomemben napredek pri preučevanju fenomena popotnikov. Premakne se prek posameznega popotnika ali celo ideje o koherentni popotniški skupini, proti odnosu med strukturo in delovanjem (Wilson in Richards 2008, 191).

2.2.5 Popotništvo kot iskanje svobode

Welka v kontekstu popotništva zanima koncept svobode. Večina popotnikov v omejenem obdobju, ko potuje, hrepeni po neomejeni svobodi in počenjanju stvari, ki jih zares veselijo, ki so samo njihove. Potovanje naj bi bilo odmor od rutinske življenjske poti. Vendar je to početje ironično: ko popotnik želi početi nekaj, kar se mu zdi samo njegovo, počne približno isto, kar delajo tudi ostali popotniki. Podobno kot konvencionalni turisti, od katerih se popotniki tako zelo želijo distancirati, večina popotnikov živi konvencionalen življenjski slog, značilen za njihovo subkulturo: vsi sledijo podobnim destinacijam, vsi se nastanijo v istih, najbolj aktualnih popotniških enklavah, ki so opisane v *Lonely Planetu*, vsi si ogledujejo podobne znamenitosti in hodijo na iste zabave (Welk 2004).

2.2.6 Popotništvo kot *rite de passage*

Popotništvo je večkrat povezano z življenjskimi krizami in prehodi, še posebej, vendar ne nujno, s prehodom iz pozne adolescence v zgodnje odraslo obdobje. To se odraža v starostni skupini večine popotnikov iz zahodnih družb, ki je v razponu od 20 do 30 let. Model *rite de passage* je bil oblikovan s strani Van Gennepa leta 1960 in bil kasneje vpeljan v popotništvo s Turnerjem (Cohen 2004, 52). Kljub temu, da je model koristen hevrističen pripomoček za analizo dinamičnosti in funkcij popotništva, je potrebno izpostaviti nekaj točk, ki osvetljujejo fenomen popotništva. Prvič, po Turnerju model sestavlja vmesno stanje med ločitvijo od skupnosti in med ponovno vključitvijo v skupnost z novim statusom: stanje, v katerem mladina izgubi svojo individualnost in tvori skupnost (Turner v Cohen 2004, 53). Vendar takih primerov v praksi ni zabeleženih in tudi niso pričakovani. Nasprotno, popotniki ostajajo bolj ali manj egocentrično zaposleni s svojo lastno zabavo, užitkom in izkušnjami, kljub temu, da so družabni, odprti in se stalno družijo z drugimi popotniki. Drugič, zaradi naraščajoče industrije in trga popotništva, je popotnikom na njihovih potovanjih ustvarjen drugi dom, znano domače okolje. Zaradi tega je možnost nevarnih in neobičajnih situacij zelo zmanjšana, čeprav je o njej veliko govora med popotniki. Skratka, sodobni popotniki ne potrebujejo toliko veščin in znanj, kot so jih bili primorani razviti njihovi predhodniki. Tretjič, ločitev od doma ni več tako stresna, kot je bila včasih, saj popotniki z domačimi redno ostajajo v stiku prek telefonskih klicev in elektronske pošte, ki je še posebej popularna in so v ta namen začeli odpirati številne *Internet Cafeje*. Četrto, odnos med otroci in starši je drugačen v modernih zahodnih družbah od tistega v tradicionalnih družbah, kjer je bil *rite de passage* običajna praksa. Adolescenti v sodobnih družbah iščejo samostojnost v zgodnji fazi, ko se vključujejo v aktivnosti, za katere starši ponavadi ne vedo-kot na primer eksperimentiranje z različnimi drogami, glasbenimi subkulturami itd. Za popotovanje se mladi odločijo sami, ponavadi jim starši pri tem nasprotujejo, nasprotno kot v tradicionalnih družbah, kjer je bil *rite de passage* prirejen v polni prisotnosti in aktivni participaciji staršev. Petič, na nek način lahko popotništvo predstavlja obrat vsakdanjim pogojem v življenju mladih v družbi iz katere izhajajo, vendar ta obrat ni zaključen, v primerjavi s tradicionalnimi družbami. Nasprotno, popotovanja so še večje in bolj intenzivno doživljanje tistega, kar so že počeli doma

oziroma zaradi različnih omejitev (starši, zakoni, denar) tega niso mogli početi. To je posebej značilno za popotniške enklave. In nazadnje, eksperimentiranje popotnikov z novimi izkušnjami je dejavnik pri zgradbi in rekonstrukciji identitete popotnikov. To lahko, v nekaterih primerih, vpliva na svetovni nazor popotnikov, na njihov odnos do družbe in na njihove odločitve, ki se tičejo študija, poklica in seksualnih razmerij, ki jih sprejmejo, ko se vrnejo domov. Veliko število popotnikov lahko pridobi postmoderno hibridno identiteto, ki vključuje dva centra oziroma dva kulturna svetova-tistega zahodnega, v katerega so se rodili, in tistega drugega, ki so si ga izbrali sami, na primer Indijo, Nepal, Tajsko itd. Nasprotno kot pri rite de passage ni nujno, da je akomodizacija nazaj v domačo družbo zaključena. Tako se v zahodnih družbah povečuje število popotnikov s hibridnim življenskim nazorom, ki na zahodu širijo duh vzhoda (Cohen 2004, 52-55).

2.2.7 Popotništvo kot konstrukcija identitete in pomenov

Anderskov se v svoji obsežni študiji kulture popotništva v zadnjem poglavju posveti tudi konstrukciji identitet in pomenov. Analizira “kako posamezni popotnik lahko v kolektivni identiteti popotnikov najde pomen in svojo lastno identiteto” ter “kako kultura s svojim vrednotnim sistemom, praksami in hierarhijo ‘prisili’ popotnika, da razvije svojo lastno identiteto tako, da prevzame status ustvarjanja dejanj, ki so v skladu z vrednotami popotniške kulture” (Anderskov 2002, 5. poglavje). Zanima jo torej, kako popotniki vključijo stališča popotništva in vrednote iz vrednotnega sistema popotniške kulture v svojo osebno ‘pripoved’ in posledično kako uporabijo vrednote popotniške kulture pri ustvarjanju pomena v njihovem življenju in pri ustvarjanju osebne identitete, onstran sfere potovanja. Na analitični stopnji pokaže, da so popotniki med participacijo v popotniški kulturi doživeli štiri različne, med seboj povezane identifikacijske procese:

- kolektivno identifikacijo,
- osebno popotniško identiteto,
- ustvarjanje pomena in identitete onstran popotniške identitete,

- ustvarjanje pomena in identitete onstran sfere popotništva (Anderskov 2002, zadnje poglavje).

Anderskov ugotovi, da popotniki poskusijo konstruirati koherentno in pomensko pripoved iz svoje izkušnje popotništva, torej potovanju pripišejo pomen in iz njega izluščijo pomen ter ta pomen vstavijo v svojo lasto 'pripoved'. Popotniki si oblikujejo drugačen vrednotni sistem, kot ga imajo doma, pri tem pa poudarja, da pet osnovnih vrednot popotniške kulture (svoboda, neodvisnost, strpnost, nizki proračun, stik z domačini) obstaja tudi v vrednotnem sistemu domače kulture popotnika, vendar so v popotniški kulturi toliko bolj pomembne in izpostavljene. Popotniki niso samo združili ali ignorirali razlike med vrednotnima sistemoma popotniške in domače kulture, ampak so vrednote popotniške kulture prenesli v svoja življenja, največkrat s pripovedovanjem zgodb s popotovanj, katerim pripisujejo veliko koherentnost in pomen. Kljub temu je zelo malo verjetno, da so njihova življenja v celoti zgrajena na teh vrednotah ali pa da popotniki te vrednote tudi prakticirajo, vendar se jim način pripovedovanja teh zgodb zdi smislen in jim zagotavlja razumljivo in pomensko identiteto (Anderskov 2002, zadnje poglavje).

2.3 KULTURA POPOTNIŠTVA

2.3.1 Koncept kulture in kulturne študije

V tej diplomski nalogi uporabljam definicijo kulture, ki je skupna kulturnim študijam in je v nasprotju z razumevanjem kulture kot visoke kulture oziroma kulture kot umetnosti. Tukaj bi omenila Bourdieuja, za katerega se kultura nanaša na sredstva, na kode in znake, ki jih ljudje uporabljajo za gradnjo in artikuliranje svojih svetovnih nazorov, življenjskega stališča in družbenega statusa. To pa je blizu hierarhičnemu konceptu kulture: ljudje, ki v družbeni hierarhiji zasedajo višji položaj, imajo več kulturnega kapitala, to pomeni, da so bolj usposobljeni za širši krog kodov in za kriterij dobrega okusa (Bourdieu v Alasuutari 1995, 26).

Kulturne študije predstavljajo poseben tip razumevanja in analize kulture. Najpomembnejša značilnost kulturnih študij je, da izhajajo iz podmene o nujnosti spoznavne odprtosti. Kulturne študije so interdisciplinarna ali celo transdisciplinarna veda, kljub temu pa to ne kaže na popolno poljubnost ali naključnost: veda se je razvijala predvsem z ustvarjalno kombinacijo spoznanj angleške literarne teorije, antropologije, novega marksizma in postmarksizma, strukturalizma, semiologije in poststrukturalizma. Poleg tega so se kulturne študije v procesu svoje širitve in popularizacije tudi vsaj nekoliko standardizirale, tako da sedaj, kljub vsej svoji odprtosti, tudi same delujejo kot uveljavljena in vedno bolj profilirana disciplina. Druga pomembna značilnost kulturnih študij je, da omenjena interdisciplinarna odprtost ni namenjena abstraktnemu akademskemu razmišljanju o kulturi nasploh, temveč predvsem zelo konkretnemu preučevanju sodobne popularne kulture. Popularna kultura (svet mode, reklam, filma, popularne glasbe, potovanj, interneta, urbanih identit...) naj bi bila eden od tistih segmentov sodobne resničnosti, ki najbolj intenzivno vplivajo na naša življenja. To pa pomeni, da zasluži vso konkretno pozornost. Značilnost kulturnih študij je tudi kritičen pristop k preučevanju popularne kulture (Stankovič 2010, 10).

2.3.2 Kultura popotništva

Koncept kulture za raziskovanje vedenja turistov je v študijah turizma redko uporabljen, in še to ponavadi deskriptvino, redko pa je uporabljen za analiziranje, razlaganje in interpretacijo različnih oblik vedenja turistov. V nekaterih primerih je možno identificirati družbene strukture, norme in vrednote, ki jih lahko najdemo v interakcijah med turisti. V teh primerih lahko uporabimo koncept kulture, saj predpostavlja, da socialne interakcije med turisti proizvajajo pomene, kar zopet vpliva nazaj na norme, vrednote, vedenje in družbeno vedenje (Sørensen 2003, 854).

Popotniki preživijo večino svojega časa na potovanju z drugimi popotniki, ki se skozi potovanje kontinuirano menjajo. Dejstvo, da se popotniki toliko družijo med seboj in da je

središče pogovorov med njimi potovanje samo, pomeni, da se norme, vedenjski vzorci, hierarhije in drugi elementi kulture, pojavijo pri izkušenejših popotnikih ter se prenesejo na začetnike, četudi brez trdne in stalne družbene institucije, ki bi lajšala medgeneracijski prenos. Tak pogled na družbene odnose med popotniki vključuje koncept kulture, kjer so družbeni odnosi videni kot družbena struktura združevanja in vključevanja, posameznik pa kot predstavnik in nosilec določene kulture (Sørensen 2003, 854-855).

Norme, vedenjski vzorci, vrednote itd. med popotniki so kontinuirano izzvani, o njih se dogovarja, se z njimi manipulira, spreminjajo se skozi socialne interakcije. Možnost za to je povečana zaradi kombinacije stalne menjave popotnikov v skupnosti na eni strani in odsotnost institucij, ki lahko zadržijo in prenesejo pomene skozi čas na drugi strani. V tem konceptu kulture je kultura, z razliko od nespremenljivih struktur združevanja in vključevanja, mišljena kot domislen, prenosljiv in spreminjajoč se sistem. Posledično je posamezniku pripisana aktivna vloga nekoga, ki proizvaja, ne pa samo predstavlja kulturo. Koncept kulture lahko izboljša vpogled v prizorišče, kjer so socialne interakcije med popotniki opazno tipična značilnost. Takšne turistične kulture so lahko pogosto locirane in omejene z geografskimi prizorišči za interakcijo (na primer, v odmaknjenem letovišču). Kljub temu ta njihova omejenost z lokacijo ni nujna: socialne interakcije med turistično skupino na organiziranih potovanjih zagotavljajo premično prizorišče za razvoj turistične kulture. V antropoloških konceptih kulture sta pogosta dva analogna primera: lahko je nekaj omejeno na lokacijo (vas, teritorij) ali pa omejeno na skupino (na primer nomadi). V obeh primerih je kultura prisotna, s strani lokacije ali skupine. Kljub temu, kultura popotništva ne spada v ta dva primera, ker jo ne omejujeta niti stalna skupina niti stalna lokacija (Sørensen 2003, 855).

Anderskov zatrjuje, da je kultura popotništva hierarhalno strukturirana, z individualnim statusom, ki je povezan z vrednotami svobode, samostojnosti, strpnosti, nizkega proračuna in stika z domačini. Družbena hierarhija popotnikov naj bi bila odvisna od izmenjave najbolj dragocenega predmeta v kulturi, informacije. Če posameznik sprejme teh pet vrednot popotniške kulture, lahko vstopi v 'svobodno območje', kjer se lahko obnaša,

kakor želi in je to, kar hoče biti. To mu omogoča, da se lahko preizkusi na številnih stopnjah. Medtem ko je ideologija popotniškega trga predstavljena v vrednotnem sistemu, obstaja opazen razkorak med strukturo in dejansko prakso popotnikov (Anderskov 2002).

Anderskov se sprašuje tudi, kako je popotniška kultura reproducirana skozi čas. Ugotovi, da "popotniška kultura nastaja iz dveh različnih strani lestvice kulturnih pričakovanj, in sicer ko se določen popotnik vključi v popotniško kulturo iz strahu, zmede in osamljenosti (negativen kulturni šok) ali pa kot izkušen popotnik iz 'razočaranja' nad novo destinacijo (pozitiven kulturni šok)" (Anderskov 2002, zadnje pogl.). Kmalu po vključitvi v popotniško kulturo se pozameznik socializira tako, da sprejme vrednote in norme te kulture, popotniška kultura sama pa se reproducira (Anderskov 2002).

Tako Sorensen kot Anderskov pa opažata, da je v primerjavi z ostalimi kulturami potovanja kultura popotništva unikatna, edinstvena, v tem, da večina popotnikov idealno želi prenesti vrednote, ki so jih pridobili kot člani popotniške kulture, v svoj vsakdanjik (Anderskov 2002 in Sørensen 2003).

Če želimo popotnike razumeti v konceptu kulture, je potrebno razumeti kulturo kot jo je razumel Clifford: "Kulturi more biti dovoljeno, da potuje." (Clifford v Sørensen 2003, 855). Ponavadi je koncept kulture ceste empirično utemeljen in deskriptivno uporabljen, in sicer za opis kulture posameznikov, ki pripadajo določeni kategoriji (Adler in drugi v Sørensen 2003, 855). Nasprotno pa koncept kulture popotništva v Sørensonovi etnografski študiji dovoljuje kulturi, da kontinuirano ustvarja in obnavlja popotnike kot kategorijo (Sørensen 2003, 855).

2.3.3 Status ceste

Status ceste je poudarjen v več študijah (Errington in Gewertz, Pryer, Riley) in pripomore k boljšemu razumevanju kulture popotništva. Status ceste se pridobi na več načinov: plačevanje 'lokalnih cen', barantanje za najboljšo ceno, potovanje po neuhojenih poteh, potovanje za dalj časa, z boleznimi, nevarnimi izkušnjami itd. Na splošno status ceste združuje izkušnje, sposobnosti, težave, poceni potovanje in sposobnost popotnika, da ga primerno posreduje. Sørensen kot primer posredovanja navaja način oblačenja in opremo, ki jo imajo popotniki. Ponošen, malce zanemarjen videz daje drugim popotnikom vtis izkušenosti in vzdržljivosti. Poleg tega tak videz sporoča tudi varčnost, to pa se povezuje z najpomembnejšim dejavnikom statusa ceste, in sicer s sposobnostjo potovati poceni. Pogovarjanje o cenah in stroških, ki bi v marsikaterem zahodnem okolju veljalo za neokusno, je med popotniki zelo pogosto in legitimno ter ni samo praktične narave, temveč pomeni tudi izmenjavo statusa ceste (Sørensen 2003, 856). Namen popotnikov ni plačevanje takšnih cen, kot jih plačujejo domačini, temveč takšnih cen, kot jih plačujejo ostali popotniki (Riley v Sørensen 2003, 856). Niso vsi popotniki enako obremenjeni s statusom ceste. Za tiste, ki potujejo prvič, je veliko bolj pomemben, kot za tiste, ki so izkušenejši in zato tudi bolj sproščeni. Status ceste mora biti posredovan spretno, ker bi bilo preobremenjevanje z njim neprimerno, tudi ni stabilen, saj se nenehno spreminja ter ga je potrebno kontinuirano ustvarjati skozi konverzacijo in izmenjavo statusa. To pa zato, ker ni nobenega stalnega mehanizma, ki bi lahko prenašal posameznikov status ceste, in nobenih stalnih ter kontinuiranih družbenih odnosov, ki bi lahko potrdili in posredovali prejšnje ugotovitve. Tako mora biti posredovan v vsakem družbenem srečanju z neznanim popotnikom. Ta kontinuirana izmenjava je ključna metoda, s katero so številna bežna srečanja z ostalimi popotniki sistematizirana in obogatena s pomenom. Torej status ceste ni stalen, in ker mora biti znova in znova na novo posredovan, se ustvari hierarhizacija, vendar ne kot struktura, temveč kot proces. Izmenjava statusa ceste potrjuje tudi skupno identiteto (mi popotniki), ki jih ločuje od domačinov in ostalih turistov, ter tako deluje kot družbeno lepilo, saj izmenjava statusa služi kot vzajemna prepoznavnost nekoga s primernimi normami in vrednotami. Proces hierarhizacije proizvaja skupno kulturno identiteto (Sørensen 2003, 857-858).

2.4 VIRTUALIZACIJA IN SPREMINJANJE KULTURE POPOTNIŠTVA

Popotniki na poti so začasni pripadniki kulture ceste, so udeleženci kratkih in bežnih socialnih interakcij, pogosto potujejo, jejo in si delijo izkušnje skupaj z drugimi popotniki. Socialne interakcije med njimi se vrtijo okrog skupne ideologije in občutka pripadnosti v nekem tujem, družbeno nezavarovanem kraju, vendar so omejene samo na skupno preživet čas na potovanju. Skupnost popotnikov se ohranja s skupno ideologijo (Paris 2010, 44-45).

Welk je predlagal, da je skupnost popotnikov nastala okrog skupka nespreminjajoče, splošno razširjene, simbolične ideologije. Definira pet ideoloških stebrov popotništva, ki vključujejo: nizkocenovno potovanje, srečevanje različnih ljudi, odprtost, svobodo in samostojnost, samoorganiziranje potovanja ter čim daljše potovanje (Welk v Paris 2010, 45). Zaradi globalnih trendov so značilnosti popotništva v zadnjih desetletjih drugačne od značilnosti potepuštva 60. in 70. let, vendar ideologija, motivi in namen potovanja ostajajo isti (Sørensen 2003). Da ključni elementi popotniške kulture ostajajo nespremenjeni, je ugotovila tudi Anderskov, ki je pri etnografskem preučevanju popotništva uporabila Welkovih pet ideoloških stebrov, čeprav je bila njena raziskava izvedena v drugem časovnem obdobju in prostoru. Veliko izkušenj popotnikov s kulturo popotništva je bilo glede fizične mobilnosti omejenih na kulturo ceste, začasne socialne interakcije in časovno omejeno participacijo v kulturi. Posledično se je pojavilo le malo novih praks, ki so pripomogle k spremembi v strukturi in vrednotah popotniške kulture (Paris 2010, 45).

Ena izmed bolj opaznih sprememb je virtualizacija popotniške kulture. Paris študijo virtualizacije popotniške kulture analizira s pomočjo dinamičnega systemskega pristopa evolucijske antropologije. Kulturo popotništva metaforično predstavi kot večplastno torto, kjer je osnovna spodnja plast tehnološki sistem, na vrhu je ideološki sistem, vmes pa socialni sistem, ki vpliva na oba druga sistema. Čez čas se vse plasti prilagajajo in vplivajo ena na drugo ter tako razvijajo celoten kulturni sistem (Paris 2010). Tehnološke inovacije so prispevale k evoluciji in adaptaciji v socialnem sistemu popotniške kulture. V 70. letih

prejšnjega stoletja je porast števila neodvisnih popotnikov vodila k razvoju prvih popotniških enklav in poti, vključno s hipijsko potjo. V tistih časih je bil napisan tudi prvi Lonely Planet turistični vodič po Aziji (Welk v Paris 2010, 46). Posledično se je pojavil razvoj alternativnih turističnih vodičev in evolucija socialnega sistema popotnikov. Turistični vodiči so predstavljali trdno strukturo popotniške kulture, ki je olajšala prenos informacij in kulture med takratnimi popotniki, bodočimi popotniki ter med eno in drugo generacijo (Sørensen 2003). Turistični vodiči so zagotavljali običajen vir informacij za popotnike, istočasno pa so utrjevali ideologijo popotniške kulture s samostojnim, svobodnim in dolgim potovanjem ter krepili razvoj popotniških enklav in poti. Vse večje število turističnih vodičev je z večjo dostopnostjo popotništva naredilo popotništvo tudi kot del prevladujočega trenda (Paris 2010). Poleg turističnih vodičev se je namreč začela razvijati tudi napredna infrastruktura nastanitev za popotnike, turističnih agencij in transportnih sredstev, prav tako pa so se spreminjali tudi ostali globalni trendi, kot so širitev srednjega razreda, širitev finančnih zmožnosti mladih, večja družbena odprtost do popotništva (O'Reilly v Paris 2010, 46) in povečana reprezentacija popotništva v pop kulturi (Richard in Wilson v Paris 2010, 46). To, da je popotništvo postalo del prevladujočega trenda, je postala največja ovira za preučevanje popotništva kot kulture oziroma je popotniška kultura prerasla družbeno strukturo, ki jo je podpirala (Paris 2010, 46).

Popotništvo je kulturni simbol vedno bolj mobilnega sveta. Najnovejši napredek v informacijski in komunikacijski tehnologiji je zagotovil temelj za današnjo kulturo popotništva, da je lahko zopet pridobila kohezivnost brez prostorskih ali časovnih omejitev popotniških poti. Čeprav je fizična mobilnost še vedno zelo pomembna za izkušnjo popotništva, so se pojavile nove virtualne vezi (Hannam 2006), ki omogočajo popotnikom, da so popolno integrirani v njihove številne spletne mreže in ohranjajo vzdrževano stanje hkratne navzočnosti tako kulture popotništva kot domače kulture (Mascheroni v Paris 2010, 41). Socialni sistem, obogaten s turističnimi vodiči, popotniškimi potmi in enklavami ter infrastrukturo, se je moral prilagoditi, tako se je razširil v virtualni svet (Paris 2010).

Popotniki upravljajo svoje spletne mreže takrat, ko potujejo, kot tudi takrat kot so doma, z uporabo družabnih spletnih aplikacij, elektronsko pošto in ostalimi tehnologijami, ki so simultano zabrisale mejo med domom in ostalim svetom. Virtualna bližina, ki jo vseskozi ohranjajo, omogoča popotnikom nenehne stike s svojimi prijatelji, družino, službo, šolo in sopotniki. Še več, popotniški ideali svobode in samostojnosti ter fizično potovanje se še krepijo z virtualno mobilnostjo popotniških informacij, kulture in identitet. Paris tako trdi, da so najnovejše inovacije na področju interneta in komunikacijskih tehnologij zagotovile družbeno strukturo, ki omogoča, da se ideološki sistem kulture popotništva ohranja tako doma kot na potovanju (Paris 2010, 41).

Mobilnost je inherenten del fenomena popotništva. Po Parisu obstajajo trije prostori popotništva in mobilnost med temi prostori:

- fizični prostor vključuje popotniške destinacije, enklave, hostle, specializirane potovalne agencije, internet cafeje, prevozna sredstva in domačo lokacijo (O'Regan v Paris 2010, 43),
- kulturni prostor predstavlja skupna ideologija, identiteta, družbeni status, motivacije in stališča, zunaj reprezentacij in percepcij popotništva (Bennet v Paris 2010, 43), ter pretvoren učinek popotništva (Paris 2010, 43),
- virtualni prostor vključuje elektronsko pošto, internetne skupnosti, spletne dnevnike in osebne spletne strani, prav tako kot tudi mobilne pripomočke (mobilni telefoni, prenosni računalniki) in povezave (internet, wi-fi, širokopasovne povezave) (Paris 2010, 43).

Razvoj tehnologij je tako zagotovil komunikacijska orodja, s katerimi popotniki, medtem ko potujejo ohranjajo stike z domačimi. Virtualna mobilna tehnologija pa je popotnikom omogočila, da ko so doma, delijo svoje izkušnje in virtualno sodelujejo pri izkušnjah drugih popotnikov. Popotniki so tako lahko na dveh koncih hkrati: fizično doma ali na poti ter virtualno. Razvoj novih tehnologij je povezan tudi z ostalim globalnim razvojem, ki vključuje porast globalnega, srednjerazrednega in družbeno sprejemljivega potovanja

(študij ali delo v tujini, 'gap year' potovanja), premor na karierni poti, spreminjanje družinskih in službenih obveznosti, napredek v plačevanju s kreditno kartico itd. Seznam bi se lahko nadaljeval, vendar ves ta napredek pomeni, da sedaj obstaja tip popotnika, ki ne bi mogel obstajati pred dvajsetimi leti (Paris 2010, 43). O'Regan je popotnike označil kot del nove mobilne elite, ki je globalno mobilna in definirana z njenim odnosom do tehnologije, finančnega kapitala in informacij (O'Regan v Paris 2010, 43).

Internet je za popotnike, ko načrtujejo svoje potovanja, velika zakladnica informacij vseh vrst, prav tako je tudi pripomoček za rezervacijo potovanja, kar omogoča popotniku, da ohrani samostojno naravo popotniške izkušnje. Interakcija z drugimi popotniki na spletu v okviru internetnih skupnosti daje popotnikom veliko število koristnih informacij v zvezi s potovanji, in verjetno še bolj pomembno, zagotavlja mobilno strukturo, v kateri lahko obstaja subkultura popotništva. Veliko popotnikov uporablja elektronsko pošto ali pa spletne dnevnike za pisanje potopisov, medtem ko potujejo, da lahko ohranjajo stike z domačimi in ostalimi popotniki (Paris 2010, 44). Mascheroni poudarja, da spletni dnevniki –potopisi omogočajo popotnikom, da ohranjajo mobilni prostor družbe, ki spremlja njihovo potovanje in je stalno obveščena o vsem, kar se dogaja na poti (Mascheroni v Paris 2010, 44). Konstanti stik s subkulturo prek interneta lahko pomaga kultivirati posameznikovo identiteto, tako doma, kot na poti (Paris 2010, 44).

Internet je popotnike oskrbel s takojšnjim dostopom do potovalnih informacij, s hitro in nezahtevno rezervacijo nastanitve in prevoza, povečano mobilnostjo in dostopom do kulture popotništva preko spletnih skupnosti. Na spletnih forumih, kot sta Lonely Planetov Thorn Tree Forum in Boots'n'all, so se pojavile neposredne osebne interakcije med popotniki. Posredne interakcije pa se pojavljajo, ko popotniki obiskujejo spletne dnevnike (bloge), osebne spletne strani, albume s slikami in profile na družabnih spletnih straneh drugih popotnikov. Nesodelovanje in neudeleževanje v aktivnostih na spletnih forumih je prav tako smatrano za posredno interakcijo (Paris 2010).

Razvoj interneta in spletnih skupnosti je v zadnjem času ustvaril novo družbeno strukturo, na kateri naraščajoča kultura popotništva lahko obstaja. Najnovejše inovacije interneta in komunikacijskih tehnologij so zagotovile družbeno strukturo, ki ideološkemu sistemu popotniške kulture omogoča, da se ohranja tako doma kot na poti. Zbliževanje popotniške ideologije s komunikacijsko tehnologijo je ustvarilo stabilno strukturo za socialni sistem popotniške kulture (Paris 2010).

2.4.1 *Flashpacker*

Tako imenovani *flashpacker* je nastal kot nov in ključen element v sodobnem načinu potovanja in ponazarja spremembe v demografiji v zahodnih družbah, kjer so se višja starost pri vstopu v zakon, višja starost pri imetju prvega otroka, večja blaginja in tehnološki razvoj, združili skupaj z večjo časovno razpoložljivostjo za počitnice in prosti čas. Flashpacker je tako definiran kot popotnik, star od 20 do 35 let, ki potuje z dragim nahrbtnikom oziroma prtljažnim vozičkom, spi v različnih namestitvenih možnostih, odvisno od lokacije, ima večji proračun, obiskuje manj uhojene poti, je opremljen s prenosnim računalnikom ali vsaj prenosnim diskom, mobilnim telefonom in fotoaparatom ali kamero, vendar je še vedno predan kulturi popotništva (Hannam in Diekman 2010, 2). Nekateri *flashpacking* definirajo tudi kot 'popotništvo s stilom' (Travelblogs.com), *flashpackerje* pa kot 'digitalne nomade', ki se oblačijo v *high-tech* oblačila in spijo v enoposteljnih sobah v hostlih ali celo hotelih, ki ponujajo brezžični signal. Večina jih na potovanju piše spletne dnevnike, ki jih redno opremlja s fotografijami (Flashpackinggear).

V svoji diplomski nalogi se ne osredotočam samo na flashpackerje, vendar se mi zdi pomembno, da na njih opozorim, saj so pomemben del popularne kulture.

2.5 SPLETNI DNEVNIKI – BLOGI¹⁰

2.5.1 Definicija bloga

Pojav interneta in ostalih oblik računalniškega komuniciranja so privedli do posebnega virtualnega prostora, v katerem se gradijo različni tipi socialnih interakcij in socialnih svetov. Tak prostor je postal zanimiv in pomemben za različne sociološke raziskave. Eden izmed oblik virtualnega prostora je tudi spletni dnevnik oziroma blog, ki je bogat vir kvalitativnih podatkov. *Blog* se nanaša na običajno spletno stran, ki vsebuje serijo pogosto posodobljenih, kronološko obrnjeno urejenih podatkov, ki jih ponavadi piše en sam avtor (Bar-Ilan in drugi v Hookway 2008). Za *blöge* je značilno takojšnje tekstovno-grafično objavljane in arhivski sistem, organiziran s podatki in povratnim mehanizmom, preko katerega lahko bralci komentirajo določene prispevke. *Blogi* so tipično vsebovani v programski opremi, ki uporabnikom na spletu s slabim tehničnim znanjem omogoča predstavitev atraktivnih in vedno posodobljenih podatkov (Thelwall in Wouters v Hookway 2008). *Blogi* predstavljajo družboslovcem veliko prednost pred sorodnimi dnevniki v tiskani obliki, saj ponujajo podobne, ampak veliko širše možnosti kvalitativnega raziskovanja. Prvič, so javno dostopni in vsebujejo nizkocenovno, takojšnjo tehniko zbiranja velikih količin podatkov. Drugič, *blog* so naturalistični podatki v tekstualni obliki, ki dovoljujejo neposreden nastanek besedila brez posredovanja snemalnika ali transkripcije (Liamputtong in Ezzy v Hookway 2008). Anonimnost v spletnem kontekstu pomeni tudi, da so pisci *blogov* relativno sproščeni, samozavestni in nesramežljivi pri pisanju. Njihova globalna narava pomeni, da so primerni za izvajanje mikro-primerjalnih raziskav, in se lahko uporabljajo pri sodobnih diskusijah o globalizaciji. Tretjič, zaradi arhivske narave so *blogi* dovzetni za preučevanje družbenih procesov v času in prostoru, ponujajo pa tudi vpogled v vsakdanje življenje. *Blog* ima samopripovedovalno obliko, s fokusom na

¹⁰ V tej diplomski nalogi bom uporabljala oba izraza, tako pravilno slovenskega, torej spletni dnevnik, kot tudi angleškega, blog, saj se je slednji izraz že poslovenil in postal predmet vsakdanje uporabe. Prav tako iz angleškega izraza blog izhajajo nekateri izrazi, ki bi jih težko prevedli v slovenščino oziroma bi bili njihovi prevodi nekoliko nerodni, npr. blogger-pisec blogov, blogosfera-območje, kjer se blogi »zbirajo«, blogganje-pisanje blogov, branje blogov, pisanje komentarjev itd.

dramatičnih vsakodnevnih interakcijah, razmišljanjih in situacijah. Narativna struktura *bloga* je linearna, natančno kronološko definirana in nima konca (Hookway 2008, 92-93).

Naraščujoča popularnost *blogov* se odseva tudi v njihovi vse večji prisotnosti v popularnem in akademskem diskurzu. Tako kot prejšnje oblike tehnoloških inovacij, so tudi *blogi* zaslužni za spremembe na družbenem področju, saj so konceptualizirani kot nov žanr vsem-dostopnega, participatornega novinarstva, ki spodbujajo upadajoče javno sfero, spodbujajo sporazumevanje med civilo in politiko, ustvarjajo nove oblike skupnosti in identitet ter so nov medij za lažjo produkcijo znanja v okviru izobraževanja in poslovnega sektorja (MacDougall in drugi v Hookway 2008, 94).

Ocene o številu blogov se zelo razlikujejo, od 3 milijonov do 100 milijonov, in seveda naraščajo. Blogi se razlikujejo po žanru: od zvezdniških blogov, preko izobraževalnih, vojnih, poklicnih, do pornografskih.

2.5.2 Blogi in popotniki

Vrsta spletnih dnevnikov, ki me zanima v tej nalogi, so popotniški dnevniki. Spletni dnevniki so lahko dostopen medij, preko katerega popotniki lahko svoje potovalne izkušnje delijo z domačimi in ostalimi popotniki. Na ta način dekonstruirajo in rekonstruirajo tako popotniško destinacijo kot tudi dom ter tudi odnos med njima. S pisanjem dnevnikov na internetu v bistvu tvorijo nov virtualni turistični prostor, ki ljudem, ki dnevnik berejo omogoča, da aktivno sodelujejo v tvorbi podob, povezanih s turistično izkušnjo. Ta virtualni prostor je definiran z občutki, čustvi in željami, povezanimi s potovalno destinacijo, domačo deželo in odnosom med njima (Grossman in Enoch 2010).

Na spletnih dnevnikih se pojavljajo posredne interakcije med popotniki, ki spletne dnevnike pišejo in tistimi, ki jih obiskujejo. Spletni dnevniki imajo vlogo ohranjanja družbenega statusa popotnika v hierarhiji popotniške kulture. Ta je podoben 'statusu ceste', ki ga

popotnik želi vzdrževati in je osnovan na taki stopnji, da posameznik lahko izvršuje klasično popotniško ideologijo (Paris 2010).

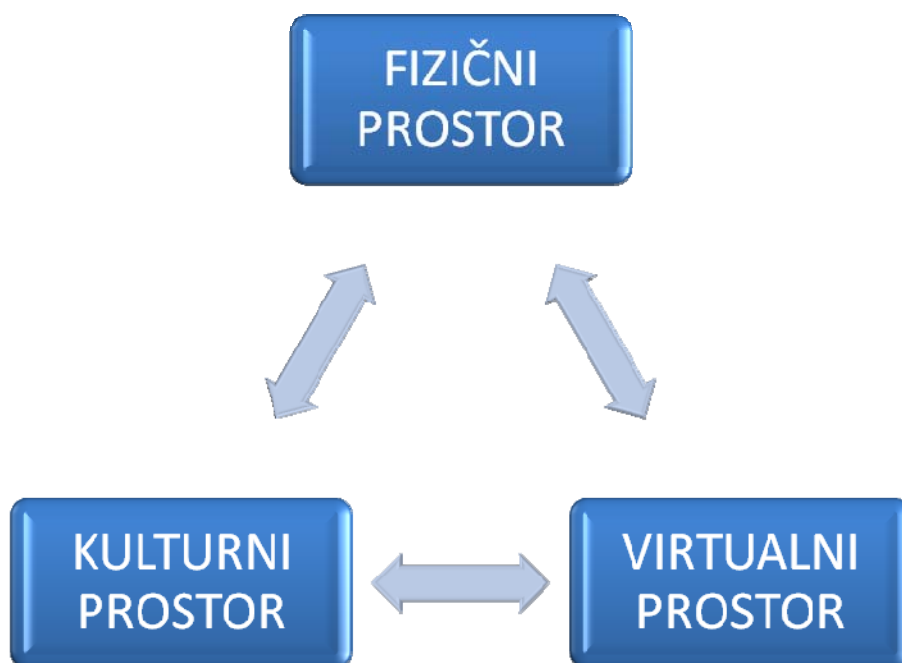
3 EMPIRIČNI DEL

3.1 PREDMET PREUČEVANJA IN RAZISKOVALNO VPRAŠANJE/CILJ

V tem diplomskem delu se osredotočam na kulturo popotništva na spletnih dnevnikih oziroma blogih. Torej bom preučevala kulturo, ki jo je moč razbrati iz pripovedi popotnikov, ki med svojimi potovanji na spletu pišejo dnevnike. Tu velja omeniti, da mislim na kulturo v kulturološkem smislu besede, torej na kulturo vsakdanjika popotnikov. Zavedam se določenega odstopanja kulture popotnikov na spletu od tiste prave, nenapisane, temveč živete, vendar sem se za spletne dnevnike odločila zato, ker sem mnenja, da je praksa pisanja spletnih dnevnikov zadnje čase zelo popularna, množična ter povezana s tehnološkim, komunikacijskim napredkom in z razvojem virtualnih skupnosti ter kot taka predstavlja svojevrsten kulturni fenomen.

Cilj te diplomske naloge je torej preučiti kulturo popotništva na spletnih dnevnikih z različnih zornih kotov in postaviti pod vprašaj stvari, ki se zdijo samoumevne. Poskušala bom najti značilnosti popotniške kulture, ki jo razlikujejo od turistične kulture, se pravi njene sestavne elemente. Zanimajo me prakse, norme, vrednote in obnašanje popotnikov ter pomeni, ki pri tem nastajajo. Pri naštetem pa moram omeniti tudi tehnološko-komunikacijski dejavnik, spletne dnevnike. Predpostavljam, da se današnje popotništvo razlikuje od tistega pred poplavo interneta, komunikacijskih orodij in spletnih socialnih omrežij, se pravi, da je tehnološki napredek in razvoj pomembno vplival na kulturo popotništva, in sicer tako, da so nastali trije prostori, ki so bili prej strogo ločeni oziroma nekateri izmed njih sploh niso obstajali, danes pa se tesno prepletajo in vplivajo drug na drugega. To so fizični prostor, kulturni prostor in virtualni prostor.

Graf 3.1: Prostor kulture popotništva in mobilnost med njimi

Fizični prostor je prostor, kjer se popotnik nahaja. Ni stalen, ampak se s potovanjem vedno spreminja. Tukaj me bodo zanimala destinacije, ki jih popotniki izbirajo, ali za to izbiro obstaja določen ključ, ali je izbira naključna oziroma podrejena določenim dejavnikom, kot so na primer globalni trendi, vpliv znancev, interesi na potovanju. Sem spadajo tudi enklave, hostli in transportna sredstva.

Kulturni prostor so ideologija, identiteta, motivacije in stališča, ki jih imajo popotniki in ki naj jim bi v določeni meri bili skupni. Analizirala bom homogenost oziroma heterogenost tega prostora.

Virtualni prostor vključuje internetne skupnosti, spletne dnevnike, osebne spletne strani, prav tako tudi osebne mobilne pripomočke in povezave. V tej diplomski nalogi se bom osredotočila na spletne dnevnike: kakšne razloge imajo popotniki za pisanje spletnih dnevnikov, kako pogosto jih pišejo in ali imajo ciljno publiko.

Moj cilj bo analizirati in določiti povezanost in interakcijo med temi tremi prostori (glej graf 3.1.). Analizirala bom vpliv spletnih dnevnikov na kulturo popotništva in posledičen pojav zabrisanosti mej med domačim in tujim okoljem. V svojo analizo bom vpletla tudi vpliv popotniških enklav na ideologijo in motivacije popotnikov ter izbiro destinacij.

Spletne dnevnike pa bom preučevala tudi na splošno, torej bom pod drobnogled vzela tudi vse stvari, ki jih je nemogoče predvidevati.

3.2 METODA PREUČEVANJA

Za metodo preučevanja sem izbrala kvalitativno metodo, analizo teksta, torej analizo spletnih dnevnikov. Gre za poglobljen način pridobivanja podatkov, ki daje neposreden vpogled v vsakdanjik popotnikov z nahrbtnikom. Na eni strani blogi pomagajo preseči težave pri iskanju in zbiranju pisnih dnevnikov, na drugi strani pa niso pogojeni s predhodnim interesom raziskovalca. Blogi se od pisnih dnevnikov razlikujejo v tem, da je pri prvih neposredno prisotno tudi občinstvo in njegova bližina z avtorjem bloga. Prav tako blogi omogočajo dialog in celo soustvarjanje med avtorjem in občinstvom. Nekateri avtorji (glej Goffman v Hookway 2008) trdijo, da bi bilo pisanje blogov lahko razumeti kot breztelesno obliko samopredstavitve, pri čemer gre predvsem za samopromocijo in "menedžment vtisa". Vendar, kot trdi Hookway, ta argument spodriva anonimnost v kontekstu spleta (Hookway 2008). Anonimnost namreč pomeni, da so lahko bloggerji zaradi tega, ker so skriti pred pogledi, precej nesamozavestni o tistem, kar pišejo. Tako lahko opazimo, da je pri spletnih dnevnikih nekaj paradoksalnega: bloggerji pišejo za občinstvo in so tako posledično vključeni v neke vrste menedžment vtisa, a so hkrati anonimni oziroma relativno neprepoznavni. Ta napetost med vidnostjo in nevidnostjo da pisanju blogov verodostojno kvaliteto. Vsak lahko na spletnih dnevnikih piše o svojih napakah in zmotah, kar bi bilo veliko težje povedati drugim iz oči v oči. Poleg naštetega

spletni dnevniki ponujajo poceni, globalen in konstanten pripomoček za zbiranje podatkov. Zagotavljajo zelo uporabno tehniko za raziskovanje dinamike vsakdanjega življenja iz prvoosebne perspektive (Hookway 2008, 96-97).

Za to metodo sem se poleg naštetega odločila tudi, ker sem mnenja, da je podobnih raziskav pri nas malo in se mi zdi tak način raziskovanja družbeno aktualen, saj so spletni dnevniki v zadnjem času zelo popularni, njihovo število pa se iz dneva v dan povečuje.

V svoj raziskovalni vzorec sem vzela 10 spletnih dnevnikov, ki vključuje 12 popotnikov. Ključ, ki sem ga uporabila pri izbiranju dnevnikov je izgledal tako, da sem na spletnem zbiralniku *Travelblogs.com*, ki je namenjen vsem ljudem, ki pišejo potopise, za svoj reprezentativni vzorec vzela prvih 10 prikazanih blogov. Preskočila sem le tiste, ki ne bi ustrezali predmetu in ciljem preučevanja tega diplomskega dela, na primer posameznike, ki pišejo blog medtem, ko delajo v tujini, prostovoljce na delovnih akcijah v tujini, družine, ki potujejo, mlade, ki potujejo na zelo razkošen način, ljudi, ki jim potovanje predstavlja način življenja, itd. Kljub temu, da bi tudi prej naštete mogoče lahko uvrstili med popotnike pa ne ustrezajo definicijam *backpackerja*, ki je "neodvisni popotnik, ponavadi v starosti od 18 do 30 let, ki potuje za dalj časa, ima fleksibilen potovalni načrt in nizki proračun" (O'Reilly 2005), in so kot taki nerelevantni za to delo.

Seveda se zavedam majhnosti preučevanega vzorca in nezmožnosti posplošitve na celotno kulturo popotništva, vendar sem mnenja, da bo moje diplomsko delo kljub temu pripomoglo k boljšemu razumevanju današnje kulture popotništva.

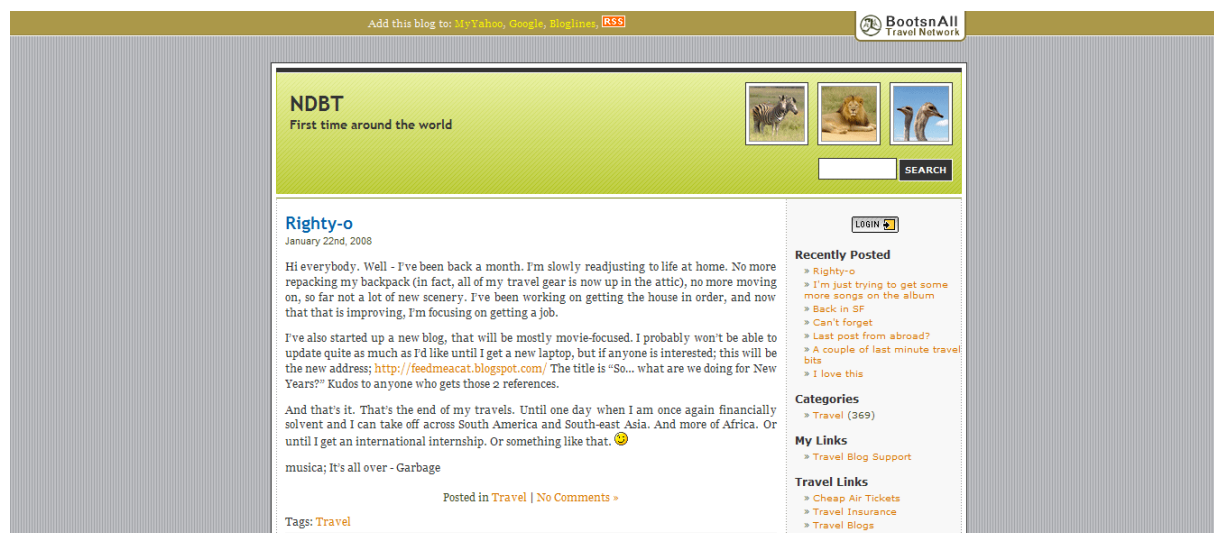
Strukturo izbranih popotnikov v vzorcu bi lahko predstavila takole: šest žensk, šest moških, vsi, razen dveh parov, grejo na pot sami, najmlajša bloggerka je stara 18 let, najstarejši pa je v poznih 20. letih. Povprečna starost je 24 let. Bloggerji prihajajo iz Amerike (4), Velike Britanije (3), Avstralije (1), Škotske (1) in Kanade (2).

Vsak spletni dnevnik bom analizirala posebej, na koncu pa bom naredila še primerjavo vseh spletnih dnevnikov in izpostavila določene elemente kulture popotništva, ki se mi za to diplomsko nalogo zdijo najbolj relevantni.

3.3 ANALIZA TEKSTA DESETIH POPOTNIŠKIH BLOGOV

3.3.1 *NDBT: First time around the world* blog

Slika 3.1: Naslovna stran *NDBT* bloga.

Vir: *NDBT* blog.

Avtorica bloga po imenu *NDBT: First time around the world* je Jessica iz San Francisca, ki se je po končani diplomi iz biologije odločila malce več kot eno leto preživeti na poti okoli sveta. Izkušnje s potovanji izven Združenih držav že ima, saj je bila v Južno Afriški Republiki, kot sem izvedela med branjem njenega bloga. Kljub temu, da ne potuje prvič, si je Jessica svojo pot zelo natančno načrtala, v enem izmed prispevkov na blogu jo tudi opiše: štiri mesece bo delala na Iskem, potem en mesec potovala po Angliji in Škotski, 3 tedne bo

preživela v Italiji s svojo mamo, nato 3 tedne na Madagaskarju, 4 dneve na Mauritiusu, 3 mesece v Avstraliji in 3 mesece na Novi Zelandiji. Tega načrta se je Jessica med potovanjem striktno držala in ga ni spreminjala. Tudi pri načrtovanju ogledov v dneh, ki so bili pred njo je bila zelo natančna in teh načrtov se je vedno držala, če ni bilo vse tako, kot si je začrtala, se je jezila. Eden izmed načrtov je izgledal takole:

- “3. december : vlak *TranzAlpine* iz *Christchurcha* v *Greymouth*, potem višje v *Barrytown*,
- 4. december: iz *Barrytowna* v *Franz Josef*,
- 5. december: ledenik *Franz Josef*,
- 6. december: iz *Franz Josefa* v *Makaroro* (postanek pri ledeniku, prelaz *Haast*, postanek v narodnem parku),
- 7. december: iz *Makarore* v *Queenstown* (ogled jezer *Wanaka* in *Hawea*),
- 8. december: *Queenstown* (okrevanje po žuriranju)... ”

Velikokrat se je udeleževala organiziranih tur po raznih narodnih, regionalnih parkih, še z drugimi popotniki. V Angliji, na Škotskem, Irskem, v Italiji, Avstraliji in Novi Zelandiji so jo zelo zanimale mestne znamenitosti, galerije in razstave, ki si jih je ogledovala skupaj z mamo, prijatelji ali sopotniki. Na Madagaskarju si najde sopotnika, kar jo izredno razveseli, saj ji tako ne bo potrebno naokrog hoditi sama: “IN našla sem prijatelja popotnika! Ime mu je Patrick, je iz Kanade, prejšnje leto je diplomiral, potovati pa je začel novembra. Kakšno naključje, kajne?”(NDBT blog).

V veliki večini držav, v katere je Jessica potovala, je imela prijatelje že od prej, na primer na Irskem pri prijateljici celo živi, dokler si ne najde svojega stanovanja. Vendar nikoli ni pisala o tem, kje je spoznala prijatelje, tudi njen način pisanja je tak, da je veliko stvari naključnemu bralcu nejasnih, tako na primer ni bilo vedno jasno, kdo je oseba o kateri piše. Iz tega bi lahko sklepali, da je njen blog namenjen bližnjim, se pravi tistim, ki jo dobro poznajo, ne pa naključnim bralcem. To se opazi tudi pri komentarjih prispevkov, saj je komentirala le njena mama, včasih še kakšen prijatelj. Blog je pisala skoraj vsak dan, iz

prispevkov je razvidna njena navezanost na tehnologijo in internet: "Pogrešam svojega iPoda, in zdi se kot fizična bolečina (ali to pomeni, da sem odvisna?). Zato sem šla v Internet Café, da lahko poslušam glasbo vsaj na You tubu. Sranje!" (NDBT blog).

Ko je njen prenosni računalnik prenehal delovati, mu je napisala celo osmrtnico: "Počivaj v miru, ti neumni kos šare, ki si končal svojo pot s povzročanjem veliko preveč problemov. Hmm-to ni bilo primerno spoštljivo, kajne? Adijo, laptop, ti, ki si igral glasbo, napisal mojo diplomsko, in mi dovolil gledati vse, kar je na internetu. Na neki način boš pogrešan." (NDBT blog).

Iz tega je razvidno, da je veliko časa med potovanjem preživela na internetu, brala bloge drugih bloggerjev, brala novice iz sveta show-bussinesa, filma, televizijskih serij, s katerimi je bila skoraj zasvojena, saj večkrat v svojih prispevkih piše le o tem, ne pa o stvareh, ki se ji dogajajo na poti, ali pa te novice zavzamejo večino prispevka, ostale stvari pa so le bežno omenjene. Med potovanjem je tudi gledala veliko filmov, prebrala mnogo knjig in preposlušala ogromno glasbe. Na koncu skoraj vsakega prispevka na blogu je vedno še dodala glasbeni predlog, ki je bil povezan z njenim razpoloženjem ali pa skladbo, ki jo je tisti dan nekje slišala. Takole piše v enem izmed prispevkov:

Pojedla bom kosilo in potem še brala (Prevzetnost in pristranost in še enkrat Deathly Hallows. Poskušam najti Stardust, neuspešno). Oh, skoraj sem pozabila-včeraj sem gledala Vrnitev Supermana (in Ribo po imenu Vanda, ki je eden izmed mojih najljubših filmov vseh časov...). Torej, mislim, da je film boljši kot so ga ocenili v nekaterih kritikah; Bryan Singer je svojo vlogo odigral zelo dobro, vsaj tako dobro kot Christopher Reeves. Zgodba je kar v redu. Ženska pa je zanič... (NDBT blog).

Torej zdi se, da ima Jessica veliko znanja o filmih, knjigah, glasbi, ki ga dobi preko interneta, tudi kadar potuje. Tega se zaveda tudi sama: "Moj brat je napisal prispevek na svojem blogu, v katerem želi povedati, da medtem ko naša družina veliko časa potuje (še

posebno to leto), smo njeni člani tudi globalni državljani v načinu, s katerim se izobražujemo prek interneta. Ja, res je, veliko časa preživim na spletu, in moj brat je želel samo olepšati ta stavek...” (*NDBT* blog).

Kar se tiče ostalih aktivnosti, je Jessica, verjetno tudi zaradi svojega poklica, velikokrat obiskala živalske vrtove, različne parke, se potapljala v koralnem grebenu, hodila na krajše pohodniške ture, kjer je predvsem opazovala različne vrste živali in rastlin in bila nad tem zelo navdušena. Navdušena je bila tudi nad vsem, kar je imelo predpono eko. Prenočevala je v hostlih, razen na Irskem in v Novi Zelandiji, kjer si je najela sobo, medtem ko je delala kot natakara. Prehranjevala se je zelo različno, na primer v Italiji in na Madagaskarju je poizkušala njihovo značilno hrano, medtem ko je drugod zahajala v različne tajske, indijske, mehiške, ameriške restavracije s hitro prehrano. Uporabljala je javni prevoz. Njen proračun ni bil visok, vendar nikoli ni bila prav preveč skopuška. Privoščila si je več stvari, za katere bi bilo težko reči, da si jih privošči vsak popotnik, kot so na primer frizer vsak mesec, najem sobe, obiskovanje aerobike, veliko novih knjig, novoletna darila itd. Nikoli se ni opredelila kot popotnica (kot backpacker). Družila se je tudi z ostalimi popotniki, vendar je večino časa preživela s prijatelji, ki jih je poznala že od prej, z mamo... O medsebojnih odnosih in o svojih občutkih piše zelo poredko: “Zdaj sem uradno v tujini 13 mesecev. Bravo jaz! Očitno je v Evropi bolj običajno, da si študentje vzamejo leto premora za potovanje, ampak verjetno tako spadam med srečno peščico Američanov, ki gredo potovat. Lepo je brati starejše prispevke, ki sem jih napisala v zadnjem letu in se spominjati vseh lepih stvari, ki sem jih bila zmožna narediti. Vsaj zgodbe (še posebej tiste z Madagaskarja) bodo dobre...” (*NDBT* blog).

Včasih jo je zaskrbelo le prihodnost, vendar se tudi s tem ni preveč obremenjevala: “Ko bi vsaj dobila eno priložnost, da bi kasneje delala, kar želim. Prav tako bi me moralo skrbeti, da bom živel, kjer želim živeti, to mi je v bistvu bolj pomembno od doseganja življenjskih ciljev... Kaj za vruga bom počela, ko bo potovanja konec? Ampak zdaj je ura pet zjutraj. S tem se bom ukvarjala jutri.” (*NDBT* blog). Seveda se s tem ni več ukvarjala.

Pogosto pa je pisala o domotožju, na svoje domače mesto, San Francisco, je bila namreč kar precej navezana:

Saj sem navdušena nad tem, kar me čaka na Novi Zelandiji in ne mislim še o povratku domov, ampak...Kasneje ne bom imela več priložnosti za tak prispevek in potovanje ti pomaga spoštovati domače okolje in vrnitev vanj. Zato..To so stvari, ki jih komaj čakam in jih bom zelo vesela, ko pridem v San Francisco: jeans in prava oblačila, knjige, ki stanejo manj od 30 \$, moja lastno posteljo, laptopa, iTunes, gledanje mojih najljubših oddaj, domačo hrano, domače vreme...(NDBT blog).

V svojih prispevkih ne omenja druženja z domačini, tudi o kulturnem šoku ne piše, vedno so se ji zdeli vsi prijazni. Vendar se zdi, da je Jessica obiskovala zelo turistične kraje, nikoli ni šla po neuhojenih poteh. Na svojem potovanju je imela namen opravljati tudi prostovoljno delo na Madagaskarju, vendar do tega ni prišlo zaradi vremenskih neugodij. Na blogu ni objavljala fotografij, a jih je zato na drugem spletnem mestu, na katerega je naredila povezavo.

3.3.2 Blog *Alice's Gap Year Travels*

Slika 3.2: Naslovna stran bloga *Alice's Gap Year Travels*

Vir: *Alice's Gap Year Travels* blog.

Alice iz Velike Britanije si je vzela leto dni premora med srednjo šolo in univerzo, z namenom, da je za pet mesecev odšla z nahrbtnikom in svojo prijateljico v Hong Kong, Avstralijo, na Novo Zelandijo in Fiji. Sklepam, da je zanjo to prvo daljše potovanje, saj predhodnih ne omenja pa tudi glede na njeno starost (18 let) bi lahko tako sklepala. Na začetku svojega bloga omeni, da bo blog pisala zato, da bo ostala v stiku z domačimi pa tudi zaradi tega, da bo kasneje lahko brala in se spominjala svoji dogodivščin. Po pristanku v Hong Kong se je pojavil manjši kulturni šok, v pozitivnem smislu: "Hong Kong je taaako drugačen, kakor sem si ga predstavljala: ljudje tukaj so res zelo prijazni, mesto pa je prava mešanica tradicionalne in današnje kitajske kulture." (*Alice's Gap Year Travels* blog).

Vendar se kmalu pojavi tudi zgražanje nad lokalno kulturo oziroma nad hrano: "Čeprav smo poskušali najti restavracijo z lokalno hrano, je po pravici povedano kar malo zastrašujoče videti celo raco, ki se vrti nad ognjem ali pa piščančje noge in svinjske krače

kot specialiteto. Na koncu smo se odločili za preverjen ugriz KFC-ja. KAKO SMO SE ZMOTILI!! Namesto krompirčka smo dobili riž, piščančje kroglice pa so bile tako začinjene, da se nam je obračal želodec!!” (*Alice’s Gap Year Travels* blog).

Tudi kasneje sta Alice in njena sopotnica izbirali že preverjeno hrano, oziroma jima hrana ni predstavljala tako pomembne stvari, da bi se trudile iskati lokalne restavracije in podobno. Tudi na splošno nista kaj dosti izbirali, saj sta se udeleževali organiziranih tur, kjer je bilo že vse pripravljeno vnaprej, tako hrana, program, kot tudi prenočitev. V Hong Kongu sta si ogledali nekaj znamenitosti, potem pa po treh dneh odleteli v Avstralijo. Prenočevali sta v hostlih in se tudi veliko družili z ostalimi popotniki, še posebej s tistimi, ki so bili v isti sobi, na istem avtobusu, na isti turi itd. Udeleževali sta se samo organiziranih tur, namenjenih posebej mladim popotnikom, ki so vedno vsebovale nekaj adrenalinskega in zabavnega. Vsaka tura je imela tudi svoje ime, glede na aktivnost. Po celi Avstraliji sta se peljali z avtobusom Oz Experience, ki je namenjen predvsem mladim popotnikom in se ustavlja v vseh krajih, ki so turistično zanimivi. Ko sta se nastanili v hostlu, sta od tam hodili na organizirane večdnevne ture ali pa na enodnevne organizirane aktivnosti. Udeleževali sta se predvsem malce bolj adrenalinskih in športnih aktivnosti, kot je tečaj surfanja, lažji trekingi, potapljanje, vožnja z ladjo, vožnja s terenskimi vozili in kampiranje, vožnja s kajakom, rafting, jahanje na ranču, obisk krokodilje farme,...Skoraj vsak večer sta hodili na zabave v lokalne bare in klube ali pa so naredili zabavo v hostlu: “Tukaj sva že več kot en teden in skoraj vsak večer greva ven v bare in klube, ampak tudi podnevi je veliko stvari, ki se jih da početi.” (*Alice’s Gap Year Travels* blog).

Obiskali sta tudi nekaj muzejev in razstav, ob deževnih dneh pa sta hodili v kino ali pa odšli nakupovat. Enkrat sta si ogledali tudi balet v operni hiši. Veliko sta poležavali na plaži, brali in gledali filme. Slabih izkušenj skorajda nista imeli, morda izstopa ciklon, ki je povzročil nekaj dnevni izpad električne energije in bližnje srečanje s kačo. Med popotovanjem po Avstraliji se jima je pridružila še popotnica iz Švedske, s katero sta nadaljevali pot vse do takrat, ko sta Angležinji po treh mesecih zapustili Avstralijo in odšli na Novo Zelandijo. Slovo od Avstralije je bilo zanju težko in čustveno nabito: “Tisto noč

smo šle me tri same ven na večerjo, da bi se poslovile od Mikaele... Bil je precej čustveno nabit večer in nismo zaspale do 4. ure zjutraj, ko sva midve morale iti.“ (*Alice's Gap Year Travels* blog).

A kljub temu sta se veselili novih dogodivščin na Novi Zelandiji: “Torej, to je konec najinih treh mesecev na poti in odkrito rečeno, ne morem verjeti, kako hitro so minili in čeprav sva tako žalostni, da morava zapustiti Avstralijo, sem prepričana, da bo imela Nova Zelandija še veliko drugačnih dogodivščin na zalogi ☺” (*Alice's Gap Year Travels* blog).

Prvi stik z Novo Zelandci je bil zelo pozitiven: »Z najinimi ogromnimi nahrbtniki sva se brezciljno potepali naokrog in poskušali ugotoviti v katero smer je najin hostel, ko je mimo prišel kiwi z otroškim vozičkom in naju vprašal, če rabiva pomoč, bil je taaakoo prijazen in ustrežljiv in naju je pospremil vse do vogala... odličen prvi stik z domačini.« (*Alice's Gap Year Travels* blog).

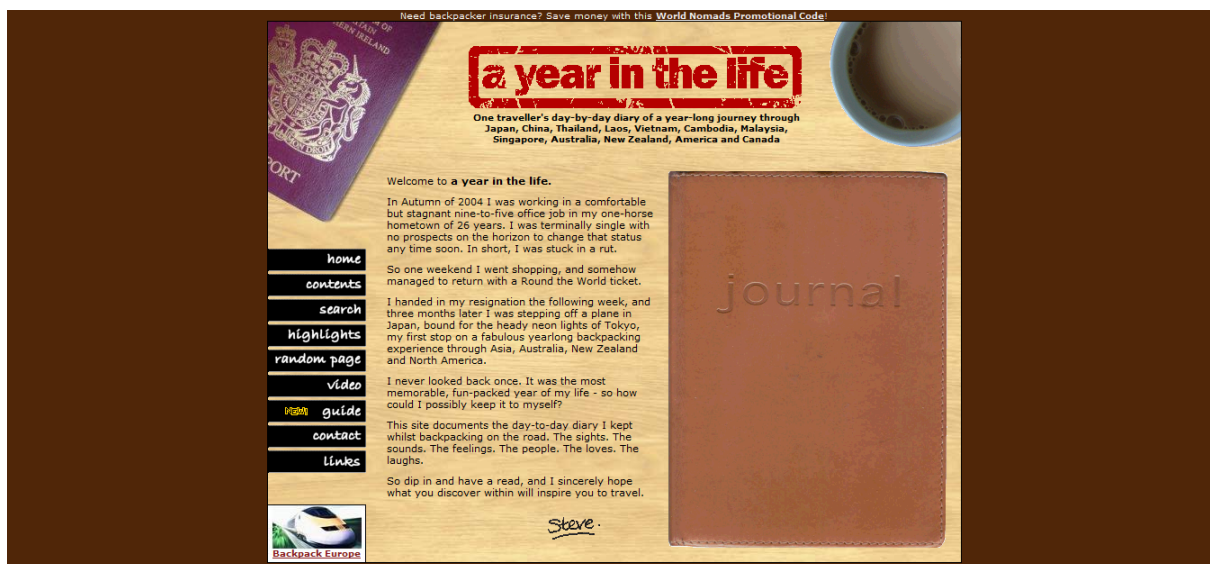
Aktivnosti, ki sta jih počeli na Novi Zelandiji, so bile zelo podobne tistim v Avstraliji, tudi tu sta hodili na organizirane adrenalinske ture, kot je skok z elastiko, skok s padala, hoja po ledeniku, ogled replike Mavrske vasi, okrog sta se prevažali z avtobusom Kiwi Experience Tour itd. Zaskrbel ju je le bližajoči se konec potovanja:

Ko sva ugotovili, da imava le še štiri tedne do vrnitve domov, sva začeli razmišljati, da nisva še pripravljene na konec potovanja, in da bi lahko šli nazaj do Queenstowna in tam poiskali službo ter ostali tam vso smučarsko sezono do septembra, ko bi se vrnili nazaj, pripravljene na univerzo. Bili sva zmedeni in nisva vedeli kaj naj. Po premisleku sva se odločili, da bi bilo preveč tvegano, ne glede na to, kako nama je všeč ta dežela in ljudje, finančne omejitve naju morajo držati nazaj. Do zdaj sva namreč počeli vse, kar sva želeli in nisva hoteli uničiti potovanje z zadevami, kot je pomanjkanje denarja itd. Prav tako lahko kasneje zaprosiva za delovno vizo in ostaneva za celo leto!! (*Alice's Gap Year Travels* blog).

O medsebojnih odnosih Alice ne piše, vendar se zdi, da se s sopotnico razumeta dobro, saj ne omenja nobenih preprirov ali nesoglasij. Z domačini pa se družita le po sili razmer in ne prav veliko. Komentarje na prispevke so prispevali le njeni starši ter stric in teta. Blog ne vsebuje nobenih fotografij. Njuno popotovanje se še ni zaključilo.

3.3.3 Blog *A year in the life*

Slika 3.3.: Naslovna stran bloga *A year in the life*

Vir: *A year in the life* blog.

Steve je 26 let star Anglež, ki se zaradi monotonosti in rutine v službi odloči, da bo odšel na enoletno potovanje okrog sveta, in sicer na Japonsko, Kitajsko, Tajsko, Laos, Kambodžo, Vietnam, Malezijo, Avstralijo, Novo Zelandijo, S Ameriko in Kanado. O tem, ali ima že kakšne potovalne izkušnje, ne piše. Kupi si tudi letalsko karto za okrog sveta in si naredi približen načrt, ki pa je zelo fleksibilen in ga velikokrat spremeni:

Jiyeon je načrtovala obisk otoka Phuket jutri zgodaj zjutraj za tri dni. Moj načrt je bil, da останem v Bangkoku še nekaj časa, potem pa se odpravim proti severu do

Chiang Maija, južne tajske otoke pa obiščem po povratku iz Kambodže. Ampak misel, da bi ostal v Bangkoku sam, me ni prav veselila in ni bilo prav nobena razloga, da bi se držal svojega prvotnega načrta, razen moje trmastosti. Zato sem si mislil: samo pojdi z vetrom, in se ji pridružil na poti do Phuketa...Danes sem bil prisiljen misliti vnaprej in določiti datume za letalske lete, ki so mi še ostali. To sovražim delati.. (A Year In The Life blog).

Dnevnik na spletu je Steve pisal za vsak dan, sicer z zamudo, ampak je to res dnevnik v pravem pomenu besede. V njem odkrito piše o vsem, kar opazi, svoje občutke o tujih kulturah, o ljudeh, ki jih spozna, o znamenitostih, ki jih obišče, o bolezni, ki ga doleti, o ljubezni, o hrani, o aktivnostih, ki jih počne itd. Kakšen dan mu pisanje dnevnika ni preveč dišalo, vendar se je držal obljube, da ga bo pisal vsak dan: »Ponavadi pišem svoj dnevnik retrospektivno, zato sem tudi kakšen teden v zaostanku. Včasih to postane rutina, vendar se vedno razveselim, ko dobim pozitivne odzive nanj, še posebno če so ti od ljudi, ki jih še nikoli nisem srečal, ampak so se zbrali okrog mojega spletnega dnevnika.» (*A Year In The Life* blog).

Iz tega je razvidno tudi, da njegov blog ne berejo samo domači in ljudje, ki ga poznajo, temveč tudi ostali, verjetno zaradi vseh koristnih in zabavnih informacij, ki jih bralec lahko na blogu pridobi. To, da potuje sam mu je zelo pri srcu, vendar ni zaprt do spoznavanja drugih ljudi, nasprotno, tega se zelo veseli in včasih, po nekaj dnevih samote, si prav želi, da bi se mu kdo pridružil na potepanju in zato tudi na primer išče hostle, ki so v Lonely Planetu opisani kot družabni in podobno:

Veselil sem se srečanja z ostalimi popotniki po nekaj dnevih samote. Vendar pa sem na žalost slišal, ko sem se prijavil v hostlu, da ni bilo naokrog nobenega drugega solo popotnika v zadnjih dneh...Hostel je bil zelo domač in prijazen, vodila ga je japonska družina. Bil je čist in lepo opremljen. Imel je skupni prostor in je bil pol prijaznih, sproščenih popotnikov. Takoj sem se počutil kot doma in spoznal sem veliko novih ljudi. Proti večeru smo se skupaj odpravili ven... (A Year In The Life blog).

Veliko se druži z ostalimi popotniki in z nekaterimi naveže tesne stike, tako da mu je vedno zelo hudo, ko se mora posloviti. Z nekaterimi popotniki potuje tudi daljše obdobje in se z njimi zopet sreča čez nekaj časa, v neki drugi državi, naključno ali pa načrtovano, tudi večkrat. Kljub temu, da se veliko druži z ostalimi popotniki pa nekatere izmed njih tudi prezira zaradi njihovega obnašanja oziroma ima z nekaterimi tudi slabe izkušnje:

Tam je bila skupina glasnih avstralskih in ameriških juncev, ki so preklinjali, se drli in opravljali, in sem se distanciral od njih in si z japonsko družino za sosednjo mizo delil obsojajoč pogled na njih. Lahko me razglasite za snoba, ampak na svojem potovanju se počutim kot ambasador svoje države (in verjetno tudi zahodne kulture), oni pa so omaleževali moje delo...Nikoli poprej nisem srečal popotnika, ki bi ga želel zabosti. V oči. Z žlico. Leseno. Verjetno je mistična Tajska eden izmed naravnih magnetov za take kot je on. Mogoče so za to krive tudi droge, modeeel. Zame je potovanje popolna priložnost, da sem samo to, kar sem in da drugim dovolim, da me takšnega sprejmejo, in proces, da se naučim še kaj novega o sebi in spoznavanje novih ljudi, izmed katerih bodo, vsaj upam, nekateri ostali prijatelji za vedno. Kakorkoli že, to je moja filozofija in držal se je bom. (A Year In The Life blog).

Iz tega je jasno razviden tudi namen njegovega potovanja in njegova popotniška filozofija. O popotnikih pa največkrat govori kot o travellerjih, ne o backpackerjih, ta izraz uporabi zelo malokrat, pa še takrat z malce slabšalnim prizvokom: »Na srečo, ni bila ena izmed tistih tur za backpackerske devetnajstletnike z neomajno energijo, v bistvu je bilo v naši skupini več starejših parov.« (A Year In The Life blog).

Steve je navezal veliko stikov z domačini, in je to možnost zelo cenil, izogibal se je zelo turističnim krajem:

Nisem bil preveč razočaran, ko sem odhajal - čeprav sem užival ob ogledu vasi in parka, mi večina mesta ni preveč atraktivna...bilo je preveč turistov (Hello Kitty je naprodaj povsod)...Že drugič danes, sem spoznal čudovito japonsko gostoljubnost

in radodarnost...Zares cenim to možnost, da lahko pobliže spoznam tajske domačine in se z njimi pogovarjam...Tajci so super..Neverjetno, kako lahko tak festival¹¹ poruši vse ovire in si lahko veselo v stiku s Tajci in Farangi, moškimi in ženskami, mladimi in starimi, s pomočjo univerzalnega jezika vode. (A Year In The Life blog).

Seveda včasih tudi ne razume tuje kulture, se ne strinja z njo ali pa se pojavljajo jezikovne ovire: »Čeprav sprejemam kulturne razlike, se mi ne zdi prav, da ubijejo psa v javnosti-pred petimi ladjicami, nabitimi s turisti.« (*A Year In The Life* blog). In: »...šel sem v Tonerian, pub v angleškem stilu, z namenom, da najdem nekoga s katerim bi se lahko pogovarjal v angleščini.« (*A Year In The Life* blog). Drugače pa se je Steve vedno trudil izbirati lokalne restavracije in se je le poredko prehranjeval v zahodnjaških, vozil se je z javnim prevozom in hodil na neorganizirane ture: »Ponavadi ne bi šel v tak zahodnjaški fast food, ampak bil sem tako lačen in nikjer ni bilo ničesar drugega.« (*A Year In The Life* blog). In: »Bil sem zelo vesel, da smo potovali z javnim prevozom. Veliko bolj je zanimivo in pisano, kot pa v klimatiziranem kombiju, polnem smrdljivih popotnikov. Videli smo tudi nekaj nepozabnih stvari.« (*A Year In The Life* blog).

Pri sebi je imel vodič Lonely Planet, ki ga ni vedno uporabljal kot ultimativen vir podatkov in ga je tudi preklinjal, tako kot večina popotnikov pa ga je imenoval *The Bible*: "Prekrel sem Lonely Planetov zemljevid, isto sranje kot vedno. Spet sem se izgubil." (*A Year In The Life* blog).

Steve nikoli ni pisal o domotožju. Med svojim potovanjem pa je z domačimi in prijatelji redno ohranjal stike, ne samo prek svojega spletnega dnevnika, temveč tudi prek elektronske pošte in telefonskih pogovorov. Tukaj pa navaja razlog, zakaj se mu zdi to tako pomembno: »Ne razumite me narobe. Na noben način nisem nesrečen in nimam domotožja. Preživljam najboljše dneve mojega življenja...Ampak štirje meseci v poprej nepoznani

¹¹ Festival Songkran na Tajskem-festival vode.

kulturi vodijo k temu, da te ta kultura posrka vase in pozabiš na svojo lastno, kar se mi zdi kar malce strašljivo. Zato sem redno v stiku z domačimi in redno spremljam novice iz BBC-ja na internetu, da sem seznanjen z vsemi stvarmi in da bom zmanjšal kulturni šok ob prihodu domov.« (*A Year In The Life* blog).

Kulturnega šoka, ki ga ponavadi zahodnjaki doživijo ob prihodu v vzhodne kulture, Steve ni doživel, pri njem se je pojavil šele po sedmih mesecih Azije, ko je zopet stopil na zahodnjaška tla: "Trudil sem se, da bi mi Avstralija prišla v kri. Verjetno sem zbolel za nekakšno obliko obratnega kulturnega šoka. Vsi tukaj so beli, nihče me ne nadleguje. Pripeljite mi nazaj Azijo!" (*A Year In The Life* blog). Piše tudi o tem, zakaj potuje in o načrtih za prihodnost:

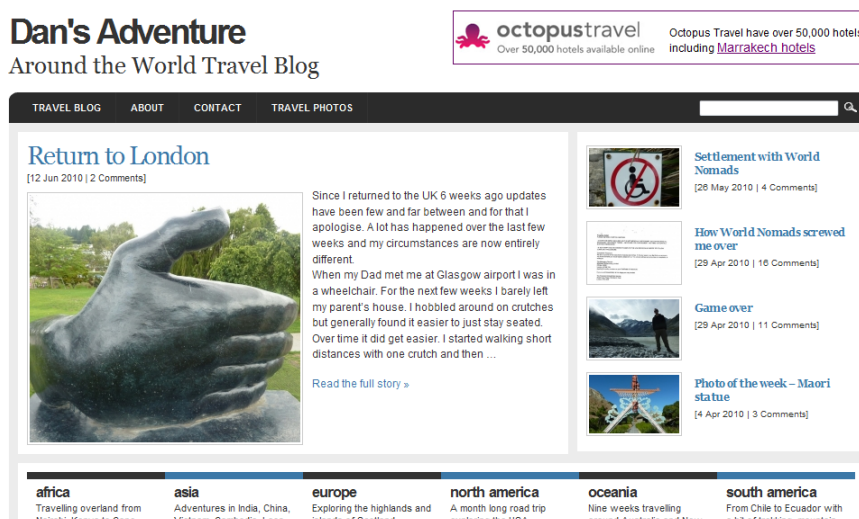
...Prepričan sem, da je potovanje zlata priložnost, da kritično oceniš svojo situacijo, distanciran od svojega vsakodnevnega življenja, in namesto da se izogibaš takim mislim, se moraš soočiti z njimi in narediti načrt, kaj želiš doseči v prihodnosti-začenši s tem, kaj boš počel, ko boš prišel domov...Ko spoznaš, kaj na potovanju pogrešaš, odkriješ tudi kaj najbolj ceniš. Seveda so na prvem mestu družina in prijatelji, sledi jim sir čedar,... (*A Year In The Life* blog).

Na koncu svojega spletnega dnevnika komaj čaka, da pride domov in napiše nekaj sklepnih misli o tem, kaj vse mu je potovanje prineslo in kako ga je spremenilo:

In tako se bliža konec. Sedel sem tam, gledal ven iz letala, prav tako kot sem to počel pred 348 dnevi, ampak tokrat sem bil navdušen nad tem, kaj vse bom počel, ko pridem domov in ljudmi, ki jih bom videl...Ali se je res zgodilo? Naenkrat se je zadnje leto zdelo kot neke velike sanje...Eno leto. 12 držav. Kako za vraga naj to povzamem?...Počutim se neverjetno privilegiranega, da sem imel možnost videti toliko planeta, na katerem živimo in da sem srečal toliko super ljudi na poti, s katerimi bom ohranjal stike. Verjamem, da me je to leto na poti spremenilo, ampak samo toliko, da lahko to sam vidim. To je sprememba v meni, dobil sem večjo samozavest in sem bolj neodvisen. (*A Year In The Life* blog).

3.3.4 Blog *Dan's adventure*

Slika 3.4: Naključna stran bloga *Dan's Adventure*

Vir: *Dan's Adventure* blog.

Osrednji lik tega bloga je Dan, 27 let star Škot, ki se za eno leto sam odpravi na pot okoli sveta, z namenom, da bi videl Afriko, Azijo, Oceanijo, Južno Ameriko in Združene države. Njegova pot pa se nepričakovano konča tik pred letom v Južno Ameriko, ker si hudo poškuduje gleženj in je zato njegova pot okoli sveta bistveno krajša, kakor je predvideval. Danov blog ni toliko osebni dnevnik, kot je kritična ocena vseh destinacij, ki jih je obiskal in tudi blog z nasveti za ostale popotnike. Je kot nekakšen časopis, namenjen širši »backpackerski srenji«, kar se opazi tudi pri komentarjih na blogu, ki so v večini od ljudi, ki jih Dan prej ni poznal. Torej večinoma ne piše o njegovem vsakdanu, o čustvih, ki jih je doživljal, o ljudeh, ki jih je spoznal in s katerimi se je družil; te stvari poredko omeni le bežno. Piše pa prispevke o znamenitostih, ki jih je videl, o aktivnostih, ki jih je počel in ponavadi napiše tudi subjektivno oceno tega in vse informacije, ki pridejo prav tudi ostalim popotnikom: cena, kakovost, trajanje, opis poti, ime agencije itd. Svojo pot po svetu načrtuje že pol leta pred odhodom in načrte zapisuje na svoj spletni dnevnik. Načrt naredi za vsako državo posebej, za Indijo na primer že vnaprej rezervira vozovnice za vlak. Pred samostojnim potepanjem po svetu, gre kot na nekakšno pustolovsko predpotovanje po

Afriki s turistično agencijo za šest tednov. Tudi kasneje se večkrat udeleži organiziranih tur, vendar se to trudi opravičiti: »Pridružil sem se turi, ki jo je organiziral hostel, v katerem sem bil nameščen, da bi prišel tja ob pravem času in jih videl jesti.« (*Dan's Adventure* blog)

Naokrog pa se na splošno raje potepa sam, po manj turističnih poteh: »*Turistične agencije ponujajo treking ture na tem področju, ampak ko pride do trekinga, veliko rajši najdem svojo lastno pot...Pokrajina je bila čudovita, ampak doživetje je bilo čisto drugačno kot na treku v Laosu, zelo turistično na žalost.*« (*Dan's Adventure* blog).

Zelo rad se udeležuje v adrenalinskih in športnih aktivnostih, ki so včasih eden glavnih razlogov za obisk določenega kraja: od potapljanja s kisikom, skoka iz aviona, raftinga, kajakinga, kite surfanja, bungee skoka, plezanja do kolesarjenja, trekinga in vožnje z motorjem: »Vožnja na gumi je za mnoge glavni razlog za obisk Vang Vienga in če sem odkrit, je bil tudi pri meni eden izmed razlogov za odhod tja.« (*Dan's Adventure* blog). Zato tudi večino časa preživi izven velikih mest, na podeželju: »Ponavadi ne maram velikih mest, vendar sem resnično užival v dvodnevnem potepanju po Sydneyu...« (*Dan's Adventure* blog).

Glede na to koliko aktivnosti se udeleži, se zdi, da ima večji proračun kot večina popotnikov, čeprav tudi on prenočuje v hostlih in dela denarne načrte. Proti koncu celo spremeni svoj načrt, tudi zaradi pomanjkanja denarja, in iz svojega itinerarija črta Severno Ameriko, zmanjša pa tudi čas v Oceaniji, vendar mu na koncu vse načrte prekriža poškodba. Veliko vlogo na njegovem blogu imajo tudi fotografije, ki mu pomenijo kar veliko, saj redno objavlja fotografijo tedna, kupi pa si tudi nov fotoaparat za slikanje pod vodo. Piše tudi o skrbi za svoj videz in kako so na potovanju včasih samoumevne stvari zelo težko dosegljive:

Po 6 mesecih mi ni uspelo pridobiti videz tipičnega popotnika z dredi, nekajkrat sem šel k frizerju...Ko potuješ dalj časa, moraš vsake toliko narediti stvari, ki te vržejo ven iz turistične cone, saj se moraš zanesti na lokalne storitve. Čeprav so to enostavne stvari, se na potovanju izkažejo za izziv pa tudi če gre le za frizerja,

kupovanje novih oblek ali pranje perila. Velikokrat so težje dostopne, kot bi morale biti. (Dan's Adventure blog).

Opazila sem, da veliko stvari primerja z zahodom, čeprav tega nikoli dobesedno ne napiše, vendar se to odseva v njegovem kritičnem pogledu na določene stvari: »Še ena stvar, ki sem se je le težko navadil, je ta, da so živali in ljudje prav tako smatrani za promet. Pločniki so zelo redki pa tudi če so, so zelo redko uporabljeni. Ljudje, krave, psi in koze hodijo po cesti z rikšami, taksiji in tovornjaki, in vsi jih imajo za del prometa.« *(Dan's Adventure blog).*

Druži se z ostalimi popotniki, čeprav te stvari le redko omenja. Nekajkrat piše tudi o stiku z domačini: »Udaipur je lepo mesto, zelo sem se zabaval, ko sem bil tam, saj sem se spoprijateljil z Indijcem in Američanko. Indijec naju je oba peljal naokrog na motorju, povabil naju je tudi na večerjo in na poroko njegovih sorodnikov.« *(Dan's Adventure blog).*

Kar se tiče popotništva, se izogiba množičnih backpackerskih destinacij, lokalov in hostlov, raje ima mirnejše kraje: »Vang Vieng je popotniška meka v Laosu. Poleg restavracij z istim menijem in gručo omamljenih popotnikov, so tudi mirnejši kraji, kot je organska kmetija s svojo restavracijo in nekaj indijskih restavracij.« *(Dan's Adventure blog).*

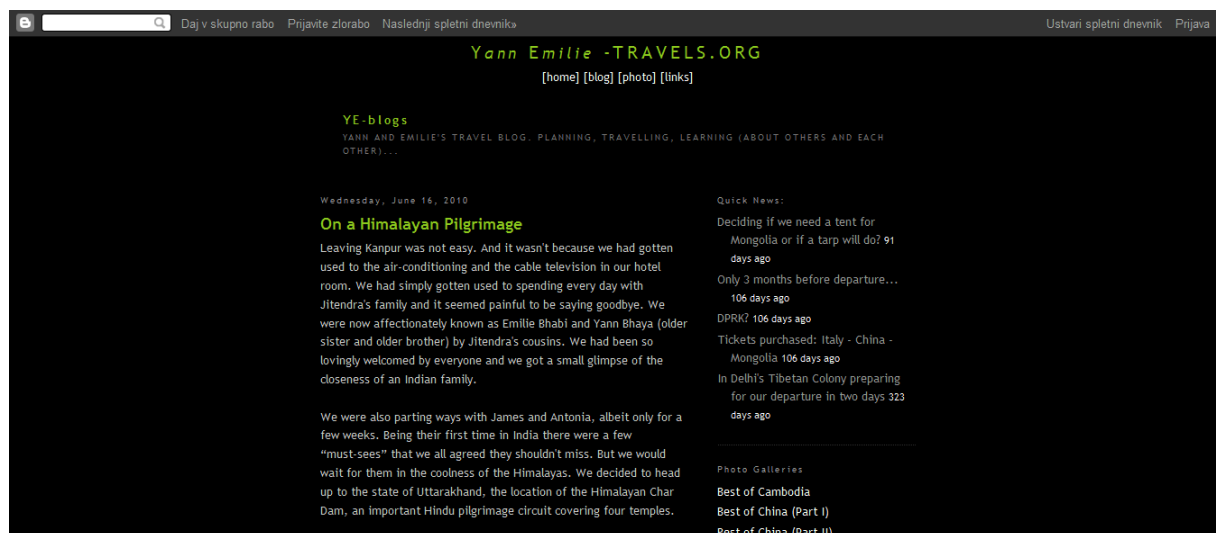
Prehranjuje se v lokalnih restavracijah, zelo malokrat zaide v zahodnjaške, saj mu je vzhodnjaška hrana zelo pri srcu, čeprav je vegetarijanec. Uporablja lokalni prevoz. Vedno se trudi tudi naučiti vsaj nekaj fraz v lokalnem jeziku. Pred potovanjem je obiskoval tečaj španščine, med potovanjem pa se je učil sam, enkrat je obiskal tudi tečaj: »Kdaj bi bil lahko bolj primeren čas za učenje vietnamščine, kot pa prvi dan v Vietnamu? Turistični urad v Sapi ponuja brezplačen uro dolg tečaj vsak večer od 19.30. Entuziastični učitelj nas je učil osnov, od pozdravljanja do naročanja hrane.« *(Dan's Adventure blog).*

Kulturnega šoka ne omenja nikoli, vendar ga veliko stvari preseneča, šokira: »Preden sem šel na Kitajsko, sem imel romantično predstavo o njeni čudoviti arhitekturi, pisani zgodovini in lepi pokrajini. Kitajska je sicer vse to, vendar je zavita v debelo plast smoga, ki je prisotna prav v vsakem mestu, bilo je res ogabno.« *(Dan's Adventure blog).*

Kljub temu, da se njegova pot konča klavрно, je vesel obiskov prijateljev popotnikov v avstralski bolnici in optimistično gleda naprej. Čeprav je kmalu moral zapustiti Avstralijo, se vrniti v Anglijo in začeti delati, je odločen, da bo šel v Južno Ameriko: »Nekega dne bom zagotovo prišel do Južne Amerike.« (*Dan's Adventure* blog).

3.3.5 YE blog

Slika 3.5: Naključna stran bloga *YE blog*

Vir: YE blog.

Yann in Emilie sta mlad kanadski par, ki se je odločil iti na potovanje za dalj časa. Nista si postavila časovnih omejitev, kupila sta tudi samo enosmerno letalsko karto. Njun namen je bil potovati po Aziji dokler jima ne zmanjka denarja. Tako sta bila na poti 14 mesecev, potovala sta po Kitajski, Vietnamu, Laosu, Tajski, Kambodži, Nepal, Indiji, Pakistanu, Kirgizistanu, Tadžikistanu in Uzbekistanu, potem sta naredila dveletni premor in zdaj zopet potujeta. Načrtovala sta bolj malo, le za prvi mesec na Kitajskem, potem pa sta se odločala intuitivno. Blog redno (skoraj vsak dan) piše večinoma Emilie, vendar so Yannovi interesi

in mnenja pogosto omenjeni: »Best of China (po mnenju Yanna):.... in Best of China (po mnenju Emilie):....« (YE blog).

Na domači strani bloga omenjata, da je njun blog namenjen predvsem drugim popotnikom, vendar pišeta tudi veliko o svojih vsakodnevnih opažanjih o ljudeh, kulturi, hrani, domačinih, drugih popotnikih:

Še nekaj let nazaj so vaščani prevažali turiste na bambusovih splavih z vesli. Zdaj je večina splavov narejena iz PVC-ja in vsi so na motorni pogon, napredek...Po večerji, ko sva hodila po glavni cesti, sva z Yannom opazila, da imava občudovalca. Po nekaj minutah se je šestnajstletni fantič predstavil kot Bryeena (kasneje sva ugotovila, da je Bruno). Povedal nama je, da nama bo pokazal pot do internet cafeja...Danes proslavlja en mesec na poti. Privoščila sva si skodelico čaja iz jakovega masla in posebni tibetanski sir...Po dolgi vožnji z avtobusom do pristanišča, sva se uspela vkrcati z nekaj urno zamudo, skupaj s še nekaterimi drugimi tujci. Med njimi je bila tudi Fabienne, ki je bila izredno navdušena, da je spoznala nekoga, s katerim lahko govori francosko. Veliko smo se videvali v teh treh dneh in bila je velik vir informacij in izredno prijazna (potuje že dve leti). Dala mi je celo hlače, ki jih ni potrebovala.« (YE blog).

Do naziva backpacker nista kritična, ker se tudi sama smatrata za backpackerja, vendar poudarjata, da imata svojo filozofijo potovanja, ki ni identična nasilni, arogantni in zabavljaski naravi zahodnjakov, ki jih srečujeta povsod. Tako obiščeta popularne backpackerske destinacije, vendar se tam ne zadržujeta dolgo, bolj jima dišijo manj uhojene poti, ki niso omenjene v Lonely Planetu:

Razen dejstva, da nisva neotesana, sva backpackerja, zato sva bila mnenja, da je bil postanek na mestu...Pogumno sva se odločila, da bova zapustila Lonely Planet-ovo pot in izbrala destinacijo, ki tam ni bila omenjena...Prispela sva pred sončnim vzhodom in bila sva edina obiskovalca. Vaščani se niso obremenjevali z nama, ko sva se potepala med njihovimi domovi, predvidevam, da so se navadili na pomanjkanje zasebnosti. (YE blog).

Prehranjevala sta se v restavracijah z lokalno hrano, se družila tako z domačini kot z ostalimi popotniki, prenočevala pa sta v nizkocenovnih hostlih, gostiščih, apartmajih... Udeleževala sta se aktivnosti kot so: kuharski tečaji, vožnja z najetimi kolesi, motorjem, trekingi, obisk lokalnih festivalov, izleti z ladjo, ogled znamenitosti...Imela sta precej naporen urnik, redkokdaj sta si vzela dan počitka in sproščanja na plaži. Včasih je prišlo med popotnikoma do navzkrižja interesov, kar Emilie skrbno zapiše na blogu, vendar se zdi, da sta vedno našla vmesno pot:

Imela sem cel seznam krajev, ki sem si jih želela obiskati, Yann pa je bil bolj za sproščujočo verzijo, želel je ostati na enem kraju za dalj časa in počivati. Naredila sva kompromis in odšla na kratek izlet v Provincio Fujian, potem pa v Yangshuo, backpackersko meko na jugozahodu. Po enem dnevu v Yangshuo, je bil Yann pripravljen za odhod, prav tako jaz. Cel večer sva pohajkovala naokrog med stotinami trgovinicami s spominki (večina z nalepkami visa na oknih, zelo slab znak)...Kasneje sva imela privilegij videti kako 3 neotesani zahodnjaki spolno žalijo lokalne Kitajke. (YE blog).

Večino potovanja sta potovala sama, vmes se jima pridruži Emiliejin oče in kasneje še njena prijateljica, včasih pa del poti potujeta tudi s kakšnim drugim popotnikom. Družbe ostalih popotnikov sta vesela, ob slovesu jima je vedno težko.

Zelo ju zanima tudi politična situacija držav, ki jih obiščeta in kultura njenih prebivalcev. Ničesar ne obsojata vnaprej, komentirata in izražata svoje mnenje o stvareh, ki jih vidita: »Turizem ni spremenil tulou vasi, tako kot je spremenil ostale manjšinske regije na Kitajskem. Zdi se, da vaščani še niso obupali nad njihovim vsakdanjim delom (beri delo na polju). Opazovala sva jih kako pobirajo na stotine kakijev, jih lupijo, sploščijo in pražijo, na koncu pa pustijo, da se posušijo. Res ne moreš nikogar obtoževati, da to delo zamenja s prodajanjem razglednic ali vožnjo golf vozička.« (YE blog).

Največ slabih izkušenj sta imela z javnim prevozom, natančneje z avtobusnimi vožnjami po nevarnih visokogorskih, prepadnih, ozkih in razmajanih cestah: »Šla sva že na milijon voženj z avtobusom, ampak zdi se, da je vsaka slabša od tiste pred njo. Ta vožnja ni bila

nobena izjema, v bistvu je prekosala vse prejšnje in se vtisnila v najin spomin kot najbolj neudobna, neprijazna in najbolj nevarna.» (YE blog).

Na njenem blogu je veliko fotografij, ki pridejo zelo do izraza na temnem ozadju, zato se zdi, da jima veliko pomenijo. Če jih nekaj časa ni bilo mogoče naložiti, sta to zelo obžalovala in obljubila, da jih bosta naložila takoj ko bo mogoče. Komentarji na spletnem dnevniku so večinoma od prijateljev in domačih iz Kanade, nekaj jih je tudi od popotnikov, ki sta jih spoznala na poti. Po koncu 14 mesečnega potovanja po Aziji sta napisala, da obljubljata, da bo kmalu moč brati njune popotniške zapiske iz novega potovanja, ki ga že nestrpno pričakujeta. Po štirih mesecih dela na njunih prvih rednih delovnih mestih, sta že sanjala o tujih deželah. Odpravila sta se v Bolivijo, kasneje v Bangladeš, Tibet, trenutno pa sta v Indiji.

3.3.6 Nathan Shipley travels the world blog

Slika 3.6: Naključna stran bloga *Nathan Shipley Travels The World*

Vir: *Nathan Shipley Travels The World* blog.

Zgodba Nathana Shipleya je podobna ostalim, a kljub temu edinstvena. 28 letni Nathan iz Indianapolisa, ZDA, pusti svojo dobro-stoječo službo v grafičnih in računalniških vodah in urejeno razmerje ter se odloči slediti svojim sanjam in potovati okrog sveta. O njem dosti stvari izvemo v rubriki spletnega dnevnika »About Nathan«, kjer pojasni kdo je in razkrije svoje razloge za potovanje.

Zakaj, se sprašujete? Kratek odgovor, dragi bralec, je lahko zajet v melodramatskem citatu, ki ga je nanašajoč se na internet, napisal Mark Twain: »Čez 20 let boš bolj razočaran nad stvarmi, ki jih nisi naredil, kot nad tistimi, ki si jih. Zato vrži proč svoja sidra. Odpluj iz varnega pristana. Ujemi popotniški veter v svoja jadra. Raziskuj. Sanjaj. Odkrij.« Ooh. Ja, ja. Osladno je. Sliši se kot kliše. Vsebuje reference navtike. To je ravno tisto, kar bi ljudje kot jaz morali napisati na trapasti 'O meni' strani na njihovih 'Dajem odpoved-grem okoli sveta' spletnih dnevnikih. Ampak, tak sramežljiv romantik kot sem, mi je to všeč. (Nathan Shipley Travels The World blog).

Stran oziroma svoj spletni dnevnik nameni predvsem tistim, ki jih pozna: prijateljem, ožji in širši družini, sodelavcem itd.

Potovati okrog sveta za dalj časa je bila Nathanova dolgoletna želja, vendar se je vedno našlo kaj, zaradi česar ga je moral prestaviti. Za to potovanje so ga navdušila prejšnja krajša potovanja s prijatelji in z bratom (Češka, Mehika). Piše, da noče preveč načrtovati svojega potovanja, vendar ima na svojem blogu tudi rubriko 'Pred-potovanjem', ki jo začne pisati pol leta prej, in je zaskrbljen kar o dosti stvareh, čeprav sam sebe prepričuje o nasprotnem: »Veliko je stvari, o katerih moram premisliti, vendar je to vznemirljivo. Ne bom načrtoval preveč v podrobnosti. Poskusil bom narediti, kar lahko, naredil bom prvi korak na tem potovanju in se predal priložnostim, okoliščinam in malo tudi svojemu vodenju...Prav tako se skušam odločiti ali naj vzamem svoj prenosnik ali ne.« (Nathan Shipley Travels The World blog). Skratka, bralcu izda poslednjo misel, ki ga prešine, vse skupaj pa začini s svojim humorjem.

Na potovanje se odpravi za 1 leto, obišče Peru, Kolumbijo, Poljsko, Madžarsko, Turčijo, Indijo in Tajsko. V vsaki državi/mestu si prizadeva ostati čim dalj časa, ker si želi bolj podrobno spoznati lokalno kulturo, noče biti samo opazovalec: »Če sem prišel v kraj, ki mi je bil všeč, sem najel sobo in ostal tam cel mesec, kar je pomenilo, da se mi ni nikamor mudilo, prihranil sem denar, ki bi ga namesto tega zapravil za letalo, bolje sem spoznal mesto na neturistični način, in lahko sem vzpostavil resnična, trajajoča prijateljstva z domačini.« (*Nathan Shipley Travels The World* blog).

Tudi pri najemu sob oziroma stanovanj je bil pazljiv, nikakor ni želel biti v turističnem okolju: »...Našel sem veliko stanovanj v predelu Miraflores v Limi. Po nekaj prebranih člankih se je okoliš zdel zelo prijazen, zdrav, turističen in z zahodnjaškim priokusom. To so stvari, ki me ne zanimajo.« (*Nathan Shipley Travels The World* blog). Nastani se tudi v hostlih in se družijo z ostalimi popotniki, vendar ne hodi v turistične nočne klube: »Odlična atmosfera je bila v hostlu. Družil in objemal sem se z ljudmi iz celega sveta. Avstralci, anadčani, Američani, Izraelci, Angleži, francosko dekle in seveda kopica Perujčanov. Vsi smo šli skupaj ven prejšnjo noč.« In: »Mogoče sem že star? Ravno kar sem odklonil povabilo v turistične nočne klube. Niti ne zdrznem se, ko so mi fantje rekli, da imajo kokain in travo. Hvala lepa, ampak te osnovnošolske droge so preteklost.« (*Nathan Shipley Travels The World* blog).

Spoznavanje novih ljudi in nova prijateljstva mu pomenijo zelo veliko, slovesi so nabiti s čustvi, velik pomen Nathan pripisuje vodilu 'tukaj in zdaj': »Ko zapustim kraj in se zavem, da teh ljudi verjetno nikoli več ne bom videl, postanem malce čustven...Stvari vedno postanejo pomembne šele, ko mineje, kajne? Mogoče svet vidim skozi rožnata očala, vendar res ne mislim tako. Mislim, da je to prvi razlog, zaradi katerega sem sploh odšel na potovanje. Rad imam Peru in Limo.« (*Nathan Shipley Travels The World* blog).

Svoje izkušnje z nenehno selitvijo v drug kraj pa opisuje tako: »Konstanta sprememba krajev mi da občutek, da živim mini življenja v vsakem od teh krajev. Začne se na sveže, ne poznam nikogar in ne vem ničesar o kraju, na koncu pa kraj zapustim z malo več znanja, in se poslovim od prijateljev, ki jih verjetno ne bom več videl....Mislim, da bi bilo drugače, če

bi se neprestano premikal in si ne bi dovolil, da vzpostavim povezavo z ljudmi.« (*Nathan Shipley Travels The World* blog).

Potuje sam, ker tako lahko počne kar želi in kadarkoli želi. Seveda se mu v vsakem kraju, ki ga obišče, pridružijo novi prijatelji, sopotniki ali pa domačini.

Zelo veliko mu pomeni spoznavanje lokalne kulture. Tako se prehranjuje večinoma v restavracijah z lokalno hrano, trudi se čim več družiti z domačini in spremljati njihov način življenja: »Glaven razlog za obisk Cuzca je bil Inca Inti Raymi festival, ki je tradicionalni festival v čast bogu sonca, Inki.« (*Nathan Shipley Travels The World* blog). In: »To, da grem s skupino Perujčanov, se mi je zdel super način za spoznavanje kraja.« (*Nathan Shipley Travels The World* blog).

Nima predsodkov, tudi trudi se, da ne obsoja stvari, pri duhovnosti, religiji in turistih pa vendarle pokaže malce nestrpnosti. Zaveda se, da je tudi sam turist, ampak ljub temu ne prenaša prav dobro ostalih turistov, še posebno ne tistih, ki se želijo vživeti v duhovnost vzhoda in se začnejo oblačiti na vzhodnjaški način, za vse to pa plačujejo.

O kulturnem šoku ne piše, tudi domotožja ne omenja. Ko pa se njegovo potovanje konča in je spet na domačem ozemlju, vendarle omeni, da je pogrešal domače: »Sprašujem se, če bi nadaljeval s pisanjem bloga, zdaj, ko sem doma? Družim se se s prijatelji in družino, to je bilo nekaj, kar sem najbolj pogrešal, ko me ni bilo doma. Oh, in spet sem začel delati.« (*Nathan Shipley Travels The World* blog).

Odločen je, da bo šel zopet na pot: »In pogrešam potovanje. In ljudi, ki sem jih srečal. Nazaj na pot grem v juliju ali v avgustu.« (*Nathan Shipley Travels The World* blog).

3.3.7: Blog *Solbeam*

Slika 3.7: Naključna stran bloga *Solbeam*

Vir: *Solbeam* blog.

Solbeam (nikoli ne izda svojega pravega imena) je dekle, rojeno na Aljaski, v poznih 20. letih, ki se je prvič na pot odpravilo pred devetimi leti in takrat tudi začelo pisati spletni dnevnik. Prej je bila Solbeam zaposlena v pisarni, imela je 8 urni delavnik in čeprav ji je bilo delo z računalnikom všeč in se je s sodelavci odlično razumela, se je odločila, da gre z nahrbtnikom za eno leto po Južni in Srednji Ameriki. Odšla je sama, svoje potovanje pa je na koncu podaljšala še za pol leta. Od takrat naprej se je vsako leto odpravila na pot z nahrbtnikom za dalj časa in to počne še danes. Svoj spletni dnevnik polni redno, piše zelo dolge in izčrpne prispevke, ki so subjektivne narave. Solbeam zelo rada piše, to večkrat poudari tudi sama. Kljub svojim rosnim letom, ko je prvič stopila sama na letalo se zdi, da ima točno določen namen potovanja, da so njena stališča že izklesana in da ve, kaj želi. Iz njenih prispevkov se da razbrati, da so na njeni lestvici vrednot na vrhu poštenost, sočutje, samozavedanje in avtentičnost. Solbeam daje vtis pogumnega, optimističnega in družbeno odgovornega dekleta.

Preden se odpravi na pot, ji je najtežje zapustiti delovno mesto, na katerega je izredno navezana, vendar je kljub vsemu zelo vznemirjena nad pustolovščino, ki jo čaka: »In moj za večno najljubši občutek na svetu? Da sedim na letalu in se mi niti sanja ne v katero smer gre moje življenje..In da sem totalno vznemirjena. Premakni se naprej!« (Solbeam blog).

O tem, da potuje sama, razmišlja takole:

Ena izmed bolj zanimivih strani pri tem, da potuješ sam, je da se premikaš naprej, v nove situacije in z novimi ljudmi, oropan si svoje preteklosti in si brez dokazov. Za nekatere boljše in za nekatere slabše, obstojaš samo tak kot si točno v tistem trenutku...Nihče ne ve, kje si bil včeraj ali kaj si počel včeraj. Ljudje okrog tebe si njihovo razumevanje tebe zgradijo na tem, kar si danes. Včasih je to velika sreča, drugič spet breme, v mojem primeru danes je to vsekakor izziv. (Solbeam blog).

Kljub temu, da potuje sama, jo pri potovanju najbolj navdušujejo ljudje, ki jih spozna: od domačinov do ostalih nahrbtnikarjev, s katerimi velikokrat tudi prepotuje del poti: »Kot sem že rekla milijonkrat, moj najljubši del potovanja so ljudje, ki sem jih spoznala na poti. Včerajšnji večer sem preživela s fantastičnimi ljudmi iz celega sveta (Nemčija, Norveška, Grčija, Kanada, ZDA..), s katerimi smo se pogovarjali celo noč. Toliko je bilo smejanja, da sem danes zjutraj čutila trebušne mišice...in TO je BOLEČINA, ki jo veselo pozdravljam.« (Solbeam blog).

Zdi se, da Solbeam prekipeva od energije, kaže navdušenje nad učenjem novih stvari. Že pred odhodom na potovanje, načrtuje učenje španščine. Naseli se v najetem apartmaju v Gvatemali in se tam dva meseca uči španščino. Kmalu se navduši tudi nad salso in obiskuje tečaje dvakrat tedensko. Kasneje jo prevzame podvodni svet in naredi tečaj in si pridobi licenco za potapljanje: "Juhu! Ravno kar sem se naučila mojih prvih pet stavkov v francoščini!" (Solbeam blog). In: "Nekateri grejo v kino. drugi grejo plezat. Veliko jih gre v bare. Ampak MOJA ideja za zabavno preživljanje prostega časa...je spoznati popolne tujce za vikend tečaj salse." (Solbeam blog). Poleg tega, da je Solbeam navdušena nad učenjem vsake nove stvari, ki ji prekriža pot, med svojim potovanjem tudi dela. Opravlja več različnih del: od prostovoljstva, fotografiranja, strežbe itd.:

V ponedeljek začnem s šestmesečnim delom na prostovoljskem projektu, ki se imenuje Camino Seguro ali Varna pot. Povedano na kratko, je to šola namenjena izobrežavanju in zabavanju otrok, katerih starši delajo na gvatemalskih smetiščih. Namen te šole je obvarovati otroke pred ulico in jim zagotoviti varno zatočišče...Trenutno se odločam med: prostovoljskim programom v Xeli, učenjem angleščine 6 letnega otroka v Antigui, strežbo v prestižnem letovišču na Pacific Beach, učenjem potapljanja na Galapaških otokih in prostovoljskim programom za ženske in otroke brez strehe nad glavo v Quitu...Kar že čez 10 dni bom začela z novo službo kot fotografinja dogodkov v Clubu Med v Dominikanski republiki. Tam bom zagotovo delala celo zimsko sezono, kaj pride potem pa bomo še videli.Mamljivo!« (Solbeam blog).

Vedno in povsod jo spremlja turistični vodič Lonely Planet, ki ji je najbolj pri srcu, enkrat pa ji enostavno zmanjka časa za nakup novega, zato se odpravi naprej brez kakršnih koli informacij. Zaradi tega se ne razburja preveč, je pa primerno vznemirjena: »Moja prva država brez vodiča!..Kakšna pustolovščina me čaka!« (Solbeam blog).

Veliko piše o religiji, duhovnosti, medsebojnih odnosih. Do vsega zavzema jasno stališče. Na spletni dnevnik zapisuje vse stvari o katerih razmišlja. Njen dnevnik nima jasnega namena pomagati drugim popotnikom, ker ne vsebuje toliko splošnih informacij o krajih, čeprav s svojo globino deluje lahko tudi kot priročnik o filozofiji potovanja, kljub temu, da ga avtorica ne piše s tem namenom, temveč le zase. Nanj je zelo navezana: »Na koncu koncev tudi nisem tako sama. In zato se moram zahvaliti vam. Res je, da živim z nahrbtnikom, ampak solbeam.com je moj dom in vi, družina.« (Solbeam blog).

Vodi jo intuicija, živi iz dneva v dan in si ne načrtuje potovanja. Zanaša se na svoje občutke, in kakor pravi sama, do sedaj je še niso razočarali. Imela je nekaj slabih izkušenj s krajami, nekajkrat je tudi zbolela, kaj hujšega pa se ji ni zgodilo. Med drugim v svojem dnevniku razmišlja tudi o razliki med turistom in popotnikom, pravi, da je vsak na začetku turist. Sama sebe ima seveda za popotnico. Na spletu objavi »25 namigov za Kako veš, da si popotnik«, tukaj je nekaj zanimivejših:

- *Vsaj en predmet v tvojem nahrbtniku je zašit ali kako drugače popravljen z zobno nitko.*
- *Resnično se ne moreš spomniti, kdaj si nazadnje vrgel toaletni papir v straniščno školjko, in vsakič, ko vidiš straniščno školjko in ne samo luknjo, vodo za splakovanje in toplo vodo, se zahvališ straniščnim bogovom.*
- *Vedno igraš rusko ruleto s hrano z ulice. In zmagaš.*
- *Imaš fotoaparat za 10 dolarjev in si brez predvajalnika glasbe ali kakršnegakoli drugega elektronskega pripomočka. Vsi so bili namreč ukradeni že dolgo časa nazaj.*
- *V zameno za posteljo in hrano si pripravljen ponuditi širok spekter stvari, ki jih zmoreš.*
- *Poznaš razliko med pikom komarja, pajka, pršic, mravlje, čebele in muhe. Vse pike imaš namreč na sebi.*
- *Ne preračunavaš več vsako ceno v dolarje in si misliš O kako poceni, vzel bom tri!, temveč poskušaš zbarantati prvotno ceno za vsaj eno tretjino, saj se zavedaš, da je prvotna cena ves tvoj tedenski proračun.*
- *Znaš privezati visečo mrežo na drevo, čoln k pomolu in nahrbtnik na prtljažnik avtobusa.*
- *Lase si začneš striči s švicarskim nožem ali pa obupaš nad vsem in si jih začneš zvijati v drede.*
- *Razviješ lastnosti, ki so podobne kameljim: brez vode lahko zdržiš tudi 12 ur ali več naenkrat, kakor tudi brez stranišča (skupaj z domačini), da ti ni treba prositi voznika, da ustavi samo tebi.*
- *Si mojster v vsaj enem od naslednjih: žongliranje, izdelovanje nakita, požiranje ognja, igranje bobnov, plesanje lokalnih plesov, igranje kart ali v kakšni drugi ulični umetnosti. (Solbeam blog).*

Na koncu seznama pa takole razmišlja o razliki med turistom in popotnikom:

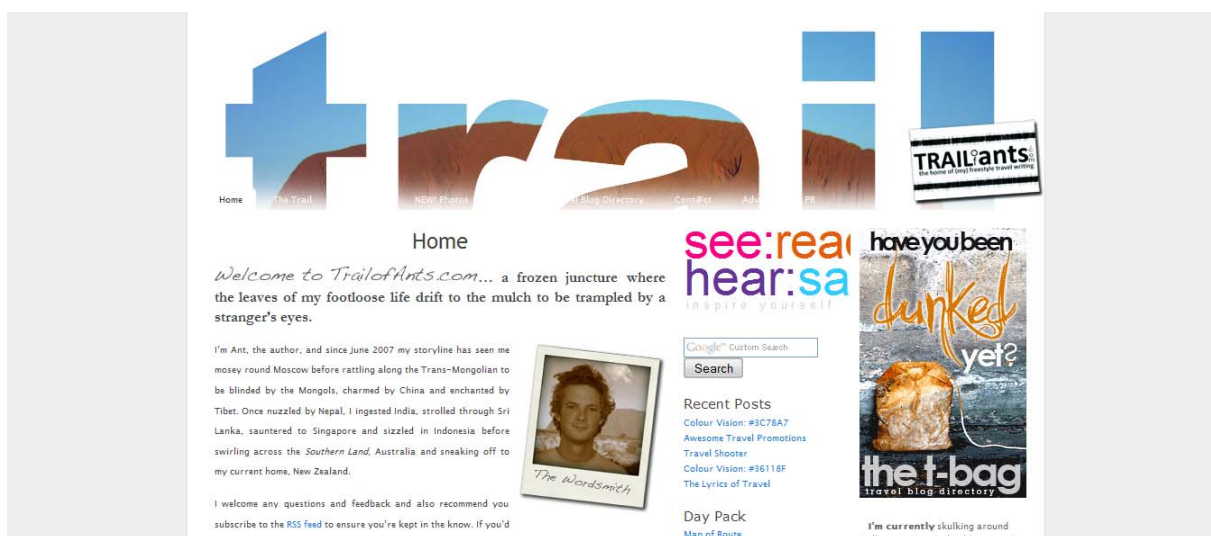
Popotnik se ne sme preveč smejati, ker je skoraj vsak popotnik nekoč bil turist. To je skoraj neizogibno...Za razvoj od turista do popotnika se zdi, da se začne s

prehodom iz organiziranih tur v samostojno potovanje. ..Potem kupiš Lonely Planet in se naučiš osnovna pravila igre. Kakšna pravila? Pravila, kot so kako spakirati, kako jesti, kako spati, kako plačevati, kako hoditi naokrog, kako se zavarovati. Kako potovati brez kovčka in turističnega vodnika. Osnovne smernice lahko prebereš v vodiču, vendar so izkušnje, dobre in slabe, tiste, ki se jih zapomniš in ki dajo iskrico popotniškim zgodbam.» (Solbeam blog).

Ko Solbeam po enem letu in pol zopet pride domov v Ameriko, ji ni tako hudo, kot je sprva mislila, da ji bo. Kmalu začne načrtovati novo potovanje.

3.3.8 Blog *Trail of Ants*

Slika 3.8: Naslovna stran bloga *Trail of Ants*

Vir: *Trail of Ants* blog.

Ant je 24 let star Anglež, ki sam odputuje na enoletno popotovanje po azijski celini. Začne v Moskvi in gre s Transibirsko železnico čez Rusijo do Mongolije, pot nadaljuje na Kitajsko in v Tibet, nato v Nepal, Indijo, Šri Lanko, Singapur in Indonezijo. Od tu ne gre nazaj domov, kakor je sprva načrtoval, ampak se z dekletom, ki ga je spoznal med

potovanjem preseli v Avstralijo, kjer potuje in opravlja občasna dela, nato pa še na Novo Zelandijo, ki postane njegov drugi dom. Pri svojih 28. letih se zaradi bolezni dekletovega očeta vrne v svojo domovino. Svoj spletni dnevnik piše zaradi bližnjih in sebe, saj ga pisanje zelo veseli. Izkaže se kot odličen pisatelj z angleškim črnim smislom za humor, kar med drugim potrjujejo številni pozitivni komentarji njegovih prispevkov. Avtorji komentarjev so v veliki večini ljudje, ki Anta poznajo že dolgo ali pa ljudje, ki jih je srečal na poti in ne naključni bralci. Blog ima razdeljen na več podkategorij, tako na primer eno sestavljajo samo ljudje, ki jih je spoznal, drugo njegovo popotovanje, tretjo razmišljanje o določenih stvareh, ki so se mu že zgodile na potovanju (filozofija potovanja), četrto fotografije, peto njegova proza itd. Vsak prispevek ima svoj naslov s poetičnim pridihom. Potovanja ne načrtuje preveč, začrta si le okvirno pot, ki jo kasneje velikokrat spremeni. Sprva potuje sam, po dveh mesecih pa spozna Reb, ki postane njegovo dekle in nato večinoma potujeta skupaj.

Na potovanju ga najbolj navdušujejo ljudje, ki jih spozna: »Seveda, pokažite mi prastare majske ruševine in me očarajte s prečudovito pokrajino, ampak kar mi bo resnično veliko pomenilo je pogovor z Indijskim prodajalcem živil ali veselim Maorskim bojevnikom. V veliko pogledih sem samotarski človek, ampak verjamem, da je lastnost samotarja tudi to, da si odprt za spoznavanje novih ljudi, pa četudi samo za bežen, kaj šele večer trenutek.« (*Trail of Ants* blog).

Je zelo dober opazovalec, tako na primer veliko razmišlja o lastnostih prebivalcev držav, ki jih obišče, o njihovih običajih, veri, obnašanju, navadah itd. Veliko se družijo z ostalimi popotniki, vendar ne mara preveč obleganih popotniških destinacij: »V mojem kupeju sta bila tudi Gavin in Les in skupaj z našo razširjeno skupnostjo smo se peljali skozi 29 postaj in si pripovedovali šale in se učili o naših raznoličnih kulturah, ciljih in kapricah.« (*Trail of Ants* blog).

Navdušuje ga preprostost potovanja: »Spim, ko sem utrujen, jem, ko sem lačen in pijem, ko sem žejen.« (*Trail of Ants* blog). In: »...najprej je prišel občutek »kar daj, saj si na počitnicah«, ko sem vzel peto cigareto iz Marlboro Light škatlice. Nisem prepričan, če

lahko dveletnemu popotovanju lahko rečeš počitnice. Druga dilema je bila nujnost fotografiranja na vsakem koraku.» (*Trail of Ants* blog).

Po mesecu dni na poti se začne zavedati razlik med življenjem doma in nomadskim življenjem, ki mu niso preveč pri srcu: »Vidite, zavrtite moje življenje nazaj za par tednov in videli boste, da sem bil človek, ki je pojedel 8 vrst sadja na dan in se je rekreiral skoraj vsak dan, nisem kadil (preveč pogosto) in sem pil v zmernih količinah ter vdihaval svež zrak podeželja, ko je bilo to le mogoče. Sedaj se je vse obrnilo na glavo, z izjemo pitja alkohola.« (*Trail of Ants* blog).

Kasneje te razlike skuša premostiti z zdravo prehrano, čim več hoje in čim več vode. Ni mu vseeno kaj poje, zelo ga skrbi za svoje zdravje, kljub vsemu pa velikokrat zboli. Poleg težav z zdravjem ima tudi občasne težave z osamljenostjo, predvsem v prvih mesecih potovanja: »Ko sem stal tam, sem čutil na stotine kapljic potu, ki so se spreminjale v solze na mojem čelu, medtem ko je na tisoče drobnih in sijočih pogledov počivalo na mojem dolgem nosu. Ko je odpeljal vlak, si nisem mogel pomagati, da se ne bi počutil tako samega. Prispel naj bi v Datong – manj poznano kitajsko postajo – ob pol štirih zjutraj, ni se mi sanjalo kje bom spal in nisem se mogel obrniti na nikogar.« (*Trail of Ants* blog).

Kakor je tudi iz zgornjega citata razvidno, Ant obiskuje manj turistične kraje in destinacije, načrtno dela tisto, kar ne delajo vsi. Tako na primer noče na Tajsko in v Avstralijo, v Nepal ne gre na treking itd. To mu včasih povzroča težave s komunikacijo zaradi nepoznavanja lokalnega jezika, vendar se zdi, da ga to ne zaustavlja pri obiskovanju manj poznanih krajev: »Zasvojen sem postal z romantiko pohajkovanja po tujih deželah in pogovarjanja z domačini o njihovi kulturi in izmenjavo idej pri pitju odličnega čaja. No, v realnosti me je moj ignorantski pristop do učenja njihovega jezika in izogibanje slovarčka koristnih izrazov večkrat pustil na nepoznanem, včasih celo frustrirajočem teritoriju...To je moj način, da priznam, da je Kitajska zelo zahtevna dežela za pohajkovanje, kaj šele za naročanje skodelice čaja.« (*Trail of Ants* blog).

Če mu je kakšen kraj zelo všeč, tam ostane dalj časa, tako je na primer v Pondicherryju v Indiji ostal tri tedne, v Khatmanduju v Nepal prav tako itd. Ali tako kot pravi sam:

Mogoče se sliši malce ironično, ampak včasih je užitek potovanja ostati na enem mestu in sploh ne potovati. Zadnji teden sem počel natanko to v kitajskem mestu Xi'an...Zasaditi nekje korenine je filozofija, ki jo bom nesel s seboj še naprej po moji Poti, če mi bo nekje všeč bom tal ostal toliko časa, kolikor se mi bo zdelo prav. Vesel sem, da sem se tega naučil relativno zgodaj na mojem potovanju, vendar se zavedam, da sem Mongolijo, deželo, ki mi je bila zelo pri srcu, zapustil prezgodaj. (Trail of Ants blog).

Kljub temu, da ne mara preveč obleganih krajev, ga povsod spremlja Lonely Planet, tudi sam sebe prepozna kot popotnika z nahrbtnikom. Veliko mu pomenijo malenkosti, kar je razvidno iz njegovega pisanja, saj se mu zgodi veliko zanimivih stvari, podrobno pa opiše na primer le bežno komunikacijo brez besed z domačinom na železniški postaji. Prenočuje večinoma v hostlih in penzionih, zaveda se tudi, da so to popotniške enklave in njihove zahodnjaškosti: »Če si zaželim kulturne raznolikosti, samo stopim ven iz hostla.« (Trail of Ants blog). Prehranjuje se v restavracijah z lokalno hrano, ki mu je zelo pri srcu: »Kamorkoli sem pogledal, sem se spomnil na vse, kar kuhanje moje mame nikoli ni bilo. Tržnica je delovala kot sestavina fantastičnih sanj, takih, za katere sem hotel, da trajajo večno.« (Trail of Ants blog).

Zanima se tudi za religijo, verske obrede, iz njegovih prispevkov se vidi, da ve kar nekaj o religiji, saj pozna izraze, vedno tudi obišče samostane, cerkve, svetišča, festivale... na poti. Je bolj športen tip človeka, hodi na krajše trekinge, safarije, rafting itd. Na Kitajskem ga najbolj moti onesnaženost zraka, zato se zelo veseli, ko je na svežem zraku in soncu v bolj odmaknjenih predelih. Po 4 mesecih potovanja se začne zavedati monotonosti popotništva:

Dnevi so se začeli vleči in po 4 mesecih se je način življenja, ki bi ga moral uživati, spremenil v monoton cikel popotniškega življenja: avtobusna potovanja, pakiranje, gledanje znamenitosti, pripovedovanje svoje zgodbe, pakiranje in tako naprej in naprej. Nekateri ljudje popotništvo jemljejo kot peresno lahko stvar. Ampak razmislite malo, da moraš kot backpacker vsakič, ko dodaš konsistenco svojemu življenju, naj bo to obraz, postelja ali ulica- to tudi odstraniti, saj ti način življenja

narekuje tako ter začeti znova iz nič. Neskončen krog je pobarval moje življenje, nad katerim sem tako očaran, vendar sem začel odkrivati tudi njegove skrivnosti. (Trail of Ants blog).

Na koncu, ko Avstralija in Nova Zelandija postaneta njegov drugi dom, ne živi več kot tipičen popotnik, temveč bolj kot domačin: »Tukaj je moj načrt za Melbourne, bralec, priskrbeti si telefon, stanovanje, oprati moja oblačila, poiskati službo, revitalizirati to spletno stran, revitalizirati sebe in moje pisanje.» (*Trail of Ants* blog).

Na svojem potovanju pogreša veliko stvari, o tem odkrito piše. Pogreša družino in prijatelje, svoje hobije, Anglijo..., a kljub temu mu je po 3 letih na poti zelo težko zapustiti Novo Zelandijo in oditi nazaj domov.

3.3.9 Blog *A Little Adrift*

Slika 3.9: Podstran *O meni* bloga *A Little Adrift*

Vir: *A Little Adrift* blog.

Shannon, rojena na Floridi, se pri 24. letih sama odpravi na enoletno potovanje v Avstralijo, JV Azijo, Indijo, Nepal, Italijo, Bosno, Hrvaško, Slovenijo, Češko, Nizozemsko, Škotsko, Irsko in Anglijo. Pred potovanjem je delala kot priložnostna igralka v Los Angelesu, vendar se nikoli ni počutila kot »Los Angelino« kot je napisala, saj ji tamkajšnje življenje ni preveč odgovarjalo. Čeprav ji ni bilo hudega, je čutila, da je njeno življenje nekje drugje, na poti. Zato se ji zazdi, da je v pravem obdobju, da gre na pot, saj je samska, brez otrok, brez svoje hiše itd. Če preberemo najprej podstran O meni lahko dobimo o njej precej napačen vtis. Zdi se precej samovšečna in razvajena, šele nadaljnje branje bloga nam razkrije njeno pripravljenost in navdušenje nad učenjem novih stvari, energičnost, pozitivnost in odprtost: »Zelo rada se učim novih stvari. Znanje je tako dragoceno. Moje potovanje poganja odkrita in prava ljubezen do potovanja-učenje novih jezikov, novih veščin, in novih kultur, vse to obožujem.« (*A Little Adrift* blog).

Zelo rada načrtuje, pred potovanjem iz strahu in panike skuša vse načrtovati do minute natančno, kar jo je seveda še bolj spravljal v obup. Ker se je zavedala, da jo to ne bo pripeljalo daleč, si naredi nov načrt: samo, da zna najti pot od letališča do svojega hostla. Pred potovanjem jo tudi preveč skrbi o vsem: "Čisto preveč me skrbi. To potovanje naj bi bilo zabavno- lotila sem se ga s čisto napačnim pristopom. Nič več pretiranega stresa, migren in napadov panike." (*A Little Adrift* blog). To, da gre sama pa je ne skrbi preveč, čeprav je kasneje na potovanju zelo vesela družbe svojih prijateljev ali ostalih popotnikov: "Zagotovo nisem ena izmed tistih ljudi, ki vedno in povsod rabijo druge okrog sebe. V bistvu sem čisto zadovoljna s svojo lastno družbo do točke, kjer prestopim v anti-socialnost in me morajo prijatelji vleči po zabavah in podobno." (*A Little Adrift* blog). In: »V Wollongongu ni bilo veliko ostalih popotnikov in počasi me je že začelo skrbeti, če bo sploh še kakšen, ko bom šla dol po jugovzhodni obali.« (*A Little Adrift* blog).

Edino, ko se konča njeno potovanje po Avstraliji in ga nadaljuje v Azijo, jo malo zaskrbi zaradi tega, ker je sama, vendar že v Bangkoku, njeni prvi destinaciji tam, naključno sreča prijateljico iz Los Angelesa in tako skupaj potujeta po JV Aziji. Kasneje se ji v Indiji pridruži njena sestrična, s katero skupaj prepotujeta Indijo, Nepal in dobršen del Evrope, tako Shannon sama potuje bolj malo. Rada se druží z ostalimi popotniki, tudi z domačini

zelo rada vzpostavlja stike. Velikokrat, v Avstraliji in v Evropi, uporabi couch-surfing in tako s svojim privatnim "vodičem" kar najbolje spozna kraj: »...ampak naokrog sem hodila z Rowanom, mojim avstralskim couch surfing prijateljem, ki mi je odstopil prostor za spanje za cel teden.« (*A Little Adrift* blog).

Zelo rada potuje po manjših mestih, vaseh in podežlju. Je zelo aktivna, preizkusi se v športnem plezanju, potapljanju, vlečenju po vrveh v džungli itd. V Avstraliji, Indiji, Nepal in Evropi gre na več trekingov. V Nepal se udeleži enotedenskega meditacijskega programa: »Po tem, se bom prostovoljno udeležila v tiho izoliranost Vipassana meditacijskega tečaja, nedaleč od Pokhare. To pomeni 10 dni brez govorjenja, gest, očesnih kontaktov z drugimi, branja, pisanja - omejijo pa tudi hrano in kofein!!!« (*A Little Adrift* blog).

V Laosu in Nepal je prostovoljka. V Laosu ene mesec pomaga pri izobraževanju otrok, v Nepal pa uči menihe angleščino:

*Kar se tiče mojega časa tam, sem vsak dan jutra preživela v knjižnici z mlajšimi otroki in skupaj smo brali zgodbe, vadili branje na glas, peli pesmi in risali. Po kosilu so se starejši otroci vrnili iz šole in univerze in smo se družili, tako kot se družiš kjerkoli s prijatelji. Kasneje smo imeli majhno zabavo za Valentinovo in odkrito povedano, mislim, da še nikoli nisem imela tako lepega in poplačanega Valentinovega, kot je bil včeraj. Od tistega trenutka, ko sem vstopila v ta prostor sem obdana z nenehno ljubeznijo.« (*A Little Adrift* blog).*

Ves čas na potovanju se uči novih stvari, v Laosu gre na kuharski tečaj, v Indiji se poizkusi v barvanju s kano in plesu, v Sloveniji se udeleži igranja v uličnem gledališču. Zelo rada ima praznike, tako ameriške, kot tudi lokalne. Kar se tiče ameriških, si jih vedno prizadeva proslavljati pa čeprav je na potovanju. Navdušenja ne skriva tudi nad lokalnimi prazniki, nekateri festivali (Indija, Nepal) so celo na vrhu seznama stvari, ki jih more nujno videti: »To je bil res dobro preživet čas v Indiji in res sem hvaležna, da sem imela možnost praznovati ta velik festival, ki mi je pomagal malo bolj razumeti njihovo kulturo. Fant, oni pa res vejo, kako se zabavati!« (*A Little Adrift* blog).

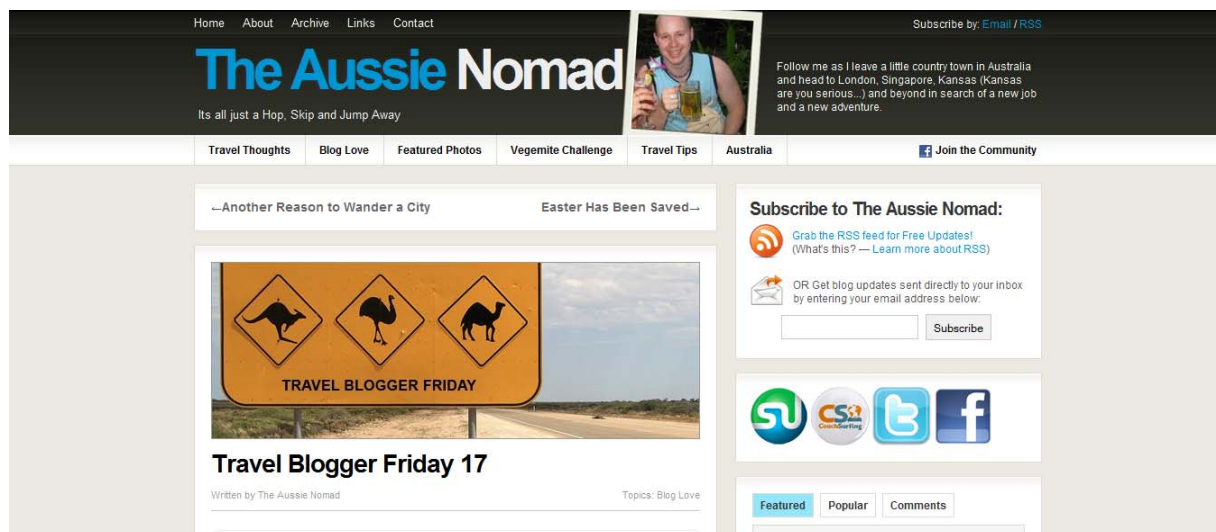
Včasih se udeleži organiziranih tur, ker so cenejše, vendar vedno izbere ekološko ozaveščene agencije. Povsod, v vsakem mestu ostane dalj časa, vsaj pet dni, saj se ji zdi nenehno tekanje iz mesta v mesto zelo stresno in naporno, še posebej če potuješ eno leto. Na vprašanje drugih popotnikov kaj potem toliko časa počne na enem kraju je odgovorila: »Varčujem z močmi. Nisem na počitnicah, tako si predstavlja večina mojih prijateljev in bralcev. Potovanje za dalj časa pomeni vsaj en oziroma dva delovna dneva vsak teden. To pomeni ročno pranje perila, klicanje domov, da staršem povem, da sem živa in zdrava, blogganje,...« (*A Little Adrift* blog).

Zelo je navezana na internet, potuje s svojim prenosnikom, prispevke piše povprečno na dva dni. Bralci njenega bloga so večinoma prijatelji in bližnji, nekaj pa je tudi ostalih bloggerjev. Njen spletni dnevnik ni zasnovan kot pripomoček ostalim popotnikom, čeprav je verjetno mnogim v veliko pomoč. Deluje bolj kot njen osebni dnevnik. Slabih izkušenj na potovanju ima bolj malo, verjetno najbolj izstopa bolezen, ki jo je doletela zaradi zastrupitve s hrano v Laosu, ko je že imela pomisleke o nadaljevanju svojega potovanja in težave z letalsko karto v Bangkoku. Potuje z Lonely Planetom, vendar ga tudi kritizira, saj ji ni všeč njihovo navdušenje nad vsakim mestom. Prenočuje večinoma v hostlih, poceni hotelih ali pa pri prijateljih iz couch-surfing skupnosti. Je vegetarijanka, vendar želi poizkušati lokalno hrano, najbolj ji je všeč v Indiji. Na poti doživi dva večja kulturna šoka, prvi je v Indiji, drugi pa v Helsinkih, ko pride spet nazaj v zahodni svet. Ko se njeno potovanje bliža koncu ji je težko, zdi se ji da je šlo prehitro. Ima zelo mešane občutke, po eni strani si zelo želi videti svoje bližnje, po drugi pa se boji, kako se bo aklimatizirala nazaj domov.

Tenutno se je preselila v Chang Mai na Tajskem in tam »končno živi rutinizirano življenje«, kot je napisala sama. (*A Little Adrift* blog).

3.3.10: The Aussie Nomad blog

Slika 3.10.: Naključna stran bloga *The Aussie Nomad*

Vir: *The Aussie Nomad* blog.

Avstralec Chris se v poznih 20. letih odloči prekiniti s svojo službo in vsakodnevno rutino in se odpravi za dve leti v Evropo, z namenom, da tam potuje in dela. Njegov plan je najprej 3 mesece potovati, nato pa si poiskati službo v Londonu in tam delati dve leti, vmes pa spet potovati. Pred tem potovanjem je že potoval na Tajsko, Hong Kong in Singapur, vendar nikoli sam in nikoli z nahrbtnikom. Zaradi tega je zelo vznemirjen, pred potovanjem ima precej mešane občutke: »Nikoli prej nisem bil popotnik. Zagotovo sem bil nekoč dober tabornik, ampak hoja po hribih se ne more primerjati s tem, kar nameravam zdaj. Potovanje v drugo državo, ki je na drugem koncu sveta, kjer ne govorijo istega jezika je daleč stran od udobja, ki sem ga živel do sedaj...Tega občutka ne morem opisati pa če se še tako trudim. Užitek in strah, sreča in žalost, vse to se meša med seboj in gradi se nekaj večjega, česar še ne morem razumeti.« (*The Aussie Nomad* blog).

Svojo pot si začrta približno, določi si kraje, ki jih bo obiskal, vendar brez časovnic. Nekaj tednov pred potovanjem si naredi načrt kaj vse mora še storiti preden gre. Med drugim se iz svojega stanovanja preseli k svoji družini na podeželje, na katero je zelo navezan.

Posloviti se od družine je zanj tudi najtežja stvar pri vsem. Sprašuje se zakaj se je sploh odločil za tak korak:

S potovanjem ne obogatiš, kristalno je jasno, da s tem, ko bom tako daleč, ne bom osrečeval svoje mame in najhuje je to, da bom pristal v državi, kjer se mi niti sanjalo ne bo, koliko stane vrček piva. KAJ DELAM??? Povedal vam bom, kaj delam. Vzel si bom trenutek in pogledal na svet z nove perspektive in z osveženim umom. Hočem doživeti to, o čemer drugi samo sanjajo, ko pogledajo v nebo in se vprašajo, kaj delajo na drugi strani sveta v tem trenutku...Milijon je stvari, ki so me pripeljale do tega. Končal sem razmerje, hotel prekiniti rutino, hotel povzročiti ljubosumje pri ostalih, napačna presoja o lahkosti tega početja. Seznam se nikoli ne konča... (The Aussie Nomad blog).

Chris je zelo navezan na blogovsko skupnost, že pred potovanjem spremlja bloge ostalih popotnikov, ima celo poseben tedenski prispevek, v katerem objavlja novice iz blogovske sfere, daje povezave na druge bloge itd. Med potovanjem se tudi večkrat dobi s svojimi internetnimi prijatelji. Njegovi bralci niso samo bližnji, ampak tudi in predvsem popotniki, ki tudi sami pišejo bloge. Njegov stil pisanja nagovarja bralce, Chris na koncu prispevkov vedno vpraša za njihovo mnenje. Chris svojim bralcem tudi skuša deliti nasvete med potovanjem. Zelo je navezan na tehnologijo, potuje s prenosnikom, iPhoneom in drugimi napravami: »Ko sem pristal v Singapurju, sem imel dva cilja. Kupiti adapter za moje slušalke, ker sem svojega pozabil in bom umrl, če bom moral še enkrat uporabiti tiste slušalke na avionu. Drugi cilj je bil poiskati napajalno točko, kjer bi lahko napolnil svoje naprave.« (The Aussie Nomad blog).

Prav tako Chris med potovanjem kar dosti časa nameni tehnologiji, internetu, filmom. Blog piše povprečno na 3 dni, gleda filme in svoje najljubše nadaljevanke, igra igrice, posluša glasbo, velikokrat se pritožuje nad neudobnostjo hostlov in si želi svojega domačega kavča in televizije. Drugače pa potuje večinoma samo po glavnih mestih in se njegov način življenja od enega mesta do drugega ne razlikuje prav dosti: ogledovanje znamenitosti, muzejev, hoja po mestu, parkih, zvečer pa pitje piva (je namreč velik ljubitelj slednjega) v

pubih ali hostlih, redkeje tudi obisk kluba ali koncerta. Uporablja javen transport, najbolj pri srcu so mu vlaki, po mestu hodi peš ali pa z metrojem in tramvajem. Vedno prenočuje v hostlih in tam tudi spozna druge popotnike, z domačini nima stika. Presenečen je nad svojo spontanostjo: »Smešno, vendar nikoli nisem bil tak tip človeka, ki bi začel pogovor z naključnim tujcem, ampak po obisku par hostlov, zdaj lahko govorim z vsakim, ki samo pogleda v mojo smer...Četudi je bil klub zanič, sem se v nekaj urah spoprijateljil s kar nekaj ljudmi, samo zato, ker sem rekel ja. Z lahkoto bi odgovoril ne na vprašanje Ali bi se nam pridružil?, ampak potem ne bi imel štirih novih prijateljev in čudovitega večera.» (*The Aussie Nomad* blog).

Rajši ima majhne hostle, ker je v takih lažje spoznati nove ljudi. Včasih je razočaran nad hostli, ker so neudobni ali pa v eni sobi spi preveč ljudi: »Dobro spati v sobi s še 16 popotniki, kjer so vse postelje zasedene je bil zame največji izziv doslej.« (*The Aussie Nomad* blog).

Pri izbiri svojih destinacij in zanimivosti je zelo previden, zdi se, da se vedno drži preverjenega recepta, nikoli ne tvega, ogleduje si le turistične znamenitosti, nikoli ne gre na »obrobje«, ko pa se mu enkrat v Copenhagenu to pripeti, ko vstopi v Christianio, je takoj zaskrbljen in hoče nazaj na »varno« območje. Vendar o tem odkrito piše: »To je bilo prvič na mojem potovanju, da me je bilo strah zaradi moje varnosti. Čeprav so bili tam res nori grafiti in so na turistično informacijskem centru Christianio zelo priporočili, sem komaj čakal, da prideva ven. Nekatere stvari pač niso zame in zdaj, ko lahko rečem, da sem bil tam, me sigurno ne bo nazaj.« (*The Aussie Nomad* blog).

Kar se tiče prehranjevalnih navad, Chris nima nobenih posebnosti. Prehranjuje se največ s hitro prehrano, želi pa tudi vedno poizkusiti lokalne specialitete in pivo.

3.4 PRIMERJAVA DESETIH POPOTNIŠKIH BLOGOV

3.4.1 Na splošno

Vsi blogi so edinstveni. So osebni spletni dnevniki popotnikov, ki so nastali med potovanjem. Dan, avtor bloga *Dan's Adventure* je pisal blog predvsem za ostale popotnike, torej kot nekakšen priročnik z nasveti in koristnimi informacijami, ostali bloggerji pa so ga pisali predvsem kot osebni dnevnik in kronološko evidenco dogodkov, ki so jih doživeli na poti in stvari, ki so jih videli. Seveda tudi pri njih ni izključena funkcija pomoči drugim popotnikom, vendar ta ni na prvem mestu. Blogi se razlikujejo tudi po občinstvu, torej bralcih. To se vidi pri komentarjih prispevkov. Blogi *Dan's Adventure*, *A Year In The Life*, *Trail Of Ant* in *The Aussie Nomad* vsebujejo komentarje širšega občinstva, torej tudi ljudi, ki avtorjev osebno ne poznajo. Ostali blogi imajo v večini komentarje ožjega občinstva, torej družinskih članov, prijateljev in sodelavcev. Blogi se med seboj razlikujejo tudi oblikovno, večina blogov je opremljena s fotografijami, če jih ni na blogu pa imajo zagotovo povezavo do njih. Nekateri vsebujejo misli dneva (*A Little Adrift* blog, *Solbeam* blog, *NDBT* blog) in glasbene ter knjižne predloge (*Alice's Gap Year Travels* blog). Vsi blogi so razdeljeni v podstrani, ki vsebujejo informacije o avtorjih, načrt poti, proračun, načrtovanje, povezave do drugih blogov s podobno vsebino itd. Blog *Solbeam* in *Trail Of Ants* blog vsebujeta tudi avtorske prispevke, pesmi in prozo ter filozofska razmišljanja.

3.4.2 Fizični prostor

- Izbira destinacij

Pri analizi spletnih dnevnikov sem ugotovila, da so destinacije, ki si jih popotniki z nahrbtnikom izberejo, zelo različne, zajemajo Evropo, Azijo, Afriko, Oceanijo, Severno, Južno in Centralno Ameriko. Največkrat obiskana destinacija je Avstralija, sledi pa ji JV Azija. Na izbiro destinacij pri popotnikih ni zaznati vplivov znancev, prijateljev ali družine, temveč je odločitev za določeno destinacijo povsem osebne narave. Skleпам, da nanjo vplivajo predvsem trenutni popotniški trendi, ki sem jih opazila na spletnem zbiralniku

Travelblogs.com, preko katerega sem izbrala bloge za svoje delo. Destinacije, ki so najbolj priljubljene so največkrat omenjene, o njih se največ piše in jih je zlahka zaslediti. Opazila sem tudi, da je izbira destinacij odvisna od finančnega stanja popotnikov, tako popotniki z manj denarja izbirajo destinacije v državah tretjega sveta, saj so le te mnogo cenejše kot potovanje v zahodnem svetu. Tega pisci spletnih dnevnikov niso omenjali dobesedno, vendar se je to dalo razbrati iz vsakodnevnih dejavnosti in načina preživljanja vsakdana na poti. Izbira destinacij je v veliki meri odvisna od posameznikovega zanimanja in interesov, včasih pa je podrejena tudi naključni izbiri oziroma seriji naključnih dogodkov. Tako je na primer Dan, avtor bloga *Dan's Adventure* izbral destinacije, kjer je lahko užival v adrenalinskih aktivnostih, medtem ko sta Yann in Emilie, pisca *YE* bloga, kupila samo enosmerno letalsko karto, kar je pomenilo, da bosta destinacije izbirala tudi sproti in glede na okoliščine. Kot sem ugotavljala že v teoretičnem delu pa na izbiro destinacij vpliva tudi splošno gospodarsko in politično stanje.

- Popotniške enklave in hostli

Ugotovila sem, da vsi popotniki izbirajo nizkocenovna prenočišča, to so večinoma hostli, penzioni in poceni hoteli. Shannon (*A Little Adrift* blog) je edina, ki se poslužuje *couch surfinga*¹². Avtorji blogov *Solbeam*, *A year In The Life*, *Nathan Shipley Travels The World* in *Trail Of Ants* pa si med potovanjem tudi najamejo stanovanje oziroma sobo, ko v nekem kraju ostanejo dalj časa. Hostli oziroma nizkocenovna prenočišča so ponavadi zbrana na enem mestu ali področju. Na tem področju je velikokrat, odvisno od velikosti in priljubljenosti destinacije, moč najti tudi celo infrastrukturo, namenjeno popotnikom: internet lokale, pralnice perila, poceni restavracije z lokalno in zahodnjaško prehrano, nočne klube, turistične agencije, prilagojene interesom popotnikov, transportna sredstva,

¹² Couch surfing je neprofitna organizacija, ki povezuje popotnike z domačini v več kot 230 državah sveta. Od leta 2004 deluje na principu gostoljubnosti, kulturne izmenjave in pridobivanja izkušenj. Osnovna dejavnost članov je nuditi prenočišče drugim popotnikom, poleg tega pa organizirajo tudi razne dogodke in srečanja (Couchsurfing.org).

menjalnice denarja, trgovine s spominki in z živili. To so popotniške enklave. Vsi pisci blogov, ki sem jih preučevala so se posluževali te infrastrukture in udobja, ki ga taka enklava prinaša. Vendar pa se je razlikoval odnos popotnikov do enklav: nekateri so jih sprejeli z pozitivnim odnosom, drugi so iskali čim hitrejšo pot iz njih. Tako je Shannon v svojem blogu *A Little Adrift* omenjala veliko željo po najdbi s popotniki obljudenega prostora, saj se je po treh tednih raziskovanja JV Avstralije počutila zelo osamljeno. Nasprotno pa je Nathan, pisec bloga *Nathan Shipley Travels The World*, skozi vse svoje potovanje vztrajno iskal prenočišča v neturističnih območjih, čeprav se tudi on kdaj ni mogel izogniti popotniškim enklavam. Ena izmed največjih in najhitreje rastočih popotniških enklav na svetu je Khao San Rd v Bangkoku. Tisti pisci blogov, ki so obiskali Bangkok, so se vsi znašli v tej enklavi in tam so se vsi počutili zelo podobno:

Zelo sem vesel, da sem videl Khao San Rd, vendar je to eden izmed tistih prostorov, ki jih želim kar najhitreje zapustiti. » (Nathan Shipley Travels the World blog)

Khao San Rd je unikaten in surrealističen kraj...To je tak kraj, ki sem ga nemudoma vzljubil, hkrati pa sem vedel, da ga bom zelo kmalu zapustil.« (A Year In The Life blog)

..obe sva bili zelo vzhičeni, da imava družbo in obe sva iskali kakršenkoli razlog, da se pobereva ven iz Bangkoka...« (A Little Adrift blog)

..ta kraj je surrealističen...Razen poceni hrane, prijaznih domačinov in osupljivih templjev, sva preživela preveč časa v Bangkoku in nisva mogla čakati, da ujameva najin let v Kalkuto. (YE blog)

- Transport

Z analizo popotniških dnevnikov sem prišla do spoznanja, da vseh deset popotnikov uporablja javni prevoz, saj je to v nekaterih državah, na primer v Aziji in Južni Ameriki edina možnost, če popotnik želi videti še kaj drugega kot samo glavno mesto. Javni prevoz je tudi najcenejša možnost transporta iz ene do druge točke, saj cena ni turistična, temveč lokalna. Popotnikom udobje ni na prvem mestu, želja videti odročnejše kraje je močnejša.

Kljub temu so nekateri kdaj uporabljali tudi prevozna sredstva, namenjena samo turistom ali pa se udeleževali organiziranih tur, na katerih je transportno sredstvo, namenjeno samo skupini turistov, ne pa tudi domačinom. Tako sta se Alice in njena prijateljica (*Alice's Gap Year Travels* blog) po Avstraliji in Novi Zelandiji prevažali s turističnimi avtobusi, Dan (*Dan's Adventure* blog) pa se je na začetku svojega potovanja še z ostalimi turisti udeležil organizirane ture s kombijem po Afriki. V teoretičnem delu sem spoznala, da sta globalizacija in tehnološki napredek v zadnjem desetletju izredno spremenila nekatere komponente popotništva, vendar pa transport z javnim prevozom še vedno ostaja osrednji del vsakega popotovanja. Dodani so le nekateri dejavniki, ki se jih poslužujejo nekateri popotniki in ki so se zadnja leta pojavili v najbolj obleganih turističnih destinacijah. Ti so del turistične ponudbe določenega kraja in so posledica hitro rastočega popotniškega trga.

3.4.3 Kulturni prostor

- Motivacije, stališča in vrednote pri popotnikih

Pri branju spletnih dnevnikov sem ugotovila, da so razlogi za potovanje avtorjev blogov različni. Kar pri osmih avtorjih je razlog padec v rutino, dolgočasen delavnik od 9h do 17h in želja po novih izkušnjah ter novem načinu življenja. Avtorica bloga *NDBT*, Jessica, se na pot odpravi po končanem študiju, medtem ko se avtorica bloga *Alice's Gap Year Travels*, Alice, odpravi potovat na prelomu iz srednje šole v univerzo, razloga za potovanje pa nobena ne omenja posebej. Avtorica bloga *Solbeam* je edina, ki je zelo zadovoljna s svojo službo in ji je zapustiti delovno mesto in sodelavce najtežja stvar, ki jo mora takrat narediti. Piše, da more stran ravno zaradi tega udobja, ki ji ga služba prinaša: "Odločiti se, da bom pustila svojo službo z namenom, da bom šla novim dogodivščinam naproti, je bila ena mojih najtežjih odločitev do zdaj. Res imam rada to službo in sodelavce ter ljudi, s katerimi delam. Ta služba je moj dom, moja cona udobja, in prav zaradi tega moram stran." (*Solbeam* blog)

V teoretskem delu sem omenila koncept, ki na popotništvo gleda kot na *rite de passage*. Vseh deset bloggerjev je v starostni skupini od 18 do 30 let, kar lahko potrdi dejstvo, da je neodvisno potovanje za daljše časovno obdobje pri vseh povezano z nekakšnim prehodnim obdobjem v življenju, vendar pa ne gre vedno in nujno za prehod iz adolescence v odraslost, kar predpostavlja *rite de passage*. Alice (*Alice's Gap Year Travels* blog) si vzame leto dni premora med srednjo šolo in fakulteto. Avtorica bloga Solbeam, Nathan (*Nathan Shipley Travels The World* blog), Steve (*A Year In The Life* blog), Shannon (*A Little Adrift* blog) in Chris (*The Aussie Nomad* blog) pa imajo že vsi redne službe, ko se odločijo, da bodo prekinili z rutino in odšli na pot, se pravi, da so nekateri izmed njih verjetno, tudi ne nujno, že pred potovanjem doživeli *rite de passage*. Dan (*Dan's Adventure* blog), Jessica (*NDBT* blog), Yann in Emillie (*YE* blog) ter Ant (*Trail of Ants* blog) pa ne pišejo o svojem statusu pred potovanjem. Med tem, ko je v tradicionalnih družbah *rite de passage* vedno pomenil stresno ločitev od doma, so potovanja bloggerjev pravo nasprotje: so nekaj, za kar si vsi prizadevajo in na to komaj čakajo, poleg tega pa od doma tudi niso povsem ločeni, saj jim tehnologija omogoča nenehen stik z domačimi. Tu bi omenila tudi popotniške enklave, ki še dodatno poskrbijo, da tuje okolje ni preveč »tuje«. Se pravi, da popotništvo, o katerem pišejo bloggerji ni *rite de passage*, kakršnega so poznale tradicionalne družbe, je pa pri veliki večini nekakšen mejnik v življenju.

Med potovanjem so pisci blogov različno motivirani za različne stvari, različne motivacije so tudi razlog za izbiro določenih destinacij. Aktivnosti, ki se jih popotniki poslužujejo, in potek vsakdanjika se zelo razlikujejo med avtorji blogov: Chris (*The Aussie Nomad* blog) večino dni preživi v evropskih prestolnicah in si ogleduje znamenitosti, medtem ko Shannon (*A Little Adrift* blog) in Solbeam (*Solbeam* blog) počneta celo vrsto stvari, od trekingov, adrenalinskih športov, ogledovanja znamenitosti, izletov v naravo do kuharskih tečajev, udeležbe različnih festivalov in prostovoljnega dela. Dan (*Dan's Adventure* blog) ter Alice in njena sopotnica (*Alice's Gap Year Travels* blog) so adrenalinski odvisneži, vedno v iskanju novih ekstremnih športov, ki bi jih na potovanju lahko izkusili, od potapljanja, plezanja, raftinga, do skoka z elastiko. Trekingi so zelo pri srcu Stevu (*A Year In The Life* blog) ter Yannu in Emilie (*YE* blog), ki so vedno na lovu za čim bolj odročnimi in neobljudenimi kraji, podobni iskalci so tudi Ant (*Trail Of Ants* blog), Shannon (*A Little*

Adrift blog), Nathan (*Nathan Shipley Travels The World* blog) in Solbeam (*Solbeam* blog). Pri slednjih je tudi zaslediti težnjo po iskanju avtentičnosti, ki sem jo omenila tudi v teoretičnem delu. To težnjo je pri vsakem od bloggerjev moč najti v drugačni obliki: Nathan (*Nathan Shipley Travels The World* blog) in Solbeam (*Solbeam* blog) ne želita živeti v popotniških enklavah, ampak si velikokrat najameta stanovanje v čim manj turističnem predelu ter na enem mestu ostaneta dalj časa, tudi mesec ali dva, z namenom, da bi spoznala tamkajšnje prebivalce in se čim bolj vklopila v njihovo kulturo. Na *YE* blogu sem zasledila, da pisca iščeta med popotniki manj popularne kraje, do katerih je težje priti in se tam družita z lokalnimi prebivalci in opazujeta njihove navade in običaje. Ant (*Trail of Ants* blog) išče avtentičnost na povsem običajnih krajih, a v pogovorih z domačini, poleg tega iz svojega itinerarija črta najbolj popularne turistične destinacije. Shannon (*A Little Adrift* blog) se s prostovoljnim delom v Laosu poizkuša čim bolj približati lokalnemu načinu življenja in se na tak način učiti njihove kulture. Ali so njihove izkušnje res avtentične, bi bilo nemogoče presojati, so pa predvsem njim lastne in so zadostile njihovi potrebi po iskanju avtentičnosti, saj nihče izmed njih ne piše o nezadovoljstvu nad svojimi izkušnjami. Pri tem se mi zdi pomembno omeniti tudi dejstvo, da popotniki velikokrat iščejo »pravo, resnično stvar« v neki državi daleč od glavnih mest in turističnih centrov, vendar je vse, kar popotnik vidi in doživi resnično, tudi najbolj oblegana turistična mesta. Tako bi lahko rekli, da je vsaka popotnikova izkušnja avtentična. Nekateri bloggerji so med potovanjem motivirani tudi za delo (Shannon, Jessica, Chris, Solbeam, Nathan), saj nimajo dovolj finančnih sredstev za nadaljne potovanje, poleg tega si nekateri (*Solbeam* blog) na ta način želijo tudi približati lokalni kulturi.

Vsi avtorji blogov se družijo tudi z ostalimi popotniki in so družbe slednjih zelo veseli, še posebno tisti, ki potujejo sami. Yann in Emilie (*YE* blog), ki potujeta v paru, manjkrat omenjata druženje z ostalimi, medtem ko Alice in njena prijateljica, ki tudi potujeta skupaj spoznata veliko število drugih popotnikov. Stiki z lokalnim prebivalstvom so odvisni od destinacije in avtorjev, največ jih imajo Steve (*A Year In The Life* blog), Yann in Emilie (*YE* blog), Nathan (*Nathan Shipley travels the world* blog), Solbeam (*Solbeam* blog) in Ant (*Trail of Ants* blog), ki so jih zelo veseli, jih cenijo in si želijo čim več takih izkušenj, saj so mnenja, da jim pripomorejo k spoznavanju in približevanju lokalne kulture. Vsi zgoraj

našteti tudi pišejo, da so ljudje, ki so jih spoznali na poti, tako drugi popotniki z nahrbtnikom, kot tudi domačini, najboljša plat potovanja in da je to glavni pomen ter motivacija potovanja: »Dva meseca sem že na poti in preživljam najboljše dneve mojega življenja! Pogledam nazaj in vidim ljudi, ki sem jih spoznal, in na moje presenečenje, je to najbolj pomemben in navdušujoč del mojih potovanj...» (*A year in the life* blog).

Medtem pa Alice (*Alice's Gap Year Travels* blog), Jessica (*NDBT* blog), Dan (*Dan's Adventure* blog) in Chris (*The Aussie Nomad* blog) ne dajejo globljega pomena spoznavanju drugih ljudi ali pa o tem ne pišejo. Kljub temu, da jih osem od dvanajstih potuje samih, so vsi zelo veseli družbe drugih popotnikov. Večina jih potem del poti prepotuje skupaj z drugimi popotniki, nihče pa ne piše o obžalovanju solo potovanja. Shannon (*A Little Adrift* blog), Steve (*A Year In The Life* blog) in Ant (*Ant Of Trails* blog) pišejo o osamljenosti, vendar ta občutek pri njih ne traja dolgo, saj vedno kmalu spoznajo druge ljudi.

V teoretskem delu sem omenila pet osnovnih vrednot popotniške kulture, kakor jih definira Anderskov, to so svoboda, neodvisnost, strpnost, nizki proračun in stik z domačini (Anderskov 2002, zadnje poglavje). O svobodi pišejo vsi in je pri vseh na visokem mestu. Vsi, predvsem pa popotniki, ki potujejo sami svobodo razumejo na način, da se lahko o vsakem svojem naslednjem koraku odločajo sproti, ne glede na ostale in jih pri tem nihče ne ovira. Svobodo kot odmor od rutinske življenjske poti vsi popotniki zelo cenijo in jim to pomeni smisel potovanja. V teoretičnem delu sem omenila tudi Welka, ki trdi, da je tudi ta odmor od rutine rutina, saj vsi popotniki, kljub temu da si želijo potovati na nekonvencionalen način, potujejo zelo konvencionalno znotraj kulture popotništva: vsi naj bi obiskovali podobne destinacije, iste popotniške enklave, si ogledovali iste destinacije itd. (Welk 2004). Čeprav na podlagi analize desetih blogov ne morem posploševati na celotno kulturo popotništva, lahko zaključim, da znotraj kulture popotništva še vedno obstaja velika mera različnosti in polje svobode. Kljub temu, da je velika večina popotnikov izbrala podobne destinacije, se čisto vsako pisanje o doživljanju nekega kraja razlikuje od drugega. Seveda obstajajo stvari, ki jih popotniki doživljajo na podoben način, vendar so v veliki manjšini. Če izpostavim primer popotniških enklav oziroma še podrobneje, že prej

omenjeni Khao San Rd v Bangkoku, opazim, da imajo do njega vsi popotniki, ki so tam bili, enako mnenje, vendar se izkušnja enega popolnoma razlikuje od drugega. Vedno obstaja veliko število manjših dejavnikov, ki vplivajo na to, da bo vsaka popotniška izkušnja drugačna od druge, to so na primer ljudje, ki jih popotniki spoznajo, naključni dogodki itd. Seveda pa je unikatnost popotniške izkušnje odvisna tudi od popotnika samega, vsak je lahko svoboden, kolikor si dopusti. Ant (*Trail of Ants* blog), Solbeam (*Solbeam* blog), Nathan (*Nathan Shipley Travels The World* blog), Yann in Emilie (*YE* blog) in Steve (*A Year In The Life* blog) si želijo čim več svobode in se za to nenehno trudijo. Vrednota neodvisnosti je pri vseh desetih bloggerjih visoko locirana. To se kaže že pri solo potovanju osmih od dvanajstih popotnikov in že pri sami odločitvi za potovanje z nahrbtnikom in ne s turistično agencijo. Nekateri izmed bloggerjev (*Alice's Gap Year Travels* blog, *NDBT* blog, *The Aussie Nomad* blog, *A Little Adrift* blog) so na takšem daljšem potovanju tudi prvič in vrednoto neodvisnosti (od staršev, službe, šole, rutine...) še posebno cenijo. Strpnost je vrednota, ki je pri nekaterih popotnikih zelo visoko v vrednotnem sistemu, pri drugih pa malo manj. Nekateri pisci blogov nemalokrat govorijo, kako so sami mislili, da so bolj strpni, ko pa so bili v dani situaciji, temu ni bilo tako: »Čeprav sprejemam kulturne razlike, se mi ne zdi prav, da ubijejo psa v javnosti-pred petimi ladjicami, nabitimi s turisti.« (*A year in the life* blog)

Tisti bloggerji, ki so potovali že kdaj prej, so ponavadi, ni pa nujno, tudi bolj tolerantni do tujih navad in običajev, kot tisti, ki potujejo prvič. Seveda je odvisno tudi od dogodka in situacije, nekateri izmed piscev spletnih dnevnikov se namreč znajdejo v situacijah, ki so zahodni kulturi veliko bolj nerazumljive (*YE* blog, *Nathan Shipley Travels The World* blog, *Solbeam* blog, *Trail of Ants* blog), kot drugi, ki potujejo po Evropi, S Ameriki, Avstraliji in Novi Zelandiji (*The Aussie Nomad* blog, *NDBT* blog, *Alice's Gap Year Travels* blog). Vrednota nizkega proračuna je seveda visoko na lestvici vrednot vseh dvanajstih popotnikov, čeprav eni potujejo z večjim proračunom kot drugi, eni za dalj časa kot drugi, eni si privoščijo več aktivnosti kot drugi, nekateri pa so med potovanjem primorani celo služiti denar, pri nikomur udobje ne igra najbolj pomembne vloge: »S težkim srcem sem se odpravil na organizirano turo, vendar kjerkoli sem prebral je bil to priporočen način in precej bolj poceni, kot pa če bi šel sam, neodvisno.« (*A year in the life* blog).

Tako trdim, da pet osnovnih vrednot, svoboda, neodvisnost, strpnost, nizki proračun in stik z domačini, ki sem ga omenjala že pri motivacijah popotnikov, ostaja nespremenjenih in so prisotne pri vseh bloggerjih. Te vrednote so tudi vrednote, ki ločijo kulturo popotništva od kulture paketnih potovanj turističnih agencij. Poleg teh osnovnih vrednot je najbolj izstopala tudi vrednota spontanosti in nenačrtovanosti, ki sem jo zasledila na naslednjih blogih: *A Year In The Life* blog, *YE* blog, *Nathan Shipley Travels The World* blog, *Solbeam* blog, *Trail Of Ants* blog in *A Little Adrift* blog. Pisci omenjenih blogov so zelo fleksibilni, imajo sicer okvirne načrte, vendar jih stalno spreminjajo, prilagodijo jih ljudem, ki jih spoznajo in splošnim okoliščinam. Tako na primer Yann in Emilie (*YE* blog) kupita samo enosmerno letalsko vozovnico, *Solbeam* (*Solbeam* blog) podaljša svoje potovanje za pol leta in v enem izmed svojih prispevkov »25 namigov za kako veš, da si popotnik« zapiše tudi: »Veš, da se ti bodo najboljše stvari zgodile, ko boš zavil z načrtovane poti (upaj, da se v grmovju ne skriva oboroženi ropar).« (*Solbeam* blog)

V nasprotju s slednjimi pa so Jessica (*NDBT* blog), Alice (*Alice's Gap Year Travels* blog), Chris (*The Aussie Nomad* blog) in Dan (*Dan's Adventure* blog), ki si že doma celo rezervira karte za indijske vlake, zelo zvesti svojim načrtom.

Na nekaterih blogih sem zasledila tudi trend odgovornega popotništva v okviru »zelenega turizma«, v smislu ekološkega ravnanja, kot je neuporaba plastenk za vodo, plastičnih vrečk, grelcev za vodo, uporaba okolju prijaznih transportnih sredstev, kjer je to možno itd. Odgovorno popotništvo zajema tudi spoštovanje tujih običajev in navad, spoštljivo oblačenje in obnašanje v skladu s tujo kulturo, poznavanje osnovnih fraz in gest v jeziku tuje kulture, prostovoljno delo in zavračanje presežnih otrok na cesti. Tako odgovorno stališče sem zasledila na blogih *A Year In The Life*, *YE*, *Nathan Shipley Travels The World*, *Solbeam*, *Trail Of Ants* in *A Little Adrift*. Večina izmed naštetih je opravljala prostovoljno delo in ravnala ekološko.

- Status ceste

V teoretskem delu sem ugotavljala, da status ceste lahko pripomore k boljšemu razumevanju kulture popotništva, saj gre za hierarhičen proces med popotniki na podlagi

informacij, izkušenj in sposobnosti, ki jih imajo ter za zmožnost popotnikov, da vse te stvari posredujejo drugim, tako neposredno (pisna in ustna komunikacija) ter posredno (način oblačenja, oprema). Ta proces hierarhizacije proizvaja skupno kulturno identiteto (Sørensen 2003, 856). Pri analizi blogov sem ugotovila, da nihče izmed popotnikov ne omenja statusa ceste pod to besedno zvezo, prav tako nihče ne omenja hierarhije med popotniki, kar že kaže na to, da gre pri vseh za njegovo spretno posredovanje (preobremenjevanje z njim je torej neprimerno). Kljub temu pa se ga da razbrati iz določenih situacij in osebnih razmišljanj popotnikov. Tako sem na vseh blogih zasledila razmišljanja piscev o tem, kako jim je utrujajoče vsakič, ko srečajo novega popotnika, razlagati o tem, iz kje so, kam grejo, kje so že bili itd. Vendar je to skoraj nekaj nujnega in do tega pride slej ali prej: "Razmišljaš o tem, da bi nosil tablico, ki bi odgovorila na: Iz kje si, Koliko si star, Koliko časa že potuješ, Kaj delaš doma?" (*Solbeam* blog).

Ravno ta izmenjava podatkov in izkušenj je lepilo, ki kulturo popotništva drži skupaj. Tisti, ki potujejo prvič, manj izkušenejši, se na tak način učijo od izkušenejših, uporabljajo njihove nasvete, grejo na predlagane destinacije, jejo hrano v predlagani restavraciji, spijo v predlaganem hotelu itd. To sem opazila na vseh desetih blogih in vsi bloggerji ta proces zelo cenijo. Kljub temu, da nekateri zmed bloggerjev (*NDBT* blog, *Alice's Gap Year Travels* blog, *Dan's Adventure* blog) ne pišejo veliko o drugih popotnikih in medsebojnih odnosih, je prav na vsakem blogu moč zaslediti sledi razmišljanja o statusu ceste in vseh procesih, povezanih z njim. Takole piše Jessica: "IN našla sem prijatelja popotnika! Ime mu je Patrick, je iz Kanade, prejšnje leto je diplomiral, potovati pa je začel novembra. Kakšno naključje kajne?" (*NDBT* blog). In Dan: "Po 6 mesecih mi ni uspelo pridobiti videz tipičnega popotnika z dredi, nekajkrat sem šel k frizerju." (*Dan's Adventure* blog).

Tako lahko zaključim, da je status ceste še vedno pomemben dejavnik pri procesu hierarhizacije med popotniki in da se vseh deset bloggerjev zaveda pomembnosti izmenjave izkušenj, informacij in razmišljanj ter na koncu koncev tudi pomembnosti zunanjega izgleda in sporočila, ki ga slednji prinaša. Prav tako lahko rečem, da se vsi zavedajo procesa učenja in naraščajoče izkušenosti s časovnim potekom potovanja in številom

potovanj: "Popotnik se ne sme preveč smejati, ker je skoraj vsak popotnik bil nekoč turist. To je skoraj neizogibno...in naučiš se osnovnih pravil igre. Kakšnih pravil? Pravil, kot so kako spakirati, kako jesti, kako spati, kako plačevati, kako hoditi naokrog...Kako potovati brez kovčka in turističnega vodiča. Osnovne smernice lahko prebereš v vodiču, vendar so izkušnje, dobre in slabe, tiste, ki se jih zapomniš in ki dajo iskrico popotniškim zgodbam." (Solbeam blog).

3.4.4 Virtualni prostor: spletni dnevniki in uporaba interneta

Vsi blogi se med seboj razlikujejo tako vsebinsko, kot oblikovno. Določeni pisci blogov zelo veliko pozornosti namenijo zunanjemu videzu blogov, saj so nekateri prave umetnine. Najbolj izstopata *Trail Of Ants* blog, kjer retro stil pisave in zanimiva časopisna oblika dajeta vtis unikatnosti in avtorskega pečata, in *A Year In The Life* blog, ki je oblikovan v stilu staromodnega papirnatega dnevnika in se bere kot knjiga. Veliko bloggerjev daje poudarek tudi svojim fotografijam, izstopajo *Dan's Adventure* blog, *YE* blog, *Solbeam* blog, *A Little Adrift* blog, *The Aussie Nomad* blog, ki tudi objavljajo fotografije tedna ali meseca. Manj pozornosti obliki svojih spletnih dnevnikov namenjajo na *NDBT* blogu, *Alice's Gap Year Travels* blogu in *Nathan Shipley Travels The World* blogu. Kar se vsebine tiče, so nekateri bolj introvertirani in so predvsem zapisi popotnikov o dogodkih, ki so jih doživeli, o razmišljanjih in mnenjih ter občutkih: *NDBT* blog, *Trail Of Ants* blog, *Solbeam* blog, *A Little Adrift* blog, *YE* blog. *Dan's Adventure* blog pa je nasprotno zelo ekstravertiran in je predvsem namenjen drugim popotnikom, kot vodič in zakladnica informacij. Ne vsebuje toliko čustev, osebnih pogledov in razprav. Tretji so mešanica obojega: *A Year In the Life* blog, *The Aussie Nomad* blog, *Alice's Gap Year Travels* blog in *Nathan Shipley Travels The World* blog. Tisti blogi, ki so kombinacija introvertiranosti in ekstravertiranosti imajo tudi največ komentarjev, ki so od zelo različnih publik, tako od domačih in popotnikov, ki jih bloggerji srečujejo na poti, kot od ljudi, ki nameravajo potovati na podobne destinacije in od "popotnikov iz naslonjača". Sledijo jim

ekstravertirani blogi, introvertirani blogi pa imajo največ komentarjev od ljudi, ki jih blogger pozna, se pravi od družine in prijateljev.

Razlogi popotnikov za pisanje blogov so različni, na nekaterih blogih jih tudi ni moč zaslediti: *NDBT* blog, *Alice's Gap Year Travels* blog, *Dan's Adventure* blog in *A Little Adrift* blog. Steve (*A Year In The Life* blog) svoje misli in doživljanje zapisuje predvsem zaradi sebe, da bo kasneje imel spomin na potovanje, hkrati pa tudi želi pomagati drugim popotnikom z nasveti in ohraniti stike z ljudmi, ki jih je srečal in z domačimi. Podobno razmišljajo tudi Yann in Emilie (*YE* blog) in Nathan (*Nathan Shipley Travels The World* blog). Solbeam (*Solbeam* blog) in Ant (*Trail of Ants* blog) poleg vseh omenjenih razlogov blog pišeta tudi zaradi veselja do pisanja, saj je na njunih blogih poleg vsakdanjih zapisov o popotniških doživljanjih moč najti tudi prispevke bolj umetniške narave, v obliki proze in pesmi. Chriss (*The Aussie Nomad* blog) piše blog tudi zaradi svoje močne navezanosti na bloggersko sfero in ostale bloggerje, s katerimi se na potovanju tudi osebno srečuje.

Vsi namenijo kar precej časa internetu in bloggerskim aktivnostim in so precej navezani na dostop do interneta. V povprečju popotniki pišejo blog dvakrat tedensko, seveda je pogostost pisanja odvisna tudi od dostopa do interneta. Chris (*The Aussie Nomad* blog), Shannon (*A Little Adrift* blog), Jessica (*NDBT* blog) in Nathan (*Nathan Shipley Travels The World* blog) celo potujejo s prenosnikom, ostali se poslužujejo internet lokalov.

Tako lahko zaključim, da je internet postal nepogrešljiv dejavnik pri potovanjih popotnikov z nahrbtnikom. Spletni dnevniki pa predstavljajo segment v kulturi popotništva, ki so predvsem zabrisali mejo med domom in svetom ter nekatere elemente potovanja naredili dosti lažje in dostopne vsakomur. Omogočajo hitro komunikacijo z domačimi, drugimi popotniki in naključnimi bralci, izmenjavo mnenj in predlogov ter objavo fotografij, hkrati pa so osebni dnevniki piscočih.

3.4.5 Preplet fizičnega, kulturnega in virtualnega prostora

Po Parisu obstaja med fizičnim, kulturnim in virtualnim prostorom nenehna mobilnost, vsi trije prostori se nenehno prepletajo in vplivajo en na drugega (Paris 2010). Ugotovila sem, da je preplet treh prostorov ključen dejavnik za razumevanje današnje kulture popotništva.

Razvoj tehnologije in komunikacijskih sredstev je pripeljal do pojava novega tipa popotnika, ki ne bi mogel obstajati pred dvajsetimi leti, pred pojavom internetne dobe. Ta tip popotnika je prisoten na vseh desetih spletnih dnevnikih, z razliko od prejšnjega tipa popotnika je odvisen od tehnoloških sredstev, ki so že tako vkoreninjena v njegov način življenja, da brez njih ne bi znal več normalno funkcionirati in tudi potovati ne. Na vseh desetih blogih sem zasledila, da vsi uporabljajo internet za nakup letalskih kart, za rezervacijo hotelov, vlakov in avtobusov, ki v večini primerov sploh ni možna na kakšen drug način, ter za iskanje sopotnikov in informacij. Internet je popotovanja naredil predvsem veliko lažja, saj je aktualne informacije o različnih destinacijah moč dobiti na forumih, internetnih straneh in predvsem preko spletnih dnevnikov. Verjetno je to tudi razlog, da je popotništvo v današnjem času postalo tako popularno, vendar je hkrati tudi ravno ta tehnologija omogočila raziskovanje in obstoj kulture popotništva. Spletni dnevniki omogočajo, da kulturni prostor kulture popotništva vedno obstaja, pa četudi so popotniki doma.

Z analizo spletnih dnevnikov sem ugotovila, podobno, kot sta zapisala že Welk in Anderskov (Welk v Paris 2010 in Anderskov 2002), da je kulturni prostor tisti, ki je ostal nespremenjen, glavni elementi slednjega ostajajo isti, kot so bili na primer pred dvajsetimi leti, to so nizki proračun, srečevanje različnih ljudi, odprtost, svoboda in neodvisnost, samoorganiziranje potovanja in čim daljše potovanje. Vzrok za to je tudi del kulturnega prostora, in sicer status ceste, ki tem elementom ne dovoli, da bi se drastično spremenili. Ugotovila sem torej, da je kultura popotništva izredno heterogen in spreminjajoč se prostor, ki pa ima skupne elemente, ki ostajajo isti, kot so bili na primer že pred dvajsetimi leti. Z raziskovanjem spletnih dnevnikov sem ugotovila, da so slednji povzročili tudi zabrisanost meje med domom in svetom. To pa je razlog, da potovanje z nahrbtnikom ni več popoln

odmik ali pobeg iz realnega sveta, tudi ni več neke vrste *rite de passage* kot v tradicionalnih družbah, temveč je sestavni in zadnje čase vse bolj popularni del življenj mladih. Zabrisanost meje med domom in svetom, skupaj s pojavom popotniških enklav, je povzročila, da se popotnik daleč od doma počuti udobno, varno, se pravi kot doma.

4 ZAKLJUČEK

V diplomskem delu sem skušala osvetliti današnjo kulturo popotnikov z nahrbtniki. Za raziskovalni pripomoček sem izbrala deset spletnih dnevnikov popotnikov, saj sem mnenja, da so tehnološka in komunikacijska sredstva danes pomemben in večkrat preveč samoumeven del našega vsakdana, kot tudi vsakdana popotnikov z nahrbtniki. Kot taka so botrovala k pomembnim spremembam v kulturi popotništva. Zanimalo me je, katere so te spremembe in kateri elementi popotniške kulture ostajajo nespremenjeni.

V teoretskem delu diplomskega dela sem najprej opredelila ključne pojme in ugotovila, da je popotnik z nahrbtnikom tip turista, zelo priljubljenega med mladimi, ponavadi v starosti od 18 do 30 let, ki se na pot odpravi za dalj časa, z nizkim proračunom in z nekim namenom (O'Reilly 2005). Zanimalo me je, kje se je vse skupaj začelo in od kod popotništvo z nahrbtnikom izvira. Zgodovina sega v konec 17. in začetek 18. stoletja, ko je v modo prišel elitni *Grand Tour*, preko 19. stoletja in industrializacije turizma in končno v 20. stoletje in pojav društva *Wandervögel*, ki je verjetno najboljši približek današnjega popotništva. Za pojavom hipijev v 60. letih 20. stoletja se je vse odvijalo zelo hitro in popotništvo je postajalo vse bolj priljubljeno. Ko sem odkrila začetke popotništva, me je zanimalo, kaj je na tem področju že raziskanega in na kakšen način so se različni avtorji lotevali raziskovanja. V 90. letih prejšnjega stoletja se v akademski literaturi prvič pojavi angleški izraz *backpacker* (popotnik z nahrbtnikom) in omenja se tudi subkultura, povezana s tem izrazom (Pierce v Ateljevič in Doorne 2004). Od tu naprej je vse več raziskav, povezanih s popotništvom, leta 2001 pa celo ustanovijo *BRG*, organizacijo, ki vse do danes dela različne raziskave na področju popotništva z nahrbtnikom. Nadalje sem izpostavila nekatere teoretske vidike popotništva, za katere sem mnenja, da se osredotočajo na elemente kulture popotništva, ki sem jih kasneje izpostavila tudi v empiričnem delu. Predstavila sem pet tipov turističnih izkušenj po Cohenu. Za popotništvo sta najbolj relevantni izkustvena, pri kateri gre za iskanje avtentičnosti, in eksperimentalna oblika, pri kateri gre za iskanje smisla in alternativnega centra zahodni kulturi (Cohen 1979). Zanimiv

in v zadnjem času vedno bolj razširjeni pojav so popotniške enklave, ki popotnikom nudijo drugi dom, kjer se počutijo varno in udobno, hkrati pa imajo še vedno pridih eksotičnosti. Dotaknila sem se tudi problematičnega koncepta svobode v popotništvu, saj naj bi po mnenju nekaterih avtorjev (glej Welk in drugi) ta popolnoma izginila, saj vsi popotniki obiskujejo podobne destinacije, hodijo na iste zabave in si ogledujejo iste zanimivosti (Welk 2004). Nadalje sem predstavila pogled na popotništvo kot na obred prehoda, *rite de passage*, vendar sem ugotovila, da bi danes popotništvo težko opredelili na tak način, saj popotništvo ni več stvar osamosvojitve, ločitve od staršev in prehoda v odraslost, ampak so v ospredju bolj iskanje svobode, neodvisnost in odprtost ter eksotičnost (Cohen 2004). Pomembne so se mi zdele tudi popotniške vrednote in z njimi povezana konstrukcija pomenov, s čimer se predvsem ukvarja Anderskov (Anderskov 2002).

V drugem delu teoretskega dela sem se osredotočila na kulturo popotništva in poudarila za slednjo značilen hierarhičen sistem, ki se vrti predvsem okoli števila informacij, izkušenj in statusa ceste, ki ga ima popotnik. Ugotovila sem, da kulturo popotništva lahko delimo na tri prostore: fizičnega, kulturnega in virtualnega. Vsi prostori se med seboj prepletajo ter tako vplivajo eden na drugega (Paris 2010). To je tudi razlog, da je prišlo do procesa virtualizacije kulture popotništva. Nadalje sem definirala še popotniške spletne dnevnike oziroma bloge, ki so spletne strani, ki vsebujejo serijo pogosto posodobljenih, kronološko obrnjenih in urejenih zapisov s poti (Bar-Illan in drugi v Hookway 2008).

V empiričnem delu diplomskega dela sem se lotila analize desetih spletnih dnevnikov, ki zajemajo dvanajst popotnikov z nahrbtnikom z vsega sveta. Najprej sem analizirala vsak blog posebej in opazovala predvsem splošne stvari in vsakdanjik popotnikov. Nato sem vse bloge med seboj primerjala, pri čemer sem se posebej osredotočila na fizični, kulturni in virtualni prostor, nazadnje pa še na mobilnost med temi tremi prostori.

Ugotovila sem, da popotniki izbirajo zelo podobne destinacije za svoja popotovanja, da vsi uporabljajo javni prevoz in da vsi prenočujejo v nizkocenovnih prenočiščih, kar kaže na to, da popotniki še vedno potujejo z nizkim proračunom. Vsi se tudi zadržujejo v popotniških

enklavah, štirje od dvanajstih bolj poredko in se jim celo izogibajo, ostali pa bolj pogosto in jih ne motijo, razen, če niso ekstremno velike in glasne, kakršna je na primer v Bangkoku.

Nadalje sem primerjala motivacije popotnikov za potovanje in ugotovila, da je kar pri osmih popotnikih razlog za odhod na pot padec v rutino in utrujajoč vsakodneven delavnik in da ne gre več za *rite de passage*, temveč bolj za vznemirljivejši način življenja s poudarjeno vrednoto svobode in neodvisnosti. Na sami poti pa so bili popotniki motivirani za zelo raznolike stvari: trije od dvanajstih so bili zelo navdušeni nad adrenalinskimi športi, pet nad trekingom in naravnimi znamenitostmi, šest nad odmaknjenimi potmi, daleč od turističnega vrveža, trije nad festivalnim utripom, dve popotnici nad duhovnostjo in meditacijo, trije nad kulturnimi znamenitostmi in ogledovanjem mest. Seveda je od teh interesov odvisna tudi izbira destinacije. Zanimalo me je tudi, če so vrednote pri današnjih popotnikih podobne tistim, ki so jih imeli popotniki pred dvajsetimi leti in ki naj bi bile po pričevanju nekaterih avtorjev (glej Anderskov in Welk), ideološki steber popotništva, torej svoboda, neodvisnost, nizki proračun, stik z domačini, srečevanje drugih ljudi, samoorganiziranje potovanja in čim daljše potovanje (Welk v Paris 2010). Ugotovitve so me pripeljale do zaključka, da ideološki steber, ki je del kulturnega prostora, ostaja nespremenjen, saj so te vrednote pri popotnikih prisotne še danes. Glavno lepilo, ki drži kulturo popotništva skupaj in "krivec", da so vrednote ostale bolj ali manj nespremenjene pa je status ceste. Status ceste popotnike na nek način prisili, da ravnajo v skladu s temi vrednotami ter cenijo izkušnje in informacije, ki jih lahko dobijo tudi od drugih, izkušenejših popotnikov. Na ta način med popotniki obstaja hierarhičen odnos, ki se nenehno vzdržuje in spreminja.

V tem diplomskem delu sem kot glavni element virtualnega prostora izpostavila spletne dnevnike. Ugotovila sem, da vsi popotniki na svojih popotovanjih v povprečju vsaj trikrat tedensko uporabljajo internet, štirje od dvanajstih tudi potujejo s svojim prenosnikom. Spletne dnevnike pišejo predvsem zaradi ohranjanja spominov in povezanosti z domačimi, eden izmed dvanajstih pa predvsem kot pripomoček za druge popotnike. Večina blogov je

polna subjektivnih razmišljanj, čustev in pripetljajev, medtem ko sta dva bolj objektivna opisa poti.

Mobilnost med fizičnim, kulturnim in virtualnim prostorom je povzročila zabrisanost meje med domom in svetom. To je tudi glavna sprememba v današnji kulturi popotništva. Popotniki so v stiku s popotniško kulturo lahko tudi, ko so doma, prek interneta seveda. Medtem pa, ko so na poti, so lahko skoraj vsak dan v stiku z domačimi in z dogajanjem po svetu. Udobje na poti zagotavljajo poleg interneta tudi popotniške enklave. Tako ne gre več za popolno odtujenost popotnikov od doma, potovanje je tako bolj dostopno množici ter daje občutek večje varnosti in ni več tako stresno. Zaradi interneta je popotnik zmožen pridobiti tudi več informacij v kratkem času, zaradi česar se zmanjša faktor neprijetnosti, neljubih dogodkov in nesreč. Spletni dnevniki predstavljajo most med popotnikom in domačim svetom ter ostalimi popotniki.

Kultura popotništva se tako vedno spreminja. Vedno znova se pojavljajo novi elementi, med tem ko drugi izginjajo. Člani društva *Wandervögel* si verjetno tudi v najbolj norih sanjah ne bi mogli predstavljati današnjega popotnika, ki sedi v internet cafeju, skupaj s še dvajsetimi drugimi popotniki in s slušalkami na glavi ter z mikrofonom pred usti govori v ekran pred seboj, zraven pa še udriha po tipkovnici in zapisuje svoje vtise s poti, ki bodo kasneje na ogled celemu svetu. Namesto, da bi vzel svinčnik in list papirja. Vendar spremembe so logična posledica tehnološkega in komunikacijskega ter globalnega razvoja ter so kot take vstopile tudi v svet popotništva. Nekateri bi verjetno zatrjevali, da je današnje popotništvo zaradi omenjenih sprememb izgubilo ves čar, drugi bi se strinjali, da je veliko lažje in udobnejše. Kakorkoli že, status ceste kulturi popotništva ne dovoli, da bi podrla svoj ideološki steber. Zaradi tega sem mnenja, da je pri popotništvu z nahrbtnikom še vedno marsikaj čarobnega in je to tudi razlog, da se vse več ljudi odloča za tak način potovanja.

5 LITERATURA

Alasuutari, Perti. 1995. *Researching culture: Qualitative method and cultural studies*. London: Sage Publications Ltd.

Alice's Gap Year Travels blog. Dostopno prek: [http://blogs.bootsnall.com/ alicetaylor](http://blogs.bootsnall.com/alicetaylor) (25. maj 2010).

A Little Adrift blog. Dostopno prek: <http://alittleadrift.com> (25. maj 2010).

Anderskov, Christina. 2002. *Backpacker Culture: Meaning and Identity Making Processes in the Backpacker Culture among Backpackers in Central America*. Dostopno prek: www.anthrobase.com (21. April 2010).

A Year In The Life blog. Dostopno prek: <http://www.yearinthelife.org/index.php> (25. maj 2010).

Ateljević, Irena in Stephen Doorne. 2004. *Theoretical Encounters: A Review of Backpacker Literature*. V *Backpacker Travel in Theory and Practice*, ur. Greg Richards in Julie Wilson, 60-76. Clevedon: Channel View Publications.

Atlas. Dostopno prek: <http://www.atlas-euro.org> (5. maj 2010).

Bourdieu, Pierre. 1986. *The forms of capital*. Dostopno prek: <http://www.marxists.org/reference/subject/philosophy/works/fr/bourdieu-forms-capital.htm> (2. marec 2011).

Cohen, Eric. 1979. A Phenomenology of Tourist Experiences. *Sociology* 13 (2): 179-201.

--- 2004. Backpacking: A diversity and Change. V *Backpacker Travel in Theory and Practice*, ur. Greg Richards in Julie Wilson, 43-59. Clevedon: Channel View Publications.

Couchsurfing. Dostopno prek: <http://www.couchsurfing.org> (14.marec 2011).

Dan's Adventure blog. Dostopno prek: <http://www.dansadventure.co.uk/> (25. maj 2010).

Eadington, William R. in Valene L. Smith. 1992. Introduction: The Emergence of Alternative Forms of Tourism. V ***Tourism Alternatives: Potentials and Problems in the Development in Tourism***, ur. William R. Eadington in Valene L. Smith, 1-12. Dostopno prek: Google Books (1. junij 2010).

Enoch, Yael in Ronit Grossman. 2010. Blogs of Israeli and Danish Backpackers to India. *Annals of Tourism Research* 37 (2): 520-536.

Flashpackinggear. Dostopno prek: <http://www.flashpackinggear.com> (24. maj 2010).

Hookway, Nicholas. 2008. Entering the blogosphere: Some strategies for using blogs in social research. *Qualitative research* 91 (8): 90-113.

Kennedy, Gordon in Ryan Kody. 2003. *Hippie roots And The Perennial Subculture*. Dostopno prek: <http://www.hippy.com/modules.php?name=News&file=article&sid=243> (1.marec 2011).

Kerouac, Jack. 2004. *Na cesti*. Ljubljana: Delo.

MacCannell, Dean. 1999. *The Tourist: A New Theory Of The Leisure Class*. Los Angeles: University of California Press.

Nathan Shipley Travels The World blog. Dostopno prek: <http://www.nathanshipley.com/blawg/> (25. maj 2010).

NDBT blog. Dostopno prek: <http://blogs.bootsnall.com/Jessica-Dillon> (25. maj 2010).

O'Reilly, Camille C. 2005. Tourist or Traveller? Narrating Backpacker Identity. V *Discourse, Communication and Tourism*, ur. Adam Jaworski in Annette Pritchard, 150-169. Clevedon: Channel View Publications.

Paris, Cody. 2010. The Virtualization of Backpacker Culture: Virtual Mooring, Sustained Interactions and Enhanced Mobilities. V *Beyond Backpacker Tourism: Mobilities and Experiences*, ur. Kevin Hannam in Anya Diekmann, 40-46. Cleveland: Channel View Publications. Dostopno prek: Google Books (18. maj 2010).

Richards, Greg in Julie Wilson. 2004. Drifting Towards the Global Nomad. V *Backpacker Travel in Theory and Practice*, ur. Greg Richards in Julie Wilson, 3-13. Clevedon: Channel View Publications.

Rosenberg, Matt. 2010. *Grand Tour of Europe: The Travels of 17th & 18th Century Twenty-Somethings*. Dostopno prek: <http://geography.about.com/od/historyofgeography/a/grandtour.htm>

Shaw, Gareth in Williams, Allan M. 2004. *Tourism and Tourism Spaces*. London: SAGE Publications Inc. Dostopno prek: Google Books.

Solbeam blog. Dostopno prek: <http://solbeam.com/> (25. maj 2010).

Sørensen, Anders. 2003. Backpacker Ethnography. *Annals of Tourism Research* 30 (4): 847-867.

Stanković, Peter. 2010. *Politike popa: Uvod v kulturne študije*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani.

The Aussie Nomad blog. Dostopno prek: <http://www.theaussienomad.com/> (25. maj 2010).

Trail of Ants blog. Dostopno prek: <http://www.trailofants.com/> (25. maj 2010).

Travelblogs. Dostopno prek: <http://www.travelblogs.com> (24. maj 2010).

Urry, John. 2002. *The Tourist Gaze*. London: SAGE Publications Ltd. Dostopno prek: Google Books.

Vodopivec, Barbara. 2004. *Kultura popotništva*. Diplomsko delo. Univerza v Ljubljani: FDV. Dostopno prek: <http://dk.fdv.uni-lj.si/dela/Vodopivec-Barbara.PDF> (3. april 2010).

Wandervogel. Dostopno prek: <http://www.wandervogel.com> (3.maj 2010).

Welk, Peter. 2004. The Beaten track: Anti-Tourism As An Element of Backpacker Identity Construction. V *Backpacker Travel in Theory and Practice*, ur. Greg Richards in Julie Wilson, 77-91. Clevedon: Channel View Publications.

Williams, Raymond. 2005. *Navadna kultura: Izbrani spisi*. Ljubljana: Studia Humanitatis.

Wilson, Julie in Richards, Greg. 2008. Suspending Reality: An Exploration of Enclaves and the Backpacker Experience. *Current Issues in Tourism* 11 (2): 187-202.

YE blog. Dostopno prek: <http://daume.freeshell.org/ye-travels.org/> (25. maj 2010).

Yourdictionary. Dostopno prek: <http://www.yourdictionary.com> (4. maj 2010).